

Aalborg Stiftsbog 2020

Aalborg Stiftsbog 2020

Udgivet af Aalborg Stifts landemode

Aalborg Stiftsbog 2020
63. årgang
Udgivet af Aalborg Stifts Landemode

Redaktionsudvalg:
Biskop Henning Toft Bro
Domprovst Niels Christian Kobbelgaard
Provst Thomas Reinholdt Rasmussen (redaktør)
Sognepræst Niels Christian Scheel Lassen (redaktør)

Layout og tryk:
Vestergaards Bogtrykkeri

ISSN: 0107-5055 (trykt)
ISSN: 2246-6258 (online)

Ved henvendelse til redaktionen vil alle copyrightspørgsmål blive behandlet efter gældende regler.

Forsidebillede:
”Klip en salme” fra Frederikshavn Kirke
Fotograf Linda Steengaard

Bagsidebillede:
Udsmykning af Arne L. Hansen på prædikestol i Hulsig Kirke
Fotograf Niels Clemmensen

Indholdsfortegnelse

Forord.....	5
Tak og velkommen <i>af Henning Toft Bro</i>	6
Landemodeberetning <i>af Henning Toft Bro</i>	8
Det bli'r godt igen – en refleksion <i>af Thomas Reinholdt Rasmussen</i>	14
Etisk lys over epidemien <i>af Anne Marie Pahuus</i>	16
Epidemier og litteratur <i>af Peter Michael Lauritzen</i>	22
Budolfi Domprovsti	40
Aalborg Vestre Provsti.....	44
Aalborg Østre Provsti.....	48
Aalborg Nordre Provsti.....	52
Brønderslev Provsti	56
Frederikshavn Provsti.....	60
Hjørring Nordre Provsti.....	64
Hjørring Søndre Provsti.....	68
Hadsund Provsti.....	72
Jammerbugt Provsti.....	76
Rebild Provsti	80
Sydthy Provsti.....	84
Thisted Provsti.....	88
Morsø Provsti.....	92

Forord

Året 2020 blev ikke helt, som vi havde regnet med. Corona har sat sit præg på året, og sætter også sit præg på Stiftsbogen.

Alene det, at der ikke er afholdt mange arrangementer på grund af aflysninger, gør, at der er få billeder fra aktiviteterne. Derfor er mange af billederne i årets bog fundet i Stiftets gode og store arkiv.

De to store artikler i bogen handler også om corona og epidemi. Anne Marie Pahuus skriver fra en filosofisk synsvinkel om epidemietik, og lektor Peter Michael Lauritzen tager os med på en rejse gennem litteratur og epidemi.

Derudover indeholder Stiftsbogen selvfølgelig også det normale stof, som beretninger fra Stiftets provstier, samt biskoppens landemodeberetning. Selve landemodet måtte i år aflyses på grund af situationen. Derfor er det heller ikke muligt at bringe en egentlig landemodeprædiken, men der bringes dog en opbyggelig tekst.

Det har været et helt anderledes år, hvilket provstiernes beretninger i høj grad også afspejler. Men det viser også en folkekirke, der er tilstede under de forhold, der nu er, og som rækker evangeliet til alle.

God fornøjelse med årets stiftsbog.

Niels Christian Scheel Lassen
Sognepræst

Thomas Reinholdt Rasmussen
Provst

Redaktører Aalborg
Stiftsbog 2020

Tak og velkommen

– Tanker omkring menighedsrådsvalget 2020

Fire år er gået siden vi sidst havde menighedsrådsvalg. For os alle blev de sidste otte måneder af valgperioden den mest mærkværdige periode i mands minde.

Coronakrisen satte dagsordenen for den måde vi gerne ville være kirke på, ja, det gør krisen desværre endnu.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at rette en stor og hjertelig tak til alle jer, der gennem de seneste fire år har deltaget i menighedsrådsarbejdet i Aalborg stift.

Præstevalg, vedligeholdelse af bygninger, økonomi og ikke mindst arbejdet med at skabe gode rammer for både forkyndelsen og menighedens liv og vækst har præget menighedsrådsarbejdet, og har givet en dyb og omfattende indsigt i folkekirkens dagligdag.

Nu skal nye menighedsråd i arbejdstøjet.

Hjertelig velkommen til alle jer, der fortsætter og I nye, der også har valgt at bruge en del af jeres fritid som frivillig i et menighedsråd.

Der er brug for jer.

Der er brug for alle der vil være med til at skabe en levende og en nærværende folkekirke, så Aalborg stift fortsat kan være et stift som præster søger til og et stift, hvor kirkefunktionærer og frivillige kan være med til i flok at løfte kirkelivet de kommende år til glæde og gavn for vore menigheder.

I ønskes alle glæde og velsignelse i de år, der står foran.

Jeres indsats er vigtig. Ja, uundværlig.

*Henning Toft Bro
Biskop*

*Før ordinationen.
Foto Aalborg Stift.*

Landemodeberetning

Af biskop Henning Toft Bro

Blomstre lad muld hvor vi træder...

Dette er overskriften på dette års Landemodeberetning.

Ordene er en lettere omskrivning af en linje i en af mine yndlingssalmer, Grundtvigs "Du som går ud fra den levende Gud".

I strofe 2 hedder det:

"Tunger af ild og dog prædiken mild
giv dem du salver og sender.

Salighedsord i apostlenes spor
vandre til jorderigs ender,
så ingen menneskefod har rørt
pletten hvor ikke dets røst blev hørt!"

*Korsangere Budolfi
Kirke. Foto Aalborg
Stift.*

Salmen er fra først til sidst en salme, der handler om Helligåndens virke i kirken.

Vi beder om, at Gud vil give vore prædikanter ildtunger, men dog at de må prædike med mildhed. I det ordinationsritual, jeg anvender, når nye præster ordineres, hedder det blandt andet:

Derfor lægger jer nu på sinde, at I forkynder Guds ord rent og purt... (og) underviser, vejleder de rådvilde, trøster de bange og irettesætter med mildhed....

Der var ordet igen: Mildhed.

Fra salmen: Prædiker med mildhed.

Fra ordinationsritualet: Irettesætter med mildhed.

Det hedder også i salmen i strofe 3:

”Glæde og lys med dem komme til bys,
blomstre lad muld hvor de træder...”

Vi kan også omskrive Grundtvigs ord, så det hedder:
”Glæde og lys med os komme til bys, blomstre lad muld, hvor vi træder..”

Vi skal prædike og irettesætte med mildhed, og vi skal alle – præster, menighedsråd, ansatte og frivillige, ja, alle der kerer sig om folkekirken – bringe evangeliets glæde og lys ud i vore sogne. Og vi skal arbejde på evangeliets glæde og lys, så Ordet om Kristus blomstrer i vores fodspor.

Disse tanker møder man også, når man går ud ad Thorsminde Kirke på den jyske vestkyst.

Thorsminde Kirke er indrettet i en tidligere redningsstation. Alene dét giver mange associationer til, hvad en kirke er. Bare smag på ordet: Redningsstation.

Når man går ud ad Thorsminde Kirke fanger blikket et skriftsted over døren. Det er ordene fra Salme 118 vers 6:

”Jeg vandrer for Herrens åsyn udi de levendes land.”

Det er det, vi skal. Vandre for Herrens ansigt i de levendes land.

Forkynde evangeliet om Jesus Kristus. Trøste med, at vi er skænket vore synders nådige forladelse. Det giver frimodighed. Det giver glæde. Og det skænker begge dele. Frimodighed og glæde.

Corona

For første gang har jeg set mig nødsaget til at afløse årets Landemode og dermed også muligheden for at aflægge Landemodeberetningen fysisk i Folkekirkens Hus, som jeg har gjort de senere år. Det er, for at sige det mildt, ærgerligt, men nødvendigt set i lyset af corona-krisen, som desværre plager os alle med et utal af aflysninger til følge. Netop en af de største udfordringer, vi har stået i i folkekirken i nyere tid, er uden sammenligning netop den corona-krise, der ramte hele verden i begyndelsen af året.

En krise der er uhyggeligt mærkbar og har fået vidtrækkende betydning for alle – og dermed også folkekirken.

Det vil føre alt for vidt at dykke ned i alle detaljer, men noget af det, som fik afgørende betydning for os var, at kirkerne blev lukket. Med alt hvad det indebar af savn og frustration og bekymringer.

Med et blev det klart, hvor sårbare vi alle er, når en pandemi rammer os med så voldsom kraft, som den gjorde.

Pludselig skulle vi til at tænke kirke og fællesskab – eller mangel på samme – på en ny måde.

Midt i alle frustrationer skulle der nu tænkes nyt.

Præster og menighedsråd skulle også i den situation tænke på, hvordan evangeliet kunne forkyndes, så det kunne blomstre i deres spor. Fan-

*Nytårgudstjeneste
Budolfi Kirke.
Foto Aalborg Stift.*

tasien og foretagsomheden var stor, og ideerne til at få evangeliet sat i spil var mangfoldige.

Evangeliet skulle pludselig forkyndes på en ny måde og i nye rammer. De sociale medier flød over af andagter og gudstjenester som erstatning for den traditionelle højmesse med sang og musik og fysisk fællesskab. Det blev for mange et åndehul, der betød, at man ikke følte sig alene.

Når det er sagt, viste de mange eksperimenter med anderledes gudstjeneste også, at net-gudstjenester har deres store begrænsninger.

For intet kan erstatte vores fysisk fællesskab med sang og musik og dåb og nadver. Det vidste vi på forhånd, men vi lærte måske også, at det er i fraværet, vi kommer til at savne nærværet. Eller sagt på en anden måde: det, som vi tager for givet, muligheden for at deltage i sognets gudstjeneste når vi vil, er ikke en selvfølge. Det er noget, vi skal huske at sætte pris på – og ikke mindst nu, hvor det igen er muligt at fejre gudstjeneste – også at bakke op om.

Der var mange andre tiltag, som viste nye sider af kirken. Præster, der ringede rundt til sog-

nebørn. Andre, der kom besøg med en buket blomster. Plejehjemsgudstjenester med præsten uden for hjemmet og beboerne i deres lejligheder. Dette sidste var vigtigt, da det hurtigt viste sig, at beboere på plejehjem og lignende institutioner viste sig at være særligt hårdt ramt. Og er det til dels endnu, hvor smitten igen bryder ud rundt omkring i landet.

Her er der virkelig en situation, vi skal gennemtænke nu og i fremtiden. Altså tænke på, hvordan vi kan være til stede for – og blandt samfundets udsatte mennesker.

Den måde, hvorpå vi tog udfordringerne op i krisens første tid, har fået mig til at fundere over vores folkekirkeordning. Jeg tror, der er en sammenhæng.

Kort sagt bygger vores folkekirkeordning på den grundlæggende tanke, at menigheden er det bærende element i vores kirke. Det er menighedsrådet, der kalder deres præst. Det er menighedsrådet, der som lokal, administrativ myndighed forvalter økonomien, og det er menighedsrådet, der sammen med præst og menighed arbejder på at fremme menighedens liv og vækst.

Der findes ikke et overordnet kirkeråd, der understikker rammer og retning for folkekirkens udvikling. Og godt for det. Godt, at denne myndighed er så tæt knyttet til menigheden og dermed menighedsrådet. Det giver en flad kirkestruktur, som har været det bærende element gennem mange årtier.

Jeg tror, det er en af grundene til, at vi som kirke handlede hurtigt, da vi alle følte os handlingslammede. Vi skulle ikke sidde og vente på en melding ”fra oven”, en melding om, hvad vi kunne og skulle gøre. Vi handlede så at sige fra dag ét. Vi famlede ofte i blinde. Men vi fandt løsninger og nye kommunikationsveje, som betød at evangeliet blev forkyndt og forhåbentlig fik mulden til at blomstre i dets spor.

Folkekirkens Familiestøtte

Et andet sted, hvor mulden blomstrer i det folkekirkelige arbejde, er i de fodspor, Folkekirkens Familiestøtte sætter.

Vi har nu været i gang i fire år. Fire udfordrende, men også berigende, år.

For kort tid siden udkom en evalueringsrapport over de første fire år.

Rapporten viser, at resultatet langt overgår de mål, som vi havde stillet vore bidragydere i udsigt.

Der er overordentlig positiv respons på Folkekirkens Familiestøttes ydelser både fra familierne, kommunerne og de lokale frivillige, som koordinatorene samarbejder med. Folkekirkens Familiestøtte tilbyder ikke blot en hjælp, der er efterspurgt, men nu også dokumenteret en hjælp, der virker og flytter noget.

Folkekirkens Familiestøtte træder nu tydeligt frem som et organisatorisk forankret diakonitilbud i folkekirken, hvilket i sig selv er banebrydende og noget, folkekirken som helhed kan sole sig i i en tid, hvor samspil mellem det etablerede offentlige samfund efterspørger samspil med civilsamfundet. Med Folkekirkens Familiestøtte er folkekirken blevet en væsentlig og lodig civilsamfundsaktør.

Rapporten er udarbejdet af en ekstern og uvilddig konsulent, og den fremhæver den høje faglighed i Folkekirkens Familiestøttes arbejde og tilbud, hvilket har været – og stadig er – en forudsætning for samarbejdet med kommunerne.

Familierne møder i de fleste tilfælde tilbuddet om hjælp fra Folkekirkens Familiestøtte gennem institutionerne, og dermed er Folkekirkens Familiestøtte meget afhængig af det kommunale blåstempel. Koordinatorernes rolle i det lokale arbejde er altafgørende, og de fremhæves og roses højt for deres faglighed og dygtige arbejde med at rekruttere frivillige og sætte dem sammen med de familier, der ønsker hjælp.

Målet med at blive et landsdækkende diakonitilbud er stadig ikke nået – med tre ud af 10 stifter og 17 provstier ud af 104 provstier er der lang vej endnu. Som med alt andet har corona-krisen også indvirket på Folkekirkens Familiestøtte og især på muligheden for at ekspandere, fordi de planlagte besøg i provstierne ikke har kunnet gennemføres.

Vi er alle fortrøstningsfulde, og alle gode kræfter arbejder vedholdende for at fremme Folkekirkens Familiestøtte. Ikke for projektets skyld, men for de mennesker, vi hjælper.

I nævnte rapport kan man finde flere citater fra mennesker, som er blevet hjulpet gennem Folkekirkens Familiestøtte.

En siger:

”Jeg føler, at jeg har fået forskellige ting med, som jeg ikke lige selv havde tænkt på. Så det har været en øjenåbner. Folkekirkens Familiestøtte er en god støtte, hvis man ikke lige har nogen omkring sig, man kan snakke med om opdragelse, eller ikke føler, man vil blande andre ind i det. Det har i hvert fald betydet meget for mig.”

En anden udtaler:

”Da jeg så navnet Folkekirkens Familiestøtte, så var jeg lige inde at læse lidt mere om det, for hvad har folkekirken med det her at gøre. Men det giver jo enormt god mening. Jeg ser det som en ’opdatering’ af folkekirken, som gør den mere relevant for mig.”

Afslutningsvis vil jeg sige, at det er bemærkelsesværdigt, at hele 69% af de frivillige i Folkekirkens Familiestøtte ikke tidligere har været frivillige i folkekirken. Og selv om forældrene ikke er blevet spurgt i evalueringen, så viser de sidste fire års erfaring, at en stor andel af forældrene ikke tidligere har benyttet sig af folkekirkens tilbud.

Så ud over at hjælpe mange familier bliver der gennem Folkekirkens Familiestøtte tilknyttet mange nye frivillige. Noget som er bærende, ikke

bare i dette projekt, men for folkekirken i betydelig grad.

Kirkerum på det nye Universitetshospital

Som det vil være mange bekendt, har vi gennem de seneste år arbejdet på at få skabt et kirkerum på det nye Universitetshospital i Aalborg.

Kirkerummet blev en realitet, da de fire Aalborgprovstier skabte det økonomiske fundament for projektet. Tak for det!

Gennem århundreder har vi smykket vore kirker med den ypperste kunst. Således bliver det også i det nye kirkerum på hospitalet.

Gennem fondsansøgninger er det lykkedes os at fremskaffe 6 mill. kroner til en kunstnerisk bearbejdelse af rummet.

I 2019 afholdt vi en konkurrence blandt fire kunstnere, og et enig udvalg pegede på kunstneren Bjørn Nørgaard til at forestå projektet.

Det er der blevet et fantastisk flot og udfordrende projekt ud af, og Bjørn Nørgaard er allerede gået i gang med projektet.

Bjørn Nørgaard har gennem årene skabt kunst til flere kirker i Danmark. Det er første gang, han står for at udsmykke et helt kirkerum, og jeg er overbevist om, at alle kirke- og kunstinteresserede i Aalborg Stift – og for den sags skyld i hele landet – vil valfarte til det nye Universitetshospital de kommende år for at se resultatet.

Stiftsamtmand

Året 2019 blev også året, hvor vi fik en ny Stiftsamtmand. Som afløser for den tidligere Stiftsamtmand, Torben Sørensen, faldt valget på Erling Brandstrup, der er afdelingschef i Ankestyrelsen og tillige Stiftsamtmand i de fem jyske stifter.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at ønske Erling Brandstrup tillykke med hvervet og samtidig byde hjerteligt velkommen i arbejdsfællesskabet i Aalborg Stift.

*Alterparti Vodskov
Kirke.
Foto Niels Clemmenssen.*

Tak

Gennem året har vi haft et godt samarbejde i Stiftsrådet. Vi har mange gode debatter om økonomi, men især også om kirkelivet i Aalborg Stift, som ligger os alle på sinde. Tak til medlemmer i Stiftsrådet for medvirken og samarbejde og tak til Stiftsrådets formand, Ejnar Haugaard Thomsen, som gør en utrættelig indsats i sin egenskab som formand.

Tak til konstitueret kontorchef Helle M. Hinds-holm for samarbejdet og tak til alle stiftets medarbejdere, som dagligt arbejder på at hjælpe og støtte menighedsråd, ansatte og præster, når der kaldes på hjælp.

Der skal også lyde en tak til jer alle ude i sogne-ne. Til provster, præster, menighedsråd, ansatte

og frivillige, som alle arbejder på at skabe gode rammer for menighedens liv og vækst, så folkekirken i Aalborg Stift er et godt sted at være og leve. Og tak, fordi I hver på jeres måde er med til at gøde evangeliets muldjord, så Ordet om Kristus blomstrer i jeres fodspor.

Tak.

Det bli'r godt igen

En refleksion af Thomas Reinholdt Rasmussen, provst Hjørring sdr. provsti

Forleden, da jeg var ude at gå, så jeg på en postkasse en sten, der var blevet farvelagt af et barn. Stenen var i strålende, fine farver og farverne omkransede ordene: ”Det blir godt igen”.

Det bliver godt igen. Det var de ord, vi sagde til hinanden, da landet blev lukket ned og vi alle sammen blev sat på afstand af hinanden. Det bliver godt igen.

Pludselig måtte vi i foråret til at se på hinanden som lidt farlige. Vi kunne smitte. Men vi var gode til at holde humøret oppe med sang, vinke til hinanden gennem vinduerne, og altså ordene: Det bliver godt igen.

Og det er ord fulde af håb. De bærer i sig et håb om, at verden igen kommer på højkant. Det er også det, der har ramt barnet, da det farvelagde stenen i glade farver. Og det er helt igennem godt, at det barn har fået et håb, som kunne lyse for det helt ud i farverne, der blev lagt på stenen.

Men man kan også godt et stille øjeblik prøve at gennemtænke, hvad det betyder, at det bliver godt igen. For der er jo nogle, for hvem det ikke bliver godt igen. For hvem livet ikke vender tilbage i glade farver. For hvem tingene ikke bliver stillet på højkant igen. Dem, der måtte miste livet. For dem bliver det jo ikke godt igen. Her kan man jo ikke sige, at det bliver godt igen, for det vil jo nærmest være at træde på dem en gang til.

Hvis ordene om, at det bliver godt igen, ikke på samme tid indeholder et håb også for dem, der er bukket under, og for dem, der har mistet, så er ordene pludselig hårde ord, der blot på livets hårde vej efterlader mennesker, der ikke kunne følge med.

Der må være en genrejsning for det menneske, der er faldet. Der må være en genskabelse for det menneske, der blev ødelagt. Der må være en fornyelse af ofret, for ellers er ordene om, at det bliver godt igen næsten at træde på dem en gang til.

Den danske filosof og teolog K. E. Løgstrup har et sted skrevet om netop det, at der skal være genrejsning af ofret for at kunne tilgive gerningsmanden. Det er på linje med dette.

Han skriver, at ”kun hvis Gud i sit rige oprejser den, der er blevet bedraget for sit liv, undgår den betingelsesløse tilgivelse af bedrageren at blive en bagatellisering af den bedragnes ulykke og lidelse”. Løgstrup peger på, at hvis vi blot tilgiver den, der har forbrudt sig, eller hvis vi blot blindt siger, at det bliver godt igen, så bagatelliserer vi lidelsen og overgrebet. Han siger meget direkte, at ”en tilgivelse, der ingen grænser er for, tager overfladisk på lidelsen”.

Det er store tanker, Løgstrup her ruller ud, for det betyder jo, at vi kun kan sige, at det bliver godt igen, eller kun kan tilgive gerningsmanden, hvis ofret genrejses. Og det betyder jo, at tilgivelsen og

fornylelsen kun kan have et ordentligt etisk fundament, hvis Gud kan give den livet tilbage, som er blevet trådt under fode.

Tilgivelsen og fornyelsen kan kun være reel, hvis der er et Guds rige, der gør alting nyt.

Ellers er tilgivelsen og ordene om fornyelse blot at glemme det menneske, der på livets vej ligger dødt og trådt på.

For år tilbage var der en større ulykke ved et stor arrangement. Flere unge mennesker døde, og arrangementet blev sat på pause en række dage, men åbnede igen med ordene: "Livet er større end døden". Det er selvfølgelig flotte ord, men også lidt for flotte, for ofrene havde jo ikke den erfaring. For dem var deres konkrete liv jo ikke større end døden. For dem var døden desværre blevet det største, og ordene om, at livet var større end døden, hvor velmenende de end var, var jo netop en bagatellisering af deres lidelse. Livet fortsætter nu uden jer.

Men det er jo heller ikke det, kristendommen hævder. Den hævder ikke, at livet er større end døden, for det er at træde på de mennesker, der mister deres liv. Det er egentlig blot det, man kalder vitalisme og i sidste ende nihilisme, altså in-tethed. Kristendommen hævder jo, at kærligheden er større end døden. Med Grundtvigs synger vi i "Hil dig frelser og forsoner", at "kærligheden, hjertegløden, stærkere var her end døden".

Kærligheden er større end døden.

Og det er den kærlighed, der for den kristne er trosspørgsmålet. Tror du, at verden er skabt, båret og forløst i kærlighed? Trosspørgsmålet er ikke om Gud sidder på en sky eller om verden er skabt på en uge. Trosspørgsmålet er, om du tror, at verdens inderste hemmelighed er kærlighed.

Hvis du ikke tror det, så er døden jo svaret på livet. Døden er den største almagtserfaring, vi har, og den kan ingenting overtrumfe, for ganske

uanset hvor meget vi elsker og hvor meget vi holder af, så ender det med døden. Døden er livets magt. Men vi tror jo, at kærligheden er større end døden. Det er netop et spørgsmål om tro. Det kan vi ikke vide fra vores erfaring, men det vil jeg rigtigt gerne tro. Og det er den tro, der udspringer af beretningerne om Jesus af Nazareth: at størst er kærligheden. Erfaringen siger os, at døden er størst. Troen siger os, at kærligheden er størst.

Og det er derfor også kun i det lys, at vi kan tilgive gerningsmanden, eller at sige til hinanden, at det bliver godt igen, for ellers er ordene at træde på ofret. Vi skal have en tro på, at ofret, den slagne og den forurettede, kan genrejses i kærlighed, ellers er ordene blot tomme ord. Tilgivelsen og fornyelsen kræver et håb, der rækker ud over døden, ellers er det tomme ord.

Derved blev den lille farverige sten med ordene "Det bli'r godt igen" et udsagn om opstandelsen og om Guds rige. Midt mellem postkasser og ligusterhække på en villavej lyste opstandelsens budskab med ord om håb og fornyelse. Det bliver godt igen. Også for den der er faldet. Og også for den, der er bukket uden. Det bliver godt igen i det Guds rige, der er kærlighedens fylde.

*Udsnit af altertavlen i
Tornby Kirke. I midten
nådestolen omgivet af
Anna Selvtredie og Sct.
Catharinæ.
Foto Niels Clemmensen.*

Etisk lys over epidemien

Af Anne Marie Pahuus. Lektor i filosofi og prodekan ved Aarhus Universitet

Historisk krise

Der er intet, der bliver helt som før. Den sætning har vi hørt flere gange på det seneste i lyset af samfundets håndtering af SARS-CoV-2. Det er jeg enig i. Og også enig i en mere grundlæggende forstand end, at ingen tid kommer tilbage, og at et samfund hele tiden er i forandring. Der er noget ved den nuværende epidemi, som vil sætte sig markante spor i vores forståelse af menneskelivet og livet i fællesskab. Alle er enige om, at de historiske ændringer er større end det, som skete i 2008 med finanskrisen; mange rækker tilbage til verdenskrigene for at prøve at forstå den seneste kulturelle drejning, hvor der er en ny kerne sig om både de udsatte og naturen. En ny samfundsbevidsthed og en ny klimabevidsthed er dukket frem.

På denne plads skal vi prøve at dykke ned i det filosofiske arvesølv og se, om der er lidt hjælp at hente der. Filosofien undergår ikke pludselige forandringer, men forsøger at se på verden ud fra, om der er nogle grundtræk ved det at være menneske. I den krise, som vi har stået i siden begyndelsen af 2020 med SARS-CoV-2, er det oplagt at efterse nogle af de menneskelige værdier, som har hjulpet os i krisen hidtil – og som også kan forventes at være med os i fremtidens håndtering af epidemien.

De værdier, som vi skal se nærmere på, og som må siges at have vist sig at træde tydeligst

frem, er dels det fælles bedste og samfundssind, dels universelle hensyn og solidaritet, dels næstekærlighed og nærhed. I etiske teorier er det ofte udfoldet i kategorier som konsekvensetik, pligtetik, interdependensetik og dydsetik. Lad os se på de etiske perspektiver en for en og se, hvordan de kan siges at have været af særlig relevans i en tid, der ikke har lignet noget tidligere. Vi kender ganske vist historiske fortilfælde, f.eks. den influenza, der dræbte mellem 15.000 og 18.000 danskere i de sidste år af Første Verdenskrig. På verdensplan kostede den millioner af liv og er blevet kaldt Den spanske syge. Men der er meget, der ikke længere er det samme som dengang. Dengang var der færre, der rejste i forbindelse med deres arbejde. Der var flere, der boede tæt under kummerlige forhold, og kommunikation på længere afstande skete via telefonrør og postvæsen og ikke som nu gennem forbundne computere. Antallet af døde var højt, og der kom en ny opmærksomhed på hygiejne i hjemmene og på offentlige steder, men det var verdenskrigen, som i højere grad afgjorde historien i de år.

I dag har vi det, som nogle kalder undtagelsestilstand, og økonomisk er der oprettet en 'krigskasse'. Filosofisk og teologisk er der brug for medtænkning, så vi menneskeligt kommer helskinede og dog forandrede gennem krisen.

*Konfirmation i Mosbjerg
Kirke. Foto Aalborg Stift.*

Samfundssind og tillid

Etisk set kan vi aldrig tillade os at være fantasi-løse. Vi har faktisk fantasi til at forestille os konsekvenserne af de valg og beslutninger, som vi træffer her og nu. I en tid med corona har det vist sig som en tillid til vores etiske fantasi, som politikere og sundhedsmyndigheder har haft til os, når de har overladt til os at følge anbefalinger og fortolke dem på den rette måde. Der er også lovgivet – og hastelovgivet på en ret usædvanlig måde – men det vigtigste har været, at mange har følt sig inddraget i den politiske forståelse af, hvad afstandskravet betød. Etisk taler vi om konsekvensetik eller om nytteetik. Vi skal kunne tænke frem og forstå, hvordan hver lille handling, som vi gør, har en betydning for helheden. Det trådte tydeligt frem i epidemiens allerførste fase, hvor man ikke skræmte folk til at holde afstand, selv om sygdommen var skjult og grum, men faktisk prøvede at få folk til at tænke med over, hvordan man kunne undgå smittespredning. Alle skulle forstå og handle anderledes, alle skulle forstå at holde afstand, spritte af og vaske hænder for at bremse smittens udbredelse. Vi fulgte nøje antallet af smittede, og selvom de færreste af os kendte nogen, der var smittede, var vi indstillet på at holde den nødvendige afstand til alle andre end de nærmeste i familien. Vi indstillede det sociale, fysiske liv med andre end de allernærmeste. Kun dem, der skulle sørge for vareflow i samfundet og for sundheden mødte fysisk ind på arbejde. At forstå tingene i den helhed kræver, at man kan jonglere med fremtiden som en form for risiko, der ikke er diffus, men virksom – og fejlbarlig. Som statsministeren udtrykte det: ”Vi står på ubetrådt land i den situation, vi står i. Vi har ikke prøvet det før. Kommer vi til at begå fejl? Ja, det gør vi.” Da denne måde at tænke om værdi på var allertydeligst, blev vi alle inviteret med ind i et fremtidsscenario, hvor linjen på grafen, som vi orienterede os

efter var antallet af hospitalssenge og af uddannet personale – og den røde kurve viste smittetal, der tydeligt gik over den linje, og den grønne kurve viste et smittetal, som holdt sig fint under linjen. Det blev et scenarium, som blev handlingsvejledende for en hel befolkning, der accepterede og også tænkte med ift. en nedlukning med enorme individuelle omkostninger, men med et fælles sigte om at undgå nærkontakt og dermed overførsel af dråbesmitte. Den røde og den grønne kurve var de to scenarier, og nedlukningen af mange dele af samfundet blev foretaget for at sikre, at man havde et sundhedssystem, der kunne klare en epidemi. Man ville ved fælles hjælp undgå et sammenbrud i sundhedssystemerne. Det var sundhedsvæsenet, vi frygtede for ville kollapse, og som vi holdt øje med. En video optaget på hospitaler i januar-februar i Wuhan gjorde indtryk på mange i de første måneder af 2020. Det samme så vi fra hospitaler i Norditalien. Frygten var udtalt, men tilliden var overraskende stærk og bragte os bedre igennem end mange andre europæiske samfund med mindre tillid.

Solidaritet

Vi gik ind i en fase, hvor samfundet ikke blev forsøgt lukket ned, og hvor man indførte, at alle skulle testes jævnligt og f.eks. også bære mundbind på steder med tæt kontakt, og hvor hjælpepakkerne blev afløst af en form for ’borgerløn’ eller deling af arbejdet på flere hænder. Da var det en anden type værdi, vi så blive bragt i spil. Det var den etiske værdi, som handler om, at vi formår at gøre det rette, næsten som en vane. Det er ikke et personligt valg, en fortolkning på individniveau eller på den enkelte arbejdsplads. Det var derimod f.eks. et påbud om mundbind i den offentlige trafik og taxaer. Etisk viste det betydningen af, at vi ikke gør en undtagelse af os selv. Når vi gør vores pligt og viser solidaritet betyder

det, at vi tager udgangspunkt i, hvem der betaler den største pris – og forstår, at regler er til for at beskytte netop disse allermest. En buschauffør udtrykte det meget klart, da jeg spurgte hende, hvorvidt hun bar mundbind inden det var blevet indført som obligatorisk: 'Jeg tager mundbindet på, hvis der kommer en passager ind i bussen med ét på, for jeg vil ikke køre rundt uden, hvis der sidder en med det på'. Det er en elementær hensynsfuldhed, som ikke nødvendigvis har at gøre med, at man sætter sig ind i en specifik sag, men at man forstår at bruge den gyldne regel om aldrig at gøre mod andre, hvad man ikke vil, at de skal gøre mod en. Det er ikke tankeløshed at gøre som alle andre, men en etisk værdi, undtagen hvis et helt samfund er blevet ondt og civil udydighed er det eneste etisk set rette. Sådan betaler vi vores skat, holder vore løfter, giver børn de rigtige byttepenge retur. Vi udnytter ikke andres svaghed eller den lille risiko for afsløring til at lægge verden til rette for os selv. Eller gør vi det, svigter vi etisk.

Når man udviser solidaritet har man imidlertid behov for at vide, om man er sammen om en god fælles sag. Derfor har efteråret også vist, at vi har taget fat på meget ophedede diskussioner om, hvad vi er sammen om.

Der er situationer, hvor det er en fordel, at noget tager plads i vores liv som en social norm, som den nye virkelighed, som alle skal agere i. K.E. Løgstrup beskrev dette som en aflastning for os – at vi har normer til at regulere samfundslivet og ikke behøver at tage stilling. Det kan endda være problematisk og blive til stejlhed, man kan blive kværløst, hvis man ikke forstår, at der er regler, der bliver nemmere at overholde af, at de gælder alle. Da brugen af mundbind eller ansigtsmasker blev gjort obligatorisk i offentlig transport blev det langt enklere faktisk at maskere sig i toget eller i bussen. Det er ikke, fordi vi gerne vil ligne de andre, at vi underlægger os en norm, men fordi

vi forstår, at der er fælles principper, som gør det nemmere at leve sammen, hvis vi er enige om at følge dem uden undtagelse. Det at gøre en undtagelse af sig selv ville være sært. Hvis man er enige om, at offentlig transport skal være tilgængelig også for mennesker, som er mere udsatte i tilfælde af, at de bliver syge med COVID-19, er det mærkeligt at stige på toget og erklære, at det nok ikke gør den store forskel, hvis man selv - uden at vide, om man bærer på virusen - stiger på et fyldt tog uden mundbind på. Så når man etisk hæfter sig ved, at det er uetisk at gøre en undtagelse af sig selv, at knibe udenom, så gælder det også i denne sag. Psykologisk bliver det også langt lettere at følge reglen, hvis den indarbejdes som norm. Man holder op med at se sine nye vaner som et personligt offer eller som en personlig markering af sygdommens plads i mit liv. Det holder op med at være en 'patient-fornemmelse', man går ud i verden med, medbringende hygiejneforanstaltninger, handsker, sprit, mundbind, visir. Det er bare hygiejne, ligesom det er, når den, der betjener os i deli'en også hidtil har haft handsker på.

Mundbind skal ikke bæres til skræk og advarsel, men som et blandt flere midler til at opretholde en stor mobilitet i samfundet trods risikoen ved manglende fysisk afstand. Igen må man helst ikke trække sig fra hinanden, men skal forblive sammen om en fælles sag.

Derfor dukker også de store gnidningspunkter, som har ligget og luret i vores samfund, op til overfladen. I USA – og også flere lande uden for USA – er det racespørgsmålet, der er dukket op. I Danmark og flere andre lande er det generationskløfter og sparsomme naturressourcer, der er dukket op som temaer, vi ikke har fået løst eller talt nok om i fællesskabet endnu. Coronakrisen vil tvinge os til at stå sammen om disse fælles udfordringer. Solidariteten med dem, der sjældent kommer tilstrækkeligt til orde, vokser. Det gæl-

der ikke bare solidaritet med George Floyd, men også solidariteten med de unge og solidariteten med de dyr, der trænges tilbage af mennesker.

Kærlighed til næsten og til naturen

Vi ved endnu ikke om coronakrisen kommer til at forandre vores samfund mere permanent. Men en tiltrængt ændring er altid velkommen. Der er ikke noget godt at sige om sygdom og slet ikke om denne. At blive smittet med coronavirus og dernæst udvikle sygdommen COVID-19 giver i mange tilfælde et alvorligt sygdomsforløb. Det er skræmmende, at vi nu for tredje gang ser en coronavirus-zoonose, dvs. at endnu en coronavirus (de to første var SARS og MERS) krydser fra dyr til mennesker og forårsager så alvorlige luftvejsinfektioner, at næsten en million mennesker verden over er døde af – eller i hvert fald med sygdommen. Det er en sygdom, vi ikke kender, vi ved ikke, hvor smitsom den er, vi kender ikke en behandling eller en vaccine. Det giver ikke en stemning, hvori man kan opleve, at noget nyt viser sig på den anden side krisen.

Men zoonose-problemet er ikke nyt. Der er behov for, at vi indretter os på en anden måde ift., at naturen bliver forbrugt på en måde, som går alt for voldsomt ud over arts- og biodiversiteten, og hvor husdyr og mennesker tilsammen står for at forbruge 98 % af verdens naturressourcer. Det levner meget lidt plads til de vilde dyr, hvorfra også de næste virus må forventes at komme, hvis der ikke er vilde dyr nok at trives i. Så længe der er dyr i naturen og der er levesteder nok for virus, springer de ikke over for at overleve i mennesker i stedet. Epidemiens nye etiske virkelighed har dermed kastet lys også over de nære fællesskaber, som vi har med de vilde dyr. Vi er nødt til at give dem mere plads, hvis vi skal undgå fremtidens epidemier af samme slags som corona. Det nye naturforhold skal helst heller ikke grundlægges

på frygt for de vilde dyr. Nærheden og kærligheden til denne del af naturen, dvs. de vilde dyr og deres levesteder, betyder, at man respekterer, at liv for dyrene er et liv i et andet naturforhold end det, vi har formået at etablere hidtil.

Men også i de nære relationer til andre mennesker sker der en vending. Vi skal forstå at kommunikere på afstand, gennem en skærm og digitale redskaber og tværs hen over mundbindet. Der er dukket begreber som 'hudsult' op. Men vi har bedre begreber for fænomenet. Vi har et rigere sprog for berøringens betydning, for nærhedens værdi. At være nogen nær og stå nogen bi betyder, at man er indstillet på at trøste, hjælpe, lindre, støtte, glædes, vise medfølelse, leve med, engagere sig. Det viser sig kropsligt, men det kommer mindre af noget, der ligner sult eller tørst, dvs. et snævert kropsligt behov. Det kommer af, at vi er forbundet stemningsmæssigt med de mennesker, der betyder noget for os. Det er filosofisk uheldigt at lægge sig fast på behovets karakter, når man skal forstå kærlighedens og næstekærlighedens væsen. Kærlighedens væsen er, at der er noget uden for en selv, som er så uendeligt vigtigt og betydningsfuldt, at man kan opleve det som vigtigere end en selv. Kærlighed er ikke selvopofrelse, men kærlighed er en dyb glæde og afgrundsdyb sorg over at have eller miste et andet menneske i ens liv. Denne kærlighed er vigtig i coronatid, fordi den er et af de steder, hvorfra vi skal hente livsmod til at lade fremtiden komme uventet. Fra de nære relationer henter vi ikke kun forståelse af os selv og andre, men også en følelse af, at virkeligheden er virkelig. Realitetstilpasning er en individuel ting, hvor vi ved samvær på skærmen må gøre lidt ekstra for at forstå, hvad der foregår på den anden side. Vi mangler noget kropssprog, ligesom vi gør det ved det fysiske møde, hvor vi ikke kan se hele underansigtet. Men der kan vi kompensere på forskellig måde. Det afgørende

etisk set er imidlertid virkelighedsfølelsen, som har at gøre med livsmodet og det at føle, at man står på nogenlunde fast grund. Kærlighed og tilid mødes i dette fænomen. Altså at man i og med at man føler sig accepteret som menneske samtidig får mod til at vie verden en opmærksomhed som et fælles sted. Kærlighed er grundlaget for den opmærksomhed, hvorigennem man kan få et fyldigere indtryk af verden, opfange mere og komme til at føle sig hjemme i verden.

Coronavirkeligheden skrumper ikke fordi vi mødes digitalt frem for fysisk. Den skrumper ind i etisk henseende, hvis vi holder op med at søge at forstå verden gennem den samtale, vi har med verden, og hvis vi holder op med at kunne blive bevæget af det, som sker i verden. Lige gyldigheden er kærlighedens største modsætning og fjende.

Dermed gælder det om at pege på, at det etiske grundlag for at kunne bevæges er, at vi hele tiden har adgang til at forstå verden fra andres perspektiv. Derfor skal vi have vidnesbyrd og fortællinger fra de mennesker, hvis livssituation vi dårligst kan sætte os ind i.

Corona-nærhed er at kere sig om næsten og naturen og blive ved at sikre os, at de, der har brug for os, ikke glider ud i glemslen. Samfundssind handler også om at være 'sindet' i betydningen at have en holdning, som viser sig i de handlinger, man gør. På den ene side er man, når man er 'sindet', ikke nødvendigvis indadvendt eller optaget af sine egne fornemmelser. Når man er sindet på den ene eller anden måde, er man ikke i færd med at granske, hvordan man har det. Hvordan man er sindet viser sig i en handling, hvor det er sagen, man skønner om. Roen og eftertanken, som forårets nedlukning også gav lejlighed til, har måske banet vejen for en større sans for de udsatte, givet mere plads til omsorgen for de svage. Tydeligst har det vist sig i netop modstanden mod at gøre liv op i penge. Et menneskeliv har en værdighed

som et unikt menneske, der ikke bare kan erstattes af andre. Men også i en bredere forstand har denne krise været en lejlighed til at forstå kærlighedens betydning. Det at kunne være nogen nær, være forbundet, har været det vigtigste værn mod ensomhed. Og ikke alle har haft adgang til den form for kontakt. Også det har stået i centrum for vores debat. Næstekærligheden har også vist sig som en omsorg for de svageste, de ensomme og de udsatte.

Etisk set er vi gået ind i en tid, der har vist værdiernes sande værdi. Det kan godt blive begyndelsen til noget, som sætter sig markante spor i samfundet. Men det må de næste år vise. 2020 vil gå over i historien som corona-året.

*Døbefont i Ejdrup Kirke.
Foto Niels Clemmensen.*

Epidemier og litteratur

Af Peter Michael Lauritzen, lektor dr. phil., Frederikshavn Gymnasium

Kriser er godt stof i litteraturen. Vragen bliver vendt ud på verden, når den i sammenbruddet slår revner og åbner sprækker. Det bliver muligt at se, hvad der før var skjult under et lag af kulturel emballage. Og det bliver påtrængende at finde muligheder for at overvinde en aktuel tilstand af opløsning og håbløshed. En krise er en prøvelse af et samfunds, en kulturs bærende værdier og en åbning til nye ressourcer.

Krig strabadserer et samfund til det yderste, men krig er menneskeskabt og ikke en pludseligt indtrængende skæbne. Krigen kan have mange årsager, men alle årsager bunder i samfundet og mennesket selv. I krigen skelner man skarpt mellem venner og fjender. En omsiggribende sygdom, en epidemi eller pandemi, er noget andet og uforudsigeligt, en usynlig fjende, en udfordring mod det menneskelige samfund, hvor ingen er skyldige, og alle alligevel potentielt spreder en smitte, der rammer vilkårligt, men mest de svage, og ofte med ubønhørlig konsekvens. En smitsom virus skelner ikke mellem ven og fjende.

Antikken – Homer, Sophokles og Thukydide

Litteraturen kender epidemier fra dens første begyndelse. Homer, den vestlige litteraturs fader, digtede Iliaden, der lægger ud med en omfattende krise i den græske lejr, en pest, der dog ikke rammer grækernes modstandere, trojanerne,

men kun grækerne selv i et begrænset tidsrum på 10 dage. Pesten er litterariseret og tilskrives en guddommelig årsag, men dens anledning er såre menneskelig. En trojansk præst ønsker sin fangne datter frigivet, men de græske konger afviser ham hånlige og truer ham på livet, så han i vrede beder Apollon om at tugte grækerne med sine pestpile. Pesten indgår i en moralsk, sakral orden, der betyder, at en krænkelse skal straffes for den kosmiske ligevægts skyld. Pestens ophør er således betinget af, at Apollon forsones med en tilbagelevering af datteren og med offergaver, en hekatombe, til guden. Pesten er både et fysisk fænomen, der angriber dyr og mennesker og tager livet af dem, og et metafysisk fænomen, der regulerer en verdensorden, der er blevet forstyrret af de egenrådige græske kongers opførsel over for den servile Apollon-præst fra Kryse.

For at opklare pestens årsag spørger man ikke på den indkaldte folkeforsamling en læge, en biolog eller en virolog, men en spåmand, Kalchas, der udlægger pesten som et tegn, der skal tydes. Den vrede Apollon har sendt pesten for at straffe de græske konger og det græske folk. Folket betaler altid prisen for kongernes fejl. Den kosmo-mytiske årsag er stærkere end naturens egne årsager, der er underordnede; kosmos er en normativ interpretationsramme, der straffer, belønner og retleder den menneskelige adfærd. Den

Børglum klosterkirke.
Foto Niels Clemmensen.

guddommelige kosmokrators vilje kan sågar udløse det veritable kaos for ordenens skyld – det menneskelige samfunds totale sammenbrud.

Rædslen over alle er, at et samfund ikke kan overkomme at begrave de døde. Det homeriske billede på et sammenbrudt samfund er, at de døde ligger som føde ”for hurtige hunde, grådige gribbe og ravne”; det er et samfunds ubetingede pligt at sørge for en civiliseret, regelbundet overførsel af de døde til den anden verden. Begravelsen er pantet på, at mennesket står inden for en højere orden end dyrene og skal overføres til en ny verden og ikke ende som del af naturens elementære kredsløb. Iliaden slutter med en begravelse af den trojanske helt Hektor, hvilket er en forsonende udgang på en bestialsk krig.

Denne dobbelte opfattelse af pesten som fysisk sygdom og metafysisk tegn på en uorden i kosmos forbliver længe den gængse opfattelse. I Sophokles’ tragedie, ”Kong Ødipus”, er den allegoriske opfattelse af pesten i stærk fremdrift. I dramaets indledning skildrer en præst pesten, som om den er et fysisk fænomen, der sender det thebanske folk i dødsriget, men det allegoriske er antydnet i skildringen af pestens omfang: den angriber også kornet, ”hvert aks på mark er goldt”. Pestens symbolik (græsk ’symbollein’: at noget minder om noget andet) bliver fremhævet i tragediens slutning, hvor Ødipus, tragediens offer og helt, indser, at han er ”en smitte for verden”. Ødipus besmitte kosmos og skal udstødes af denne verden. Sophokles er en så reflekteret dramatiker, at

pesten er blevet et billede på en moralsk uorden, fadermord og blodskam, to kardinalforbrydelser, som den intetanende, ”uskyldige” helt skal straffes for.

Næsten samtidig med Sophokles satte den græske strateg Thukydide sig for at skildre krigen mellem Athen og Sparta i en historisk beretning om Den peloponnesiske Borgerkrig (431-404 f. Kr.). I 430/429 udbød en omfattende pest i Athen, der bl.a. tog livet af den berømte politiker Perikles. Thukydide placerer med udsøgt raffinement skildringen af pesten i Athen lige efter Perikles’ berømte gravtale. I krigens første vinter kunne bystaten Athen stadig sørge for en storslået begravelse af de faldne, og byens ubestridte leder, Perikles, kunne holde en formidabel gravtale, der guddommeliggjorde Athen og glorificerede de faldne som bystatens forbilledlige helte. Pesten er et absolut antikklimaks til statsbegravelsen.

Thukydide er sidste led i den rationaliseringsproces, der går fra Homers mytiske, polyteistiske verdensbillede over Sophokles’ klare, intellektuelle, moraliserende abstraktionsproces, der alligevel fastholder et grumt og dunkelt skæbnesyn. Hos historikeren Thukydide er pesten et naturligt fænomen: den kommer antageligt fra Ætiopien og er kommet til Grækenland via Piræus. Alle, inklusive lægerne, står magtesløse over for epidemien; ingen kender dens natur eller nogen kur. Thukydide vil ikke udtale sig om dens årsag, for han har ingen viden derom; han vil kun udtale sig om dens karakter, symptomerne. Pesten er ikke et tegn på en kosmologisk ordens normative fallit; den kan udnyttes politisk, f. eks. blev det påstået i den athenske retorik, at det var spartanerne, der havde forgiftet drikkevandet i Piræus, eller at pesten dukkede op, samtidig med at spartanerne besatte Attika og hærgede landregionen. Der slås politisk mønt på katastrofen den gang som i dag.

Thukydide blev selv angrebet af pesten, men overlevede, og kan på dette autoptiske grundlag give en omfattende og præcis symptombeskrivelse. Skaderne hos de overlevende var voldsomme: Tab af organer, hukommelsestab og selvopgivelse. Frygten for berøring og nærhed isolerede folk, ”man afskrev sig selv”, så mange døde alene og ”som kvæg”, skriver Thukydide. Al hjælpsomhed ophørte; ingen sang klagesang ved de døde; de, der havde overlevet sygdommen, kunne ikke blive smittet igen og nærrede i deres glæde et forfængeligt håb om heller ikke at kunne dø af nogen anden sygdom, siger den skeptiske historiker.

Moralsk anstændighed gik i forfald. Man gjorde, hvad man havde lyst til. Det korte eller forkortede livsperspektiv betød, at havde man penge, blev de brugt, og havde man endnu livet i behold, blev det brugt til øjeblikkelig nydelse. Det Athen, Perikles havde hyldet i sin gravtale, kastede sig ud i excesser, fordi enhver gudsfrygt eller almindelig moralsk anstændighed var forduftet. Ligbålene brændte i gaderne; ingen fik den ærefulde og højtidelige begravelse, som de faldne fik i vinteren 430 f. Kr. Det skønnes at 1/3 af den athenske befolkning døde.

Thukydides epidemiskildring er enestående præcis, empirisk og sociologisk. Og den fik normativ status, da antikken i eftertiden fik klassisk (mønstergyldig) status inden for alle litteraturens genrer.

Den sorte Død – Giovanni Boccaccio

I et stort spring kommer vi til Firenze i 1348, da den ”sorte død”, en pestepidemi, hærgede Italien og bredte sig til hele Europa. Den kom øst fra med handelsskib og steg i land i Genua. Giovanni Boccaccio, der allerede var en berømt forfatter og havde boet i Firenze, men helst ville opholde sig i det sydligere Napoli, brugte pesten som dystre baggrund

*Friluftsgudstjeneste i Lundby
krat 2016. Foto Aalborg Stift.*

for sit værk "Decameron". "Decameron" betyder "de 10 dages værk" og spiller ganske ironisk på den klassiske genre, et "Hexaëmeron" (de 6 dages værk=skabelsesberetningen), men også på Dantes værk "Commedia Divina", der indeholdt 100 sange, ligesom Boccacios Decameron indeholder 100 fortællinger om det søde, muntre, ædle og uartige liv på "den skønne og herlige slette", der venter vandreren, når han har bestøget "et uvejsomt og stejlt bjerg". Dantes vandring går gennem Inferno og Purgatorio til Paradiso: en religiøs frelsesvandring; Boccacio bliver i den menneskelige verden af glæder, lyster og dårskaber.

Boccacio begynder med pesten i Firenze, "den skønneste by i hele Italien", i 1348. Den hævdes at opstå af "Guds retfærdige vrede", der sender den "til os dødelige til vor forbedring på grund af himmellegemernes bevægelser og vore egne misgerninger" – en astrologisk og kosmo-etisk begrundelse for pesten. Den er ganske klassisk og – hos Boccacio – konventionsbetinget og ironisk. Forestillingen om "Guds retfærdige vrede" dukker op et par gange, men kun som reverens for den katolske kirke. Ellers er Boccacios pestbeskrivelse helt i tråd med Thukydids og Lukrets' litterære pestskildring i slutningen af "De Rerum Natura" (Om verdens natur, tingenes natur), der bygger på Thukydids, Hippokrates og Epikurs, hvad angår den rent materialistiske livsopfattelse. Epikur var oldtidens kætter, fordi han var renlikt materialist.

Ingen, hverken læger eller selvbestaltede kydige, kan stille noget som helst op mod sygdommen; dens symptomer er først bylder i lysken og armhuler, der siden udvikler sig til sorte eller gustne pletter overalt på kroppen. Den smitter ved berøring, ja Boccacio påstår med egne øjne at have set to svin dø af at rode med snuden i laserne af en "pestbefængt stodder". Social kontakt ophører; man isolerer sig (isola: ø) og forebygger efter

bedste overbevisning ved at leve mådeholdent og adskilt i rene huse, eller man hengiver sig til sang og bægerklang og tumler fra "værtshus til værtshus uden mål og måde".

Den sociale orden bryder sammen, skriver Boccacio. "De menneskelige og guddommelige loves myndighed var gået fuldstændigt i forfald". Enhver gør som lysten tilsiger: Mådehold eller umådehold eller en tredje vej: at gå rundt med blomster eller duftende urter eller stærke krydderier i hånden og hævde, at duften styrkede hjernen. Atter andre flygtede fra byen. Ven-skab, familieskab, ægteskab og forældreskab gik fløjten, da enhver kun bekymrede sig om sig selv og lod hånt om børn, ægtemage, forfædre og venner. Nøden og behovet for hjælp blev så omfattende, at Boccacio nævner, at der opstod en uhørt skik, nemlig "at selv den yndigste og skønneste adelsdame ikke undså sig ved at blotte en hvilken som helst del af sit legeme for mænd". Kvinderne prostituerede sig for at opnå fornødne tjenester.

De kirkelige begravelsesceremonier brød sammen – det typiske tegn på al ordens opløsning. Kvindernes klagesang over den døde ophørte; ingen ville bære den døde til kirken, hvorfor fattige meldte sig som "pestdragere". Lys blev ikke brugt, og lig på brædder eller i kister trængte pludseligt ind i en procession med et par præster foran med krucifiks. Især de fattige lag af befolkningen måtte affinde sig med at dø alene og blive lagt ud på gaden udenfor døren. Mængden af dødsfald gjorde, at døden gjorde mindre indtryk, "end en geds gør nu til dags". Og pladsen på indviet jord blev så knap, at man erstattede kirkegårdens grave med "gruber, hvori man nedstuede ligene lagvis som vareballer i en skibslast". Skønne paladser stod tomme, og store rigdomme savnede retmæssige arvinger. Og "hvor mange modige mænd, fagre kvinder og yndefulde ynglinge, som selv Ga-

lenus, Hippokrates og Æskulap ville erklære for sundheden selv, indtog ikke deres morgenmåltid med slægtninge, venner og fæller for samme aften at sidde til bords med deres forfædre i den anden verden?”. Boccaccio skønnede, at o. 100.000 døde i Firenze.

Imidlertid er pesten kun det stejle ”bjerg”, for ”Decameron” er jo ”den skønne og herlige slette”, de 100 historier, som fortælles af 7 unge damer og 3 unge mænd, der mødtes i Santa Maria Novella og besluttede at flygte ud på et gods uden for Firenze. Boccaccio vidste, at de ville skabe forargelse, så han skrev et virtuost efterskrift til sine fortællinger, hvor han forsvarer dem imod enhver kritik fra kirkelig og moralsk side: ”Intet fordærvet sind har nogensinde opfattet et ord rigtigt, og lige så lidt som et anstændigt ord kan gavne et sådant, er mindre anstændige ord i stand til at besmitte de retskafne mere, end dyn-det kan tilsøle solens stråler eller jordens smuds himlens skønhed”. Boccaccio blev ikke bodsprædikant af pesten i Firenze, men en forkyn-der af modsætningernes rummelige, mangfoldige og frodige enhed.

Lissabons ødelæggelse og syfilis – Oplysningstiden

Jordskælv, krige, sygdomme og ulykker har altid været en del af den menneskelige historie. Den franske oplysningsfilosof, Francois Voltaire, blev udfordret af en populær og udbredt filosofisk optimisme i 1700-tallet, der ville forlige alt det onde med den gode Guds retfærdige styrelse af verden. Problematikken kaldes teodicé-problemet, der kort fortalt relativerede alle onder, fordi de kunne placeres som midler i en større formålsmæssig-hed og således trylles om til goder. Voltaire var mere end skeptisk over for denne forflygtigelse af verdens onder. Han var selv af indstilling op-timist, men ikke ”metafysisk” optimist. Jord-

skælvet i Lissabon i 1755 forargede ham; han lod det afgjort ikke være anledning til hverken en teodicé eller en bodsprædiken, sådan som f. eks. Hans Adolf Brorson gjorde det i digtet ”Lissabons ulykkelige Undergang ved Jordskiælv”, 1755. At lægge en religiøs stigmatisering oven på den almindelige menneskelige ulykke: 30.000 døde var for Voltaire det rene vanvid, sådan som det i øvrigt skete i Lissabon, da man brændte eller hængte folk, der blev anset for syndere eller kættere og eo ipso skyldige i jordskælvet.

Romanen ”Candide. Eller Oplysningen” fra 1759 er måske århundredets mest berømte roman, der har en enfoldig som hovedperson, et litterært trick, som den tyske forfatter til værket ”Simplicius Simplicissimus”, von Grimmelshausen, vist var den første til at benytte. Candide oplæres i det optimistiske 1700-tals tro på at leve i den ”bedste af alle verdener” af sin lærer Pangloss (ordgyder), men bliver alligevel sparket ud af det grevelige slot, da prinsesse Kunigunde har vist ham for stor amourøs interesse. Latteren og satiren er Voltaires intellektuelle midler mod overtro, dogmatisme og bornethed. Det gælder krigsgalskaben, den religiøse fanatisme og den metafysiske optimisme.

Candide bliver soldat og deltager i krigen mellem bulgarere og abarere. Men han ”skælvede som en filosof og skjulte sig så godt, han kunne, medens dette heltemodige blodbad stod på”. Voltaire sparer ikke på krudtet, når krigens grusomheder skildres. Candide flygter til Holland og møder en antipapist, der stiller spørgsmålet: ”Tror du at paven er antikrist?”. Candide vidste ikke rigtigt hvad, men fik som belønning af antipapistens kone indholdet af en natpote ned over hovedet (ligesom Sokrates af Xantippe). ”O himmel! Hvad kan trosiver ikke drive kvinder til”. Candide får hjælp af anabaptisten Jacob, der dog praktiserer konkret kristendom.

Han møder nu sin tidligere lærer i filosofi, Pangloss, men forandret til ukendelighed af en sygdom. "Hans øjne var døde, næsetippen ædt væk, munden skæv og tænderne sorte; han kunne knap tale for hoste, og hver gang han prøvede på det, røg der en tand ud af munden på ham". Pangloss har fået den sygdom, der kaldes "den franske syge" – eller af franskmændene kaldt "den italienske syge". Syfilis. Vi får hos Voltaire en berømt sygdommens genealogi, oprindelsen til at professor i metafysisk optimisme, Pangloss, er blevet smittet af kønssygdommen. Han "smagte al paradiset's fryd" i kammerpigen Paquettes arme, "hvilket forårsagede disse helvedes kvaler". Paquette havde modtaget "denne gave" af en lærd franciskanermunk, der havde fået den "af en gammel grevinde", der havde fået den af en "kavalerikaptajn", der havde fået den af en "markise", som havde fået den af en "page", som havde fået den af en "jesuit", som havde fået den i lige linje fra en af Kristoffer Columbus' rejsefæller". Det er den almindelige, om end omdiskuterede antagelse, at syfilisen stammede fra de mexicanske indianere, som de første europæere mødte. Til historien skal tilføjes, at europæerne bragte koppperne med til Amerika, hvilket fik ødelæggende konsekvenser for den indianske befolkning.

Candide udbryder efter genealogien: "Hvilken stamtavle. Er det mon ikke fanden selv der er stamfaderen?". Spørgsmålet udfordrer den metafysiske optimist. Pangloss' defensorat for "den bedste af alle verdener" er da også, at syfilisen er et nødvendigt "krydderi, thi hvis Columbus ikke på en amerikansk ø havde pådraget sig denne sygdom, der forgifter selve kilden til formering, ja ofte helt hindrer formering, og som øjensynlig strider mod naturen store mål, ville vi hverken have chokolade eller cochenille". Et onde bagatelliseres i forhold til goder, der er fremkommet i

samme ombæring. Hypotesen om den bedste af alle verdener er vigtigere end den erfarede lidelse.

Efter mange rejser, eventyr og katastrofer ender Candide i Tyrkiet på en lille gård ved Marmarahavets kyst i Transsylvanien, og romanen slutter med de berømte ord: "Vi må dyrke vor have" – ikke resignation, men opfordring til praktisk forbedring af verden uden tiltro til metafysisk optimisme.

Pesten i København 1711 og i Bergamo – Steen St. Blicher og I.P. Jacobsen

Steen Steensen Blichers mesternovelle "Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog" fra 1824 er som bekendt den artige Morten Vinges beretning om sit begivenhedsrige liv fra 1. januar 1708 til 12. maj 1753. Han ville gerne være præst, men ender som degn boende i sin faders hus – som "et skaldet Træ på Heden". Ung og faderløs får han stilling på Tjele Gods som tjener for herskabet og forelsker sig i den yndige og entreprenante Sofie, der næppe har lagt mærke til Morten, men er optaget af den frække skytte Jens, der forstår at traktere sin bøsse og Sofie. I 1711 rejser Morten med junker Kresten til København og oplever både krig og pest – dels et søslag på havet mellem Samsø og Sjælland, hvor Morten nedlægger den svenske kaperkaptajn med et pletskud ("Kan vi skyde en Sneppe, Morten, kan vi vel ogsaa ramme en Svensker, når han staar stille", siger junkeren i den krigsromantiske stil), dels den meget smitsomme pest i København i 1711, som kostede ca. 20.000 mennesker livet, en tredjedel af den københavnske befolkning.

Pesten var en byldesygdom, der ofte endte med blodforgiftning og den visse død. Udgravninger i København har vist massegrave, da hverken ligsnedkeren eller kirken kunne overkomme det store antal døde. Det er typisk for disse ekspansive epidemier, at samfundet hver gang bliver

*Skilt i Hals Kirke.
Foto Niels Clemmensen.*

overrasket. Morten Vinge var ellers begyndt at akklimatisere sig i København og nyde de unge damer og havde glemt sin "forliebelse" i frøken Sofie hjemme på Tjele, da pesten bryder ud. "Gud har hjemsøgt os for vore Synder", udbryder den fromme Morten i dagbogen og lægger sig hermed op ad en helt traditionel religiøs fortolkning af epidemien.

Hvad skulle han ellers mene? Folk døde som fluer, mens han "Uværdige, blev udfriet fra Dødens Strube". Man isolerede sig, "bange og tavse sad vi fra Morgen til Aften i vor ensomme Bolig", folk sad som arrestanter inden døre og lignede "malede Portraiter". På gaderne rumlede "Pestdragernes Vogne". Morten kiggede ud ad vinduet en eneste gang og fik det rædselsfulde syn af dødens engle, der trak disse vogne, der var fulde af lig: "De laa slængte paa hverandre som Fæe". Det almene sam-

menbrud af kultur og civilisation er et genkommende træk i pestfortællingen: Også kirken knækker under presset fra epidemiens hærgen, men den bliver sidste skanse og får et fortolkningsmonopol. Det værste syn er synet af en ung pige, der ligger på ligvognen med øjnene fælt stirrende, og "det lange Hovedhaar feiede Gaden". Det erotisk skønnes forvandling til dødens hæslighed er en pervertering, der slår Morten og Kresten ud. For at udholde dødens animalske tilsøling af mennesket opretholdes en modpol: "Gud skal forløse min Sjel af Gravens Vold". Og Tjele Gods blev aldrig det samme som før – efter pesten i København.

"Pesten i Bergamo" er en novelle af I.P. Jacobsen fra 1882. Forfatteren led, som man vil vide, af tuberkulose og opholdt sig ofte i Sydeuropa på kurophold. Stoffet i novellen handler om et pestudbrud i 1400-tallets Bergamo, en by der også

blev hårdt ramt under den covid19-epidemi, der hærger verden i år 2020. Billeder af militære lastvogne, der kørte kister ud af byen, fordi hospitaler og kirkegårdsmyndigheder var brudt sammen, har en rystende forhistorie, som det bliver vist i dette essay. Det er billeder på et samfund i kapi-tulationstilstand.

I.P. Jacobsens novelle er først og fremmest båret af en æstetisk interesse i at skildre det sammenbrud, der sker, når alle udsigter til bekæmpelse af epidemien har vist sig forgæves. Moderne litteratur er typisk dekonstruktiv. Jacobsen skynder sig gennem de første faser af pestens udvikling og fokuserer så på det moralske forfald i Gammel-Bergamo på toppen af bjerget. Man er fanger i sin egen by; den der forsøger flugt bliver stenet væk eller slået ihjel af bønderne på fladlandet. Man er spærret inde i epidemiens epicenter. I første omgang steg helligheden, og Jomfru Maria blev udråbt til borgmester i byen. Da intet forbedrede situationen, slog man om til alle slags udskejelser. "I dag ville vi æde, thi i morgen skulle vi dø" bliver grundlaget for alle synders udfoldelse.

En procession af flagellanter kommer til byen og bliver mødt med fjendtlighed af den lokale befolkning. Jacobsen udpensler modsætningen mellem de "røde, forsvirede Ansigter" hos befolkningen og flagellanternes "hvasse, flammende Øjne". Tæt på domkirken vælter en flok "Svirebrødre" ud af et værtshus og sætter sig grinagtigt blasfemisk i spidsen for processionen og gennemfører en perverteret messe foran hovedalteret. "To magre graahaarede Filosofer" havde allerede lagt frøene til folkets karnevalistisk sataniske messe.

Spidsformuleringen af blasfemien bliver dog lagt i munden på en flagellantisk munk, der holder en tale, der begrundet den vanvittige selvafstraffelse, som de hellige foretager med "Vellyst"

for at nedværdige sig under den strenge Gud. Talens klimaks er, at "der er ingen Jesus død for os paa Korset". Korsfæstelsen bliver i talen annulleret, Jesus steg i vrede over menneskene ned fra korset og for til himmels. Forsoningsværket er ophævet; kærligheden annulleret; der er kun en streng, hård Gud og et usselt syndigt menneske, der må piske sig selv og således selv ofre sig til Gud. "Hvert Slag var et Offer til Gud".

I.P. Jacobsens "naturalistiske" interesse ligger i blasfemiens psykologi, sådan som den er foranlediget af et voldsomt ydre tryk fra den epidemiske pest. Og den ligger i det æstetisk- sproglige arti-steri, som Jacobsen var en mester i.

Den indiske kolera og tuberkulose i det 20. århundrede – Thomas Mann

Den danske digterfilosof Villy Sørensen kalder i "Digtere og dæmoner" (1957) Thomas Mann for "faldets digter". De 2 romaner, jeg kort skal omtale, er romaner, der har faldet som tema – eller sagt på en anden måde den europæiske sygdom, som den ytre sig op til 1. verdenskrig. "Døden i Venedig" (1912) er romanen om digteren Gustav von Aschenbachs "fald" og sammenbrud, som forgår i Venedigs forfaldne rammer og med feber og stinkende kanaler som ildevarslende ledetråde. Det var planen, at "Der Zauberberg" (1924) skulle have været en vittig efterfølger til den borgerlige kunstnertragedie i Venedig, men 1. verdenskrig kom til at ændre alle signaler og holdninger, også for Thomas Mann, der havde været en naivt begejstret tilhænger af den tyske krig mod det overfladiske Vesteuropa og det asiatiske Østeuropa. Inspirationen til "Trolldomsbjerget" går tilbage til, at Manns kone, Katja Pringsheim, profylaktisk var indlagt på lungesanatoriet i Davos i de svejtsiske Alper i en række måneder, og forfatteren tog et længere ophold i ægteskabelig omsorg.

Hovedpersonen i "Døden i Venedig", Gustav von Aschenbach, er en kronjuvel af den europæiske dannelsesstradition med rødder i den græsk-romerske antik, Platon og Cicero. Han er på sit livs vendepunkt, 50 år gammel, har præstetret ypperligt som ombejlet kunstner og formået at forlige kunst og borgerlig pligt i en, af stærk vilje mesterligt behersket, syntese. Allerede navnet er dog tvetydigt og rummer død og undergang i efternavnets første led.

Han har bevilliget sig en ferie efter et anstrengende arbejde og for at lade sindet op til fornyet produktivitet. Ad omveje kommer han til Venedig og indlogerer sig på et hotel ude på Lidoen. Her møder kunstneren den polske yngling, Tadzio, en mandlig Venus, der rusker voldsomt op i den plagede kunstners følelsesliv. Med omfattende referencer til Platons dialoger, "Faidros" og "Symposion", oplever Aschenbach en erotisk vækkelse, der ifølge den ærværdige tradition burde løfte ham til åndelige højder via den "scala erotica", som Sokrates har opstillet i dialogerne. Det skønne er jo åndens tilsynecomst i det sanselige og peger fra det sanselige op mod det ideale, eller – som Kant siger – det skønne er et "symbol på det sædelige". Eros er formidleren, der ad sublimeringens vej fører mod det højeste. Hos Thomas Mann sker det modsatte – den erotiske trappe går nedad. Aschenbach hvirvles ind i en opløsningsproces, der forbindes med døden i Venedig, pesten eller koleraen, der skyldes varmen, scioccoen, de skidne kanaler, sumpen under Venedig. Pesten er en kolera, som de italienske myndigheder holder skjult for omverdenen af økonomiske grunde.

En englænder, ædruelighedens apostel, giver Aschenbach den sande besked på "sit redelige og ligefremme sprog". Rejs hellere i dag end i morgen, lød rådet. Koleraen kom fra Indien, Ganges-deltaet, og havde bredt sig i alle retninger

og også til Europa via "syriske koffardifarerer". I Venedig fandt man allerede i maj måned "de frygtelige vibrioner i de udtærede, blågrå lig af en færgekarl og en grønthandlerske". De italienske myndigheder benægtede koleraepsten; den øverste medicinaldirektør i byen trådte tilbage indigneret over bystyrets prioritering af hensynet til "hotellerne, forretningerne, den omfattende turistindustri". Aschenbach ved også, at koleraen hærger byen, men tier. Han er i total moralsk opløsning. "Hvad betød kunst og dyd målt med fordelene ved et kaos! Han tav og blev".

Samtidig med at koleraen griber om sig i byen, synker Aschenbach ned i den definitive opløsning. Han har en vild dionysisk drøm, en kultfest med bacchantinder og satyrer, der afspejler det indre kaos, som forelskelsen i Tadzio har medført. Han forynger sig til en komisk karikatur af sig selv hos en "filosofisk" frisør for at kunne gøre et bedre indtryk på den unge mand. I et bevidst forfalsket citat af Platons "Faidros" om eros' vej til det guddommelige: Visdom og besindighed, afmonterer Aschenbach og Thomas Mann denne optimistiske opfattelse af eros. "Thi hvorledes skulle vel den egne sig til at være opdrager, som er født med en uforbederlig og naturlig dragning mod afgrunden? ... vi evner ikke den opadstigende flugt, kun den udsvævende flagren".

Således dør Aschenbach i sin liggestol i det koleraefængte Venedig, mens han ser på Tadzio, der peger med en skrå og strakt arm ud mod "det forjættelsesfuldt grænseløse". Koleraen i Venedig er det ydre billede på den borgerlige kunstners tragedie eller komedie, faldet fra dyden og pligten, fremkaldt indefra af den statueagtigt smukke yngling, Tadzio, eller skønhedsguden selv, der besætter den ældre og sjæleligt ubefæstede, ja ikke Sokrates, men Gustav von Aschenbach med hans ubevidste homoseksualitet. Romanen er en

åndshistorisk analyse af den borgerlige kunstners undergang.

”Trolddomsbjerget” foregår på et sanatorium for tuberkulosepatienter i det svejtsiske højfeld i byen Davos i Alperne. Romanen er på ca. 900 sider, men dens handling er ganske kort denne: en ung ingeniørstuderende, Hans Castorp, tidligt forældreløs, men af ganske fornem borgerlig slægt og fra Hamborg, har overanstrengt sig på sine studier og anbefales en rekreation, der tager form af et besøg hos fætteren, Joachim Ziemssen, der er i preussisk officersuddannelse, men ramt af lungetuberkulose og indlagt på sanatoriet ”Berghof” for at blive helbredt. Besøget skulle vare 3 uger, men – og det er romanens mægtige ironi – Hans Castorp kommer til at opholde sig på sanatoriet som patient i ikke 3 måneder eller år, men hele 7 år i alt. Ikke uden grund er tiden som kontinuert succession gået i opløsning – et hovedtema i romanen.

Det er en spøgelsesagtig pseudo-verden, læseren bliver ført ind i: Alle personer er taget ud af det virkelige liv, som foregår i lavlandet, mens disse ”smertensbørn” lever et rent pseudo-liv med faste rutiner, spisetider, gåture, liggekure, lægelige undersøgelser og røntgenfotografering – og ja, man kan også gå til sjæleanalyse nede i ”kælderen” eller foredrag om ”kærlighedens magt”. Enkelte hjemsendes helbredte; andre og mange dør og sendes til begravelse i lavlandet om vinteren i bobslæde fra de snedækkede højder (et moderne alternativ til Karons færge); de fleste forbliver patienter i beskeden fremgang eller tilbagegang, men egentligt permanent indlagte uden udsigt til noget som helst inden fastfrysningen i den endegyldige horisontale stilling, som kurliggeriet har været en indøvelse til. Man lever suspenderet, selvoptaget og mondænt på dette sanatoriehotelet ”Berghof”, der bestyres af den bryske og kyniske hofråd Behrens som overlæge.

Ironien er romanens grundtone. Allerede præsentationen af Hans Castorp viser en forfatter, der tvivler på sin ”helts” moralske habitus og ydeevne. ”Hans Castorp var hverken et geni eller en dumrian, og hvis vi undgår ordet ”midelmådig” for at kendetegne ham, så sker det af grunde, som ikke har noget med hans intelligens og næppe nok med hans jævne person overhovedet at gøre, nemlig af agtelse for hans skæbne, som vi er tilbøjelige til at tilskrive en vis overpersonlig betydning”. Castorp er altså en tidstypisk person, som Thomas Mann vil bruge til at tegne et tidsbillede af et sygdomsramt Europa. Han er en dannelsesrejsende, der, som – symbolsk – et forældreløst barn, er ude for at finde nye ”fædre”, forbilleder. Og romanen opstiller et galleri af mulige forbilleder, men konstant med en ironisk reservation.

Hans Castorp bliver sendt ud i i et omfattende og lærd repetitionskursus i europæisk filosofi, teologi, politisk teori og naturvidenskab. De to vigtigste kombattanter er den italienske litterat, Settembrini, og den moderne jesuit, Naphta. De er begge syge og taget ud af deres virksomme liv, selv om Settembrini er medarbejder på et storværk om ”Lidelsernes sociologi” (med henblik på deres afskaffelse), og den skarptskårne ”munk” Naphta underviser i latin på det lokale gymnasium i Davos. De kæmper begge om Castorps sjæl, uden at det rigtigt kommer til nogen afgørelse trods heftige og slebne diskussioner. Så markante de to debattører er i begyndelsen af romanen, så reducerede er de i slutningen, ja jesuiten Naphta ender med at skyde sig selv i hovedet i en æresduel med Settembrini, mens humanisten Settembrini nægter at ville skyde på Naphta og derfor skyder op i luften i den absurde duel, slaget mellem de to kombattanter ender med.

Leonardo Settembrini er oplysningstidens veltalende repræsentant, fornuftens, dydens og

*Kalkmalerier i
Budolfi Kirke.
Foto Niels Clemmensen.*

fremskridtets begejstrede fortalere, demokratiets værdige talsmand. Han bekæmper al obskuranisme, al bagtalelse af naturen, al form for sort irrationalitet. Han er opdragelsens store pædagog og forkæmper for en bedre verden med mindre lidelse. Han er en veltalenhedens ekvilibrist med mange tonearter, også spydig og sarkastisk og kritisk. Hans modsætning er den lille, mørke Naphta, der er opdraget i en jesuitisk munkeorden efter Loyolas ideer: Han ser en asketisk kristendom som øverste princip for tilværelsen og overordnet den verdslige stat; han er tilhænger af en kirkestat på et konservativt, socialrevolutionært grundlag, et kirkeligt retsvæsen med strenge straffe og en opdragelsestugt med vold som et legitimt middel, i sidste instans tilhæn-

ger af terror som middel til det kristeligt godes fremme. Hans kristendom er strengt dualistisk: Naturen er et onde; troen er overordnet viden, og han er dermed stærkt videnskabskritisk. Romanen består af verbale slagudvekslinger mellem de to retninger: oplysningstroen og en terroristisk middelalderlig fromhed, der ender med duellen, som Naphta udfordrer Settembrini til.

Men sanatoriets verden er et skyggerige, et dødsrige, et Hades. Castorp er en gæst i denne verden ligesom Odysseus. Selv om sanatoriet befinder sig i Alpernes højder, er det en sunket verden befolket af "de dødes kraftløse skarer". Overlægen, hofråd Behrens, kaldes "Rhadamanth", kongen i det græske dødsrige. Det er en omvendt

verden, hvor ideernes repræsentanter er ormædte eller -stukne af sygdom. ”Sygdom er forvandlet kærlighed” prædiker Freud-karikaturen Krokowski, Behrens’ sekundant, der holder foredrag om det ubevidste sjæleliv, ja den spøgelsesagtige sanatorieverden er en satirisk omvendning af Platons berømte hulelignelse.

Vigtig er den fascinerende kirgisiske kvinde, Claudia Chauchat, som alle er forelsket i. Også den middelmådige Hans Castorp. Hun gør sin obligatoriske entré i spisesalen med smækkende glasdør, sidder ved ”det gode russerbord” og har et ubevidst flirtende væsen. Hun er romanens ”nietzscheaner”, lystens, grænseoverskridelsens og ødelæggelsens apologet. Den sande moral ligger i overskridelsen af al moral. En karnevalsnat kommer Castorp tættest på fru Chauchat, kirgiseren, tataren, asiaten, gift med en mystisk mand i Daghestan og på vej til en ”vild afrejse” fra sanatoriet. De taler om moral på fransk, og Chauchat mener, at den skal søges i det modsatte af ”dyden, sædeligheden, anstændigheden”, nemlig ”i synden, ved at prisgive sig faren, det som er skadeligt, det som opsluger os”, og ”det er mere moralsk at kaste tøjlerner og endog lade sig ødelægge end at holde på sig selv”. Hun er modoplysning i forførerisk skikkelse. Hendes kærlighedspant til ”den lille borgermand”, Castorp, er et røntgenbillede af sit indre.

Hun vender tilbage til sanatoriet – og det sammen med romanens mest særprægede skikkelse, den javanesiske kaffeplantageejers og hollænder Mynheer Peeperkorn, der er den ”store personlighed”, det vil sige af en korpulent fylde, energisk vitalitet og et festligt fyrværkeri, men intellektuelt ude af stand til at danne en hel, meningsfuld sætning, skønt han i ét og alt er velmenende. Han danner selvfølgelig par med Claudia Chauchat. Han er dog også syg af tuberkulose og begår romanens mest spektakulære selvmord efter at ha-

ve gjort et rituelt offer til et brusende vandfald, livsenergien selv, som han har været et eksempel på. Han forgifter sig med et sindrigt konstrueret slangebids. Døden er bedre end et stækket liv, er Peeperkorns tankegang.

I det hele taget går det stærkt ned ad bakke i romanen. Castorps bror, Joachim, dør af sin tuberkulose, efter at han har forladt sanatoriet for at dyrke sin preussiske soldaterkarriere. Han får en standsmæssig begravelse i lavlandet. Forfaldet kan til sidst illustreres med en dansk pige fra Odense, Ellen eller Elly Brand, der praktiserer spiritisme og parapsykologi, der begejstrer patienterne og psykologen Krokowski.

Til slut lyder et tordenbrag i romanen; det er 1. verdenskrig, der bryder ud. Som en anden syvsover vækkes Hans Castorp af den fortryllede søvn, trolddomsbjerget har indlullet ham i, han, der ”ganske vist havde drømt det ene og det andet om tingenes åndelige skygger, men ikke havde ænset tingene selv – af tilbøjelighed til hovmodigt at tage skyggerne for tingene, men i disse kun se skygger”. Udsagnet er forfatterens dom over sin hovedperson, der melder sig frivilligt til den tyske hær og til sidst ses på slagmarken i et absurd slag om et højdedrag i den krig, Thomas Mann kalder ”dødens verdensfest”.

Romanen bruger tuberkulosen og sanatoriet til at skabe et kolossalt refleksionsrum, som en krise altid etablerer. De bærende værdier skal gentænkes. Romanen er dybt pessimistisk med hensyn til, at denne gentænkning overhovedet får konsekvenser.

Pesten som realisme eller allegori – Albert Camus’ ”Pesten” (1947)

Læser man den litteraturhistoriske ekspertise, er denne roman en allegori på det, som Hartvig Frisch i 1933 kaldte ”Pest over Europa” og i 1950 ”Tragediens anden Del”, en analyse af

”Bolschevisme - Fascisme – Nazisme”, tiden fra 1933 til 1945. I hvert fald gav Albert Camus selv en nøgle til læsningen i romanens motto af Daniel Defoe: ”Det er ligeså rimeligt at fremstille én slags fangenskab gennem en anden slags som at fremstille en hvilken som helst virkelig foreteelse gennem noget, der ikke hører virkeligheden til”. Som romanen blev læst i 1947, er den bundet til den historiske kontekst og blev både skrevet og forstået som en allegori over en politisk, dødsensfarlig virus. Læst i dagens kontekst er den først og fremmest en overvætted realistisk historie om et pestudbrud i byen Oran på Algiers kyst, der ligger så tæt på vores egen aktuelle virkelighed med covid19-epidemien som næsten muligt.

Oran er højdepunktet af en triviell, moderne by, ulideligt almindelig, folk er præget af ”en indædt sløvhed”, der viser sig i deres forhold til arbejdet, kærligheden og døden. Alt handler om at ”gøre forretninger”, tjene penge, elske kvinderne enten vanemæssigt eller – som undtagelse – grådigt, og døden er en ubehagelig, kedelig omstændighed, som man er alene om, ”som var man udstødt i ørkenen”, mens alle andre ”diskuterer handelsaftaler, konnossementer og kurser”. Denne by hjemsøges af pesten – i første omgang hos rotter. Senere bliver menneskene smittede og dør i vildelsesanfald med høj feber og vejrtrækningsbesvær, hævede lymfekirtler og bylder i lysken og en brændende tørst.

Camus skildrer pesten i bred skala, dens udvikling, kulmination og tilbagegang, dens forandringer af samfundet og menneskene. Den klassiske manøvre er i begyndelsen at underdrive og neddysse omfanget af sygdommen og dens fare. Myndighederne ønsker ikke at lægge samfundet i et jerngreb; lægerne er indbyrdes uenige, og befolkningen er snart opskræmt, snart beroliget. Da det er umuligt at negligere sygdommen som

en epidemi, træder de klassiske forholdsregler i kraft: isolering, karantæne, oprettelse af nødhospitaler og nedlukning af samfundet. Byen bliver lukket for omverdenen, ind- og udrejse forbudt; arbejdsløsheden stiger, rationering af varer indføres, og selvfølgelig kommer det til oprør mod myndighederne. Det er også et klassisk tema i epidemi-litteraturen, at det bliver umuligt at gennemføre begravelser efter kirkelig skik. De syge dør alene, og de pårørende må knap nok deltage i begravelsen, der efterhånden antager forargeligt groteske former.

Camus er en mester til at beskrive, hvordan pesten gør befolkningen til fanger i deres egen by, de tvinges i eksil i hjemlige omgivelser. Familie-medlemmer adskilles; syge tvinges med magt fra myndighedsside til indlæggelse på lazaretter. Alle lægges ind under en fælles grum skæbne; døden indfører en lighed, som ingen ønsker, og det bliver sværere og sværere at opretholde en personlig frihed. Det sociologiske aspekt af epidemien er et afgørende fokus for Camus, men det er ikke det centrale.

Det centrale fokus er det eksistentielle. Romanen har en periferi af bipersoner, som er stivnet i en bestemt livsform, og som forbliver helt uberørte af pestens hærgen. Det er særlinge som en astmatiker, der tæller ærter fra en gryde over i en anden og tilbage, eller en ondskabsfuld olding, der hader katte og spytter på dem. De er så fikserede, at der ikke kan ske nogen forandring af dem. Rykker vi ind i centrum af romanen, sker der store forandringer under indflydelse af den epidemiske krise. Det handler om personer, der tager stilling til deres liv nu, hvor det udfordres maksimalt.

At udfordringen er maksimal gør, at Camus bruger begrebet ”hjemsøgelse” om pesten. Det er et gammelt ord for en besættelse af ”hjemmet”, der forvandler det til ukendelighed; den kommer

udefra og har karakter af prøvelse eller straf ifølge gammel bibelsk betydning. ”Hjemsøgelser er ikke skabte efter menneskelige mål, derfor tænker man de er uden virkelighed, onde drømme, der forsvinder igen. Men de forsvinder ikke altid, og mens den ene onde drøm følger den anden, er det mennesket der forsvinder”. Af denne grund vælger romanens hovedperson og – viser det sig – fortæller, lægen dr. Rieux, at nedfælde sine iagttagelser til eftertiden om en sådan ”hjemsøgelse”, ”for at fortælle, hvad man opdager under sådanne hjemsøgelser, at der er mere at beundre end at foragte i menneskene”. Romanen er simpelthen opbyggelig. Den negative kriser erfaring vendes til positiv handlekraft.

Romanens hovedperson (og fortæller) er dr. Rieux. Han er romanens Sisypheos-figur, der påtager sig sit ansvar og tager kampen op mod pesten på en klarsynet og etisk engageret måde. Erkendelsen er svær: maler han fanden på væggen på grund af rotternes død og de første menneskers død, f. eks. portneren Michels død, eller er han inde på sandhedens vej? Han svimler, da han første gang erkender, at det er pest, og erindrer epidemiernes skræmmende historie fra Athen til Marseille, London og Paris, men han indser, at ”derude lå visheden, dagens gerning”. Som læge har han villet bekæmpe verdensordenens onder, men er blevet mere beskedne og vil nøjes med at formindske lidelserne. Det etiske imperativ er hans ledetråd, ikke en metafysisk protest, og nederlaget er hyppigste erfaring: ”Når man betragter ulykke og den lidelse, den forvolder, må man være enten gal, blind eller ond for at kunne resignere over for pesten”. Rieux er en ”helt” i romanen, fordi han forbinder en saglighed med en utrættelig pligt og afviser alle heroiske ord om sin indsats. Han gør sit arbejde. Han er også klar over, at det har en pris – lykken nemlig.

Paris-journalisten Rambert strandede i Oran ved lukningen af byportene og bruger en stor tid af romanen på at organisere en flugt fra byen for at blive genforenet med den kvinde han elsker. Imidlertid er han underkastet byens skæbne og de regler, der er trådt i kraft om afspærring af byen for almenvellets skyld. Hans private lykke, som han selv mener er det højeste, må underordnes byens skæbne og almenvellet, og det indser han, belært af dr. Rieux, der selv må opleve, at den private lykke går til grunde, da hans kone i starten af romanen sendes på sanatorium og i slutningen afgår ved døden. Rieux har ingen privat lykke – kun det tavse kærlighedsforhold til moderen og venskabet med Tarrou.

Tarrou er en kilde til romanen med sine optegnelser, de små tings historier set med omvendt kikkert. Han er en mystisk person, indtil han sidst i romanen får lov til at fortælle sin historie. Han er advokatsøn og har i retssalen oplevet sin far procedere for dødsstraf over for en anklaget, som sønnen til gengæld identificerer sig med i et oprør mod faderen. Han er ofrenes forkæmper og den, der tager initiativ til de private sanitetskolonner i Oran, fordi myndighedernes indsats simpelthen er for mangelfuld. En række af romanens ”helte” melder sig til denne hjælpeindsats, der gør en konkret forskel med afhentning af syge, desinficering af lokaler etc. Tarrou er også motivforskeren i romanen: det er i hans samtaler med Rieux, at dennes etiske motiver bliver lagt frem, og han er meget optaget af den særlige selvmorder Cottard, der først er tæt på et selvmord, men vitaliseres og forvandles af katastrofen (”vi behøver et jordskælv”), bliver nedtrykt af epidemiens aftagen, men drømmer om, at alt skal begynde forfra på en ny måde. Tarrou er også livsnøder: Sammen med Rieux tager han en svømmetur i Middelhavet som en besegling af deres venskab og en pause fra kampen. Tarrou er

*Løve ved Ræhr Kirke
ved Hanstholm.
Foto Niels Clemmensen.*

en handlingens idealist, "en helgen uden Gud". Han dør af pest til sidst.

De to sidste skikkelser i romanens centrum er kontoristen Grand og pateren Paneloux. Grand er den grå, stilfærdige, ydmyge hjælpsomhed selv, men Rieux udpeger ham som "helt". Han administrerer de private sanitetstropper, redder Cottard fra selvmordet ("Kom ind, jeg har hængt mig"), har svært ved at finde ordene i samtale og omgang, men dyrker skjult en lidenskab for sproget og arbejder gennem hele romanen på at fuldkommengøre en eneste sætning: "En smuk morgen i maj galoperede en elegant amazone på en pragtfuld alezanerhoppe hen ad en blomstrende allé i Boulogneskoven". Han bliver syg, tror han skal dø og kræver, at manuskriptet med variatio-

ner over samme sætning skal brændes, men han oplever en "opstandelse". Grand er den elementære trofasthed i sine gøremål og en uforløst kunstner, der leder efter sproget.

Pater Paneloux har en dramatisk historie. I bededugen holder han en ssvovlprædiken over den fordømte by i kirken, men han melder sig spontant til den praktiske indsats i kolonnerne og realiserer det ideal af en sognepræst, Rieux sætter op: "Han vil altid søge at mildne ulykken, før han finder på at påvise dens fortræffelighed". En lille drengs hjerteskræende død gør et dybt indtryk på pateren, og han inviterer Rieux i kirke til en ny prædiken, der handler om Gud og det uforståelige, det kontingente, uden at der kan ses en styrelse deri, men således at

den enkelte kaldes til aktivt at blive i den givne situation og udrette, hvad han kan. Talen opfattes kættersk, og en ung diakon siger: "Hvis en præst rådspørger en læge, er det en selvmodsigelse". Pater Paneloux udvikler sig til en kristen praktiker, der selv bliver smittet og dør med krucifikset i hånden uden at interessere sig for nogen behandling.

Camus' roman er stærk i sin realisme og stærk i sit etiske engagement. Han formulerer en sekulariseret kristen etik, hvor næsten, det andet menneske, er i centrum, men over etikken står lykken, der må suspenderes i kritiske stunder og ikke har noget med etik at gøre. Rieux er et viljesanspændt menneske, men ikke lykkelig.

Afslutning

Et view over epidemier i litteraturen viser overraskende mange ligheder. Et samfunds institutioner, magthierarki og basale værdier bliver udfordret på det skarpeste. Sådan også i dag. Er menneskers værdighed eller økonomien det vigtigste, når der skal træffes afgørende beslutninger? Det er ikke en nem sag at afgøre eller at vurdere. Men det er typisk rige og politisk stærke samfund (demokratier), der klarer sig bedst. Økonomiske tab er uundgåelige og bør give anledning til at overveje, om generering af rigdom er så vigtig en dagsorden, at tabet af menneskelig værdighed er en acceptabel omkostning?

Kriser udløser al slags plattenslageri, også religiøst plattenslageri. Kirken kunne i de "gode", gamle dage støde i dommedagsbasunen, men den religiøse fortolknings autoritet har i nutiden mistet sin relevans. Lægerne indtager i dag en autoritativ status som specialister, men de har ingen særlig autoritet på det eksistentielle plan. De religiøse eller kirkelige myndigheders sammenbrud er en afgørende katastrofe, viser litteraturens historie. At begravelens ritualer bryder sammen er

chokerende – nu og før, hvilket viser, at krisens udfordring af vore værdier, etiske og religiøse, er af samme relevans som den medicinske diagnose og kur.

Plattenslageriet er også politisk: Der slås politisk mønt af kriser – den gang og nu. Det er også medicinsk: Mirakelkure bliver lanceret som middel til helbredelse, helseindustrien har kronede dage. Det er også mentalt: Al slags overtro kommer i højkonjunktur, konspirationsteorier falbydes.

Det moralske forfald er i de ældste og ældre tekster meget påfaldende og ganske overraskende og afdækker en undergrund, som kulturen har bygget sit stillads over. Også de moderne tekster viser de afsporinger, som et voldsomt tryk på samfundet og det enkelte menneske kan afstedkomme. Menneskets skrøbelighed handler også om dets aggressive tilbøjeligheder, dets instinkter, drifter og tåbelige hovedløshed.

Hvis forfatteren har en rent deskriptiv indstilling, kan han ikke byde på en strøm af mobiliserende værdier, men gerne på vigtige refleksioner. Har forfatteren en normativ, engageret holdning, bliver der også spillet ud med bæredygtige og diskuterbare holdninger. Camus er det bedste eksempel på et etisk, eksistentielt engagement, der er bæredygtigt. Men litteraturen opstiller uanset holdninger eller ironi et kolossalt refleksionsrum til at bearbejde en omfattende trussels erfaringer i.

Og til sidst: de epidemiske sygdomme kommer altid overraskende, ubelejligt, og menneskene er uforberedte. Camus slutter romanen "Pesten" sådan: "Han vidste, hvad denne glade menneskemængde ikke vidste, at pestens bacille aldrig dør eller forsvinder ... og at den dag måske kommer, da pesten til ulykke og belæring for menneskene på ny vækker sine rotter og sender dem ud for at dø i en lykkelig by".

*Det indre af Hurup Kirke med altartavle af Sven Havsteen-Mikkelsen.
Foto Niels Clemmensen.*

Budolfi Domprovsti

Af domprovst Niels Christian Kobbelaar

Budolfi provsti vil med forskellige billeder og små tekstbidrag fra provstiets sogne vise, hvad der bl.a. er foregået i provstiet siden sidste stiftsårbog udkom.

Nyt altertæppe til Sankt Markus

Arkitekten Ejnar Packness, der står bag Sankt Markus Kirke, tegnede også kirkens altertæppe,

som blev broderet af frivillige fra sognet. Tæppet, der har ligget foran altret i godt 70 år, er nu så slidt, at det snart ikke kan mere. Menighedsrådet begyndte at se sig om efter, hvad der kunne gøres for at bevare det flotte tæppe. Det mandede ud i et besøg af Selskabet for Kirkelig Kunst.

Efter besøget stod det klart, at tæppet ikke kunne reddes, og der skulle et nyt til. Med råd og

*Nyt altertæppe
til Sankt Markus.*

vejledning fra Lizzy Damsgaard fra Selskabet for Kirkelig Kunst nedsatte menighedsrådet et udvalg, der skulle arbejde på at få et nyt altertæppe til kirken. Da man gerne ville ære og respektere arkitektens tanker om Sankt Markus, blev projektet grundlagt: Der skulle syes en kopi af det oprindelige tæppe og det skulle være båret af lokale kræfter – ligesom det første.

Planlægningen af projektet gik i gang i 2018, det første informationsmøde blev holdt 2019 og i februar 2020 slog vi med højt humør og champagne dørene op for projektet. Allerede første dag var der stor glæde ved sy-rammerne, og mange meldte sig som frivillige. Projektet har også en social dimension: Det er ikke afgørende, om man har erfaring med at sy korssting for at være med. Alle kan være med i fællesskabet om at få broderet de mange sting, der skal til, før tæppet er færdigt.

Projektet er forankret i et lokale på Hadsundvej i Vejgaard og er anslået til at forløbe over fire år. Alle kan følge projektet ved at kigge ind i den lille tilhørende Café Markus, hvor der er mulighed for at købe en kop kaffe og et stykke hjemmebakket kage.

Filosofiske Saloner

Filosofiske Saloner har i 3 sæsoner trukket fulde huse. Salonerne er målrettet deltagere fra 18-40,

som har lyst til at mødes og debattere vigtige emner i utraditionelle rammer – Café Frederiksberg i Vejgaard.

Filosofiske Saloner er et initiativ taget af de lokale sognepræster fra Vejgaard og Sankt Markus kirker samt Studenterpræsterne i Aalborg. Salonerne annonceres på Facebook og i AAUs studenterblad. Forbilledet for de filosofiske saloner er samtalsalonerne i 1920'ernes Paris og – i kirkelig sammenhæng – de filosofiske saloner i Folkekirken på Vesterbro i København.

Fortsættelser og glæder

Vi fortsætter

- det 2-årige forsøgsprojekt, der handler om at samle tilsyn og drift med alle præsteboliger i provstiet.
- med at energioptimere boliger og kirker i provstiet – et arbejde vi også søsatte i 2018.
- successen med at invitere til drop-in-dåb i Budolfi Kirke og drop-in-vielser i Vor Frue Kirke.

Indsættelse af sognepræst Andreas Engedal Bøge, Hellig Tre Kongers søndag.

Stemmingsbillede fra Filosofiske Saloner.

PERSONALIA

Fratrådte

Agnete Brink, Sognepræst Hasseris sogn den 1. juli 2020 (tiltræder embedet i Geneve)

Niels Christian Kobbegaard, Domprovst den 1. oktober 2020. Fratrådt med pension.

Malene Bentsen, Sognepræst den 1. oktober 2020 (tiltræder embedet i Paris)

- med at udbrede og videreudvikle Folkekirken Familiestøtte, som et tilbud til forældre, der ønsker at skabe en forandring i familielivet og har brug for et kærligt skub eller sparring til at få det til at ske. Målet med Folkekirken Familiestøtte er at hjælpe med til, at familierne skal have det godt.
- med det vidt forgrenede sognekirkelige arbejde rundt omkring i provstiets sogne.

Vi glæder os over

- at vi gennem nyansættelsen af Lise Nedergaard i Margrethe sogn kan være med til at styrke det undervisende arbejde i provstiet blandt børn og unge med særlige behov, særligt ud fra Vester Mariendal Skole – med skolens nye

og stærkt udbyggede afdeling for børn og unge med særlige behov.

- at have påbegyndt arbejdet med at samle regnskabsfunktionerne for kirkekasser. Pt. er Hasseris, Vor Frue, Margrethe og Vesterkær sogne med i ordningen. Arbejdet med regnskaberne professionaliseres uden at nærheden mellem regnskabsfører og menighedsråd ophører. Mon ikke det er ved at være tid at samle kirkebogsføringen? spørger den afgående domprovst.
- at være en del af en velfungerende skoletjeneste, som nu afgående leder (med udgangen af 2020) Jens Rasmussen har stået i spidsen for gennem adskillige år. Tak for din store indsats Jens!
- at den laaaaaange historie omkring byggeri af menighedshus ved Ansgar Kirke nu – endelig

Påskedag i Aalborg
Lufthavn.

– kan komme i gang. Jeg har igennem mine 9 år som domprovst været en del af den historie, ligesom min forgænger var en del af den. Mange forskellige myndigheder har vanskeliggjort processen, men nu dages det brødre, det lysner i øst. Tillykke til Ansgar

- at til- og ombygningen af sognefaciliteter i Vejgaard sogn er kommet i gang. At det største sogn i provstiet nu får større og bedre lokale forhold til sognets mangesidede arbejde.
- at Folkekirkens Hus nu har fået et bedre, stærkere, større og lang mere tilsvarende ventilationsanlæg, som kan flytte luft, der får besøgende til at overleve og glæde sig til at komme igen. Kort fortalt var husets ventilationsanlæg alt for lille i forhold til den mængde af brugere, som kommer i huset. ”Og friest er dit åndefang, når dybt du drager det i sang, så højt i sky det klinger”.
- at Budolfi Plads efter flere års ombygning nu står smukt som byens helt centrale plads. Budolfi Kirke og Budolfi Plads klæder gensidigt hinanden.

Tak

Jeg har valgt at gå på pension med udgangen af september måned 2020 efter 9 gode og indholdsrige år som sognepræst i Budolfi sogn, provst for Aalborg Budolfi provsti og domprovst over Aalborg stift. – Ja, sådan hedder det ganske officielt. Jeg har haft det privilegium at få lov til at virke på alle tre niveauer i folkekirken, i sognet, i provstiet og i stiftet med et nærværende menighedsråd, et ligeså nærværende og arbejdsomt provstiudvalg og en særdeles kyndig stiftsadministration.

Jeg ankom 1. oktober 2011. De 9 år har været præget af stor økonomisk fremgang i Aalborg kommune. Det har smittet af på den kirkelige ligning. Vi har derfor også været i stand til at foretage investeringer, der rækker langt ind i en

forhåbentlig lys folkekirkelig fremtid. Den største investering er uden sammenligning købet og etableringen af Folkekirkens Hus. Det er en langtidsinvestering, som jeg er stolt over at have været en del af.

Huset er hele stiftets hus og et eksempel på, at folkekirken skal ”ud på torvet” og møde mennesker dér, hvor de er.

En nærværende kirke er kirke i, for og sammen med folket. Den skal tjene ved altid at række ordet og hånden ud og byde ind til et fællesskab, hvor alle værdsættes. På provstiniveau ser jeg med stor glæde tilbage på styrkelsen af arbejdet i provstiet blandt børn og unge, minikonfirmander og konfirmander og ikke mindst børn og unge med særlige behov. Vi er her med til at række ud, så kirken bliver nærværende for mange familier.

Etableringen af Folkekirkens Familiestøtte er et andet eksempel på, hvordan kirken rækker ud for at være sammen med mennesker. Kirken skal være kirke for verden. Det er sådan enhver kirkelig ansat må se sig: som værende til for mennesker i sognet, i byen, i provstiet og i stiftet.

Folkekirken må aldrig lukke sig om sig selv. Det er ikke en meningskirke for trosfæller, men et fællesskab af troende, der lever på det, vi får skænket. Folkekirken må være en kirke i tiden og til tiden – og .. en kirke af en anden verden. Den skal have lov til at være til i al sin anderledeshed. Rummet skal stå som ”en helle midt i larmen”, som vi synger i en salme. Men Folkekirkens budskab, livsmodets evangelium, er ikke begrænset af rummet. Det lever overalt, hvor ordet forkyn- des i ord og handling.

Tak til alle for med- og modspil. Ingen nævnt ingen glemt.

Niels Christian Kobbegaard

PERSONALIA Tiltrådte

*Lise Nedergaard,
Overenskomstansat
sognepræst i Margrethe
sogn fra den 1. oktober
2020*

Aalborg Vestre Provsti

Af provst Gerda Jessen

Bidragene til stiftsbogen i år vil være prægede af, at verden blev vendt på hovedet i det tidlige forår. Vi husker, hvor vi var, da vi hørte statsministrens tale om aftenen den 11. marts, og landet blev lukket ned på grund af corona. For både det frivillige og det professionelle arbejde i Folkekirken betød det omvæltninger, vi aldrig havde kunnet forestille os, med lukkede kirker i påsken og pinsen som tydeligste tegn herpå.

Kirke i corona-tiden

I løbet af ganske få dage skulle vi omstille os til en ny dagligdag, som nu, i skrivende stund, endnu ikke er tilbage til situationen før pandemien. Konkret var der de første dage stor usikkerhed om begravelser, der allerede var sat i kalenderen,

og for dåbsforældre og brudepar, der i al hast måtte aflyse en planlagt fest.

Vi fik travlt alle sammen. Menighedsrådene måtte træffe hurtige beslutninger om, hvordan man lokalt kunne være kirke og arbejdsgiver, og præsterne måtte finde ud af, hvordan de stadig kunne forkynde evangeliet i den nye og uvan-te situation. Der var dilemmaer i langt de fleste sogne, hvor man oplevede at det, der normalt er kirkens medmenneskelige adelsmærke, nemlig at kunne være der for mennesker i livets hårdeste øjeblikke, nu ikke var muligt, når pårørende fik at vide at de ikke kunne have deres mange kære omkring sig ved de svære begravelser.

Der blev tænkt kreativt rundt omkring, minde-højtideligheder blev udskudt, og ud på foråret blev det muligt at holde hele den kirkelige handling på kirkegården, hvor flere kunne være med. Så blev konfirmationerne udskudt; igen fik præsterne til opgave at formidle budskabet til skuffede familier om, at det først kunne blive i sensommeren. Folk har taget det virkelig pænt og med stor forståelse.

I to måneder var kirkerne lukkede. Det har været svært ikke at kunne være sammen i netop en periode, som under landets nedlukning, hvor netop trøsten i fællesskabet og Guds ord var dét, vi havde mest brug for. Præsterne savnede deres menigheder og menighederne savnede deres præster. Som de fleste andre steder i landet blev der også i Aalborg Vestre Provsti eksperimenteret med nye måder at være kirke på. Præsterne greb det forskelligt an, alt efter temperament og personlighed; nogle tog mange sjælesorgssamtaler

*Landemode og provste-
kreering af provst Gerda
Neergaard Jessen,
27. september 2019 i
Budolfi Kirke.*

Virtuel påske-fællesspisning i Nørholm sogn.

over telefonen, andre lavede andagter på nettet, mange lagde søndagsprædikenen ud på hjemmesiden og nogle printede den ud og lagde den i postkassen hos de af menigheden, som man mente kunne have glæde af at læse den. Jeg har stor respekt for den måde, mine kollegaer håndterede krisen på med ro og dygtighed.

Organister, kirkesangere, kirku-medarbejdere og menighedsråd fik spændende ideer, som i Nørholm, hvor man gennemførte det traditionelle skærtorsdagsmåltid virtuelt med sandwich, som folk kunne afhente og nyde i fællesskab via Skype. I det lille sogn deltog godt 60 mennesker i traktementet.

PERSONALIA

Fratrådte

Provst Gerda Neergaard Jessen er fratrådt embedet som sognepræst i Nibe-Vokslev Pastorat, sygehusprovst i Region Nordjylland og provst i Aalborg Vestre Provsti med udgangen af oktober 2020.

Nu er kirkerne igen åbne for gudstjenester, men her i sensommeren har vi endnu ikke åbnet for de mange arrangementer, der normalt foregår i vore sognegårde. Det er et stort savn for mange, der nyder at komme og få nye tanker fra foredragsholdere og oplevelsen af at være en del af et fællesskab. Menighedsrådene er meget opmærk-

somme på det, og jeg ved, at man vil åbne sognegårdene igen for aktiviteter, så snart der bliver mulighed for det.

Samtidig går vi ind til et travlt efterår, fordi så mange kirkelige handlinger i foråret blev udskudt. Aalborg Vestre Provsti er det sted i landet, hvor dåbsprocenten er højest (82%) og det er

Formand Louise Plough Poulsen og næstformand Anja Jørgensen i den nye præstegård i Nørholm

glædeligt at opleve, at de unge forældre her ikke blot vælger en navngivning af deres barn, når de nu ikke kunne få barnet døbt i foråret, som ellers planlagt, men at de efter navngivningen nu igen kommer i kirken for at få deres halvstore babyer døbt. I samtalerne med forældrene er det tydeligt at mærke, at traditionen og indlejringen i Folkekirken har stor betydning for dem. Det skal vi værne om som kirke.

Byggeaktivitet i Aalborg Vestre Provsti

Selvom vi ikke fysisk kunne mødes i de 2 måneder kirken var helt lukket, var der stadig møder i menighedsråd og provsti, nu via skype, og planlagte opgaver er blevet udført.

I Nørholm er man i år i fuld gang med opførelsen af ny præstegård. Den gamle blev af provstiuvalg og byggesagkyndig fundet utidssvarende og ikke værd at ofre flere penge på, da der sidste år blev indgivet ønsker om nye børneværelser og istandsættelse af 1. salen. Menighedsrådet i Nørholm tog på det tidspunkt opgaven på sig med stor dygtighed og boligen ventes færdig med udgangen af dette år. Det er vigtigt for et lille landsogn som Nørholm at have præsten boende, og en god bolig kan være med til at gøre embedet attraktivt både for den nuværende og for kommende præstefamilier.

I Ferslev arbejdes der på en udvidelse af konfirmandstuen. Den er fra 1990'erne, og aktivitetsniveauet er øget betragteligt siden da med bl.a. minikonfirmander og spisning efter spagettigudstjenester, og de nuværende rammer er ved at sprænges. Det vil blive en lettelse for både præst og menighedsråd, når man får lokaler, der er store nok til at huse alle. Vi håber, at arbejdet kan gå i gang i begyndelsen af 2021.

Ligeså har et af provstiets mindste sogne, Ejdrup, brug for lokaler. Graverhuset blev på et provstesynd for få år siden kasseret, og provstiet

har bevilliget midler til opførelse af graverfaciliteter på kirkegården i 2021. Bygningen bliver af en størrelse, så menighedsrådet kan holde møder, og menigheden kan drikke kaffe der efter gudstjenesterne. Den mulighed har man ikke tidligere haft. At lokaler kan have flere funktioner og forskellige formål skal således tænkes ind allerede i planlægningen af byggeriet.

Menighedsrådsvalg

Ny lov om valg til menighedsråd skulle efter planen bl.a. have sikret en ensartethed i afholdelse af orienteringsmøde og valgforsamling, men sådan gik det som bekendt ikke, da coronaen umuliggjorde dette. Først efter deadline til denne bog ved vi, om det lykkedes at finde folk til udfyldning af alle menighedsråd i provstiet.

Nogle steder sker der ret store udskiftninger. Nogle medlemmer har været med i arbejdet i mange år og er nu klar til at give arbejdet videre til andre, nogle finder at arbejdet er kompliceret eller så tidskrævende, at det frivillige arbejde i menighedsrådet ikke er foreneligt med et fuldtidsarbejde. At man trods god vilje til forenkling fra lovgiveres side stadig oplever at regelsættet bliver mere kompliceret, er et reelt problem, vi som kirke bliver nødt til at finde nye løsninger på i de kommende år. Øget professionalisering er en ærgerlig udvikling, for det er en styrke for Folkekirken, at den er drevet af de lokale græs-rødder og netop også derfor er folkets kirke, men når selv Tordenskjolds soldater er udmattede, må man vurdere, hvilke opgaver der nødvendigvis skal varetages af de frivillige. Vi har samtalen her i provstiet om det, og der er stadig mod mange steder til at tage de mange opgaver på sig.

PERSONALIA Tiltrådte

Jørn Skøtt Andersen, Sønderholm-Frejlev pastorat. Tiltrådt som kirkebogsførende sognepræst

Lotte Lyngby, Sønderholm-Frejlev pastorat. Tiltrådt som sognepræst

Aalborg Østre Provsti

Af provst Christian Bjørn Krüger

Folkekirken er i dag langt mere end blot et pejlemærke, en markør i et sogn; den er en institution, der formidler tro og kultur, etablerer fællesskaber på tværs af alder og bliver i langt højere grad end før mødt af mangfoldige forventninger fra samfundet og kirkens egne medlemmer. Kirkens placering har udviklet sig fra at være statisk til at være dynamisk. Det kalder på nye måder at møde sognet på – ikke mindst i områder, som oplever øget tilflytning på grund af nye boligområder. Et af stederne er Skalborg, hvor sognepræst Heine Hansen giver et bud på, hvordan vi kan være kirke – ikke blot for borgerne, men også sammen med dem.

Muligheder for at udvikle kirke sammen med nye beboere
– et eksempel fra bydelen Skalborg i Aalborg
Af Heine Hansen, præst i bydelen Skalborg og projektleder for "Kirke med de nye"

Skalborg er en dejlig bydel at bo i og det har mange fået øjnene op for, så der bygges mange nye boliger i Skalborg, så endnu flere kan bo her. Det sætter Skalborg Kirke i nye og anderledes udfordringer, så nye beboere ser Skalborg Kirke som deres.

Menighedsrådet har overvejet, hvordan Skalborg Kirke kan være kirke sammen med de nuværende og de nye beboere i Skalborg og har iværksat projektet "Kirke med de nye". Skalborg Kirke skal gennemtænke, hvordan vi kan være en relevant og nærværende kirke både i dag og om 10 år. Vi vil

i dialog blive klogere på de nye beboeres ønsker, drømme og visioner om at være kirke.

Byudvikling i Skalborg

I 2015 inviterede Aalborg kommune interessenter som kirke, skole, sportsklub og Skalborg Samråd med i den proces, som mandede ud i ny byudviklingsplan i 2017, som har skabt mulighederne for at bygge over 1500 nye lejligheder og rækkehuse i Skalborg. Det vil skabe en befolkningstilvækst på ca. 3.500 nye beboere. Menighedsrådet gik i gang med at undersøge, hvordan man bedst kunne byde de nye beboere velkommen.

Andre har også prøvet det samme

Andre kirker og sogne i Danmark og i udlandet har haft de samme muligheder og stillet sig det samme spørgsmål. De har indhøstet erfaringer, og dem kan man lære af. Og dem har vi lært af.

Menighedsrådet udsendte et menighedsrådsmedlem og en præst på en studietur til de protestantiske kirker i Holland. Vi lærte, at kirken skal ud og være kirke i og med lokalsamfundet. Deres projekter indledes med en lytterunde med områdets beboere og skabelsen af et team til at realisere projektet.

Fra 2019 har vi deltaget i Kirkefondets netværk "sogne i byudvikling". Nogle af de andre sogne har bygget en kirke og afholdt gudstjenester i nye beboelsesområder. Andre har afholdt arrangementer, og tilsammen har de deltagende sogne en unik viden, som er til inspiration for Skalborg. Vi

lærer sammen om at være folkekirke i nye beboelser.

Skalborg Kirke samtaler og samarbejder med nye beboere

Skalborg Kirke vil være kirke med både nuværende og nye beboere i Skalborg sogn, så vi bliver alles kirke. Vi skal til at finde ud af, hvordan vi kan være endnu mere kirke sammen med hele Skalborg i sin store mangfoldighed. Det vil vi gøre ved at komme i dialog med mange i Skalborg og afprøve nye måder at være kirke på. Derfor besluttede menighedsrådet at søge Aalborg Østre Provsti om støtte til udviklingsprojektet ”Kirke med de nye” og var heldige at få bevilget et ekstraordinært tilskud. Tak til provstiudvalget i Aalborg Østre Provsti for, at I bevilgede pengene til forsøgsprojektet.

Grundstammen i projektet er et 2-årigt lokalt kirkeudviklingsforløb i 2019 og 2020, hvor forløbet, læringen og resultaterne vil sammenskrives i en rapport, som bliver til gavn for hele Folkekirken.

Sådan organiserer vi

Menighedsrådet har valgt at samarbejde med den folkekirkelige udviklingsorganisation Kirkefondet og Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, som er en drivende kraft i Folkekirkens udviklingsarbejde. Skalborg Kirke har afsat en halvtids præstestilling – ud af den samlede normering for Skalborg sogn – til at være projektleder.

Menighedsrådet har sammensat et projektteam. Medlemmerne i projektteamet er en tilflytter, skolelederen, et bestyrelsesmedlem i beboerbestyrelsen i et almennyttigt boligbyggeri, to frivillige ved Skalborg Kirke, vores kirke- og kulturmedarbejder samt menighedsrådets formand og næstformand.

Heine Hansen, Skalborg Kirke og Kirsten Don-skov Felter, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV)

Projektteamets møder har en legende og udviklende form. F.eks. er der fundet ”Skatte i Skalborg”, der var en øvelse om, hvor Skalborg Kirke er synlig og kunne være synlig. Og der er tegnet Barbapapa-kirke m.m. Den legende form gør det også sjovt for mødehærdede og udvikler nye metoder i kirkens øvrige teams.

Hvordan gør vi

Projektets forskningsmæssige udgangspunkt er *aktionsforskning*. I aktionsforskning er der en høj grad af inddragelse af sognets og lokalområdets beboere med henblik på at udvikle kirkens tilbud og tiltag og styrke Skalborg Kirkes tilstedeværelse i bydelen. Aktionsforskning hviler på, at både forsker/forskere og de, som spørges/inddrages, er medforskere.

PERSONALIA

Fratrådte

Kathrine Staghøj
Liisberg
Fratrådt som sognepræst
i Nørre Tranders Pastorat
pr. 1. februar 2020

Det hviler på Folkekirkens centrale tanke om alle døbttes præstedømme og ser deltagelse som nøglebegreb for, hvordan der kan tales relevant om kirke og kristendom i dag. Derfor valgte menighedsrådet at navngive projektet ”Kirke MED de nye” for at opprioritere deltagelse; selv om det er meget lettere at være kirke for.

Hvad har vi gjort

På den første workshop den 4. april 2019 præsenterede menighedsrådet projektet på et offentligt møde i kirken. Mødedeltagerne var mennesker, som i forvejen var engageret i kirkens liv, gudstjenester og aktiviteter. Alle beboere i nybyggerområdet Poul Anker Bechs Vej var inviteret, men der kom ingen.

Derfor besluttede projektteamet at afholde ”Talk and Eat” på Poul Anker Bechs Vej 15. august i 2019. Formålet var at spørge beboerne om deres ønsker og drømme for at bo på Poul Anker Bechs Vej i Skalborg bydel, og hvordan vi kan være kirke sammen. Og så blev der inviteret til grillmad,

havelege og masser af snak og spørgsmål. Og der kom 65 beboere, som udtrykte ønsket om at have fællesskab med andre beboere og som har en høj kirkelighed – men ikke til Skalborg Kirke.

Næste dialog var på en våd, kold og mørk mandag den 4. november 2019. Der kom ikke ret mange, men de kom igen og de udtrykte interesse for at skabe fællesskab, og så Skalborg Kirke som en god nabo, der kan hjælpe med at skabe fællesskabet. Og så lærte vi, at vejr og vind gør det svært at lave udendørsaktiviteter på en våd, kold og mørk mandag aften. Og at langsommelighed er en vigtig faktor i et udviklingsarbejde.

Julen skulle markeres på Poul Anker Bechs Vej, så vi skaber traditioner om kirkens højtider. Derfor blev der sat et juletræ op den 1. december, som vi opfordrede beboerne til at pynte i december. Juletræet lyste i de mørke timer indtil hellig tre kongers søndag. Den 21. december var der julehygge med gløgg, æbleskiver og afsyngning af julesange. Og hellig tre kongers søndag blev juletræet tømt for julepynt og plantet.

”Talk and eat” – med
nye beboere i Skalborg

Og så kom corona-karantænen og forhindrede projektet i at fortsætte dialogen med beboerne. Derfor genaktiverede vi kontakten ved at lave en sankt-hansvandring i det nybyggede område. Det var velbesøgt og der blev skabt kontakt til nye beboere.

I skrivende stund er der planlagt en "Talk and Eat" i august og en fællesspisning i september. Formålet er at tale om og planlægge, hvad beboerne og kirken gør sammen fremadrettet.

Hvad har vi lært

Projektet har lært og lærer os nyt om at være kirke med et sogns beboere. Her er i kort form, hvad vi har fået ud af projektet indtil sommeren 2020.

- Virkeligheden er langsom og anderledes end forventet. Det går langsomt med at skabe fællesskaber, og det antager andre former, end vi har planlagt.
- Fælles refleksion ændrede fokus og perspektiv og skabte en ny arbejdsform. Den strukturerede leg bringer nye indsigter.
- Projektteamet lærer nye samarbejdsformer, hvor den legende tilgang med udgangspunkt i den fælles refleksion skaber en fælles agenda om, at vi vil mennesker noget.
- Samarbejdet med Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter og Kirkefondet har bidraget med mange nye indsigter, viden og en projektforståelse, som har gjort projektet bedre.
- Skalborg Kirke har fået en ny forståelse af kirkens passive tilstedeværelse.
- Spirer til at tænke anderledes omkring det at være kirke, og hvordan man måler succes.
- Nye beboere læser ikke kirkebladet.
- Vi har fået forstærket samarbejdet med den lokale skole.

Vi har lært meget og lærer fortsat. Og sideløbende er der vokset nye aktiviteter ud af projektet. Det er disse:

- Vi sender velkomstbrev til alle nytilflyttede folkekirkemedlemmer.
- En strikkeklub i Skalborg.

Og så er der kommet nye frivillige, fordi vi lærte hinanden at kende, eller fordi projektets arbejdsform inspirerer nye beboere til at engagere sig.

Afslutning

Projektet har udfordret Skalborg Kirke og lært os meget nyt på vandringen sammen med nye beboere om at være kirke i en bydel i en mindre storby. Der har været opture og nedture som i ethvert projekt, og vi er hele tiden på vej for at lære at være kirke sammen med nye beboere. Og den proces afsluttes ikke før Kristus kommer igen.

PERSONALIA Tiltrådte

Aksel Lindy Toft
Sognepræst i Sønder
Tranders Pastorat. Til-
trådte pr. 1. januar 2020.

Majbritt Grund
Kristensen
Sogne- og sygehuspræst
i Sønder Tranders
Pastorat. Tiltrådte
pr. 1. januar 2020

Maiko Barbara Cordelia
Miyamoto
Sognepræst i Nørre
Tranders Pastorat.
Tiltrådte pr. 15. august
2020.

Sankt Hans 2020.

Aalborg Nordre Provsti

Af provst Ole Rysgaard Madsen

Fra årets gang i provstiet skal nævnes, at vi i det forgangne år havde to 800-års jubilæer. Både Hals Kirke og Nørresundby Kirke kunne i efteråret 2019 fejre dette jubilæum – begge kirkers grundlæggelse er i øvrigt nævnt i samme kongelige dokument!

I begge sogne fejredes det med deltagelse af biskoppen og i Hals tillige med deltagelse af borgmesteren. I Nørresundby var det den tidligere borgmester, der deltog, og her faldt fejringen sammen med indvielsen af det nye sognehus, der har fået navnet ”Kirkens Hus”.

*Fra den festlige
indvielse af Kirkens Hus
i Nørresundby.
Foto: Privat.*

Indlægget i dette års stiftsbog falder lidt i forlængelse heraf. Det handler om et enkelt sogn i provstiet, Nørresundby sogn. Vi hører om den rivende udvikling, der sker i Nørresundby ud mod Limfjorden og om de overvejelser og det udviklingsarbejde i forhold til det kirkelige arbejde, dette har givet og giver anledning til i sognet.

Det er Nørresundby Menighedsråds næstformand Ingelise Krarup Andersen, der har skrevet artiklen. Læserne ønskes god fornøjelse – med håbet om, at det måske kan være til inspiration andre steder at høre om, hvordan menighedsråd og præster i Nørresundby Sogn griber udfordringen an.

Strukturen i Nørresundby Menighedsråd

Omkring spisebordet i Nørresundby præstegård hos sognepræst Karin Kristensen blev jeg efter et møde i 2008 i Kirke- og Kulturudvalget opfordret til at stille op til menighedsrådet, og det var kirkens daværende sognepræst Peder Skamris Pedersen, der spurgte mig. Det gjorde stort indtryk på mig – var jeg virkelig værdig til det? Men jeg sagde ja.

Jeg kom til et velfungerende menighedsråd, hvor der var – og er – ”højt til loftet”. Det kom bag på mig, husker jeg, at rådets opgaver var så omfattende som tilfældet var: Arbejdsgiveransvar, budgetstyring, bygningsansvar, kirkens sociale ansvar osv. Skønt det nye menighedsråd dengang i 2008 blev sammensat af medlemmer fra to forskellige lister, fungerede menighedsrådet upåklageligt under daværende formand

Henrik Bidstrups formandskab (1998-2016). Man kan næsten sige, som et medlem har gjort, at menighedsrådet “kørte med velsmurte hjul” i mange år – så meget, at det næsten kørte af sig selv. Og hvor der heller ikke var brug for særligt lange møder.

Ved menighedsrådsvalget i 2016 skete en næsten historisk udskiftning af rådsmedlemmer – seks fra det gamle råd stoppede, og fem fortsatte i det nye råd. Rådets nye formand Jørgen Petersen foreslog det nye råd at deltage i Kirkeministeriets forsøg om en ny organisering af rådets arbejde. Det betød forenkling med få udvalg, men med kompetence under ansvar over for rådet. Opgaverne løses af udvalgene og ikke af en enkeltperson. Medlemmerne vælger at være medlem af de udvalg, de finder mest interessant. Alle udvalg har eget budget, hvorunder de frit kan disponere inden for tildelt ramme. Denne måde at organisere sig på øger klart den enkeltes engagement i menighedsrådsarbejdet.

Rådet er øverst ansvarlig. De fire udvalg består af Internt Udvalg, hvor primæropgaven er økonomi og personale samt kommunikation. Formand for rådet er formand for Internt Udvalg, der er sammensat af formændene fra de øvrige udvalg samt kontaktperson og kasserer.

Sogneudvalget tager sig af “det kirkelige arbejde”, og formand er næstformand i rådet.

Aktivitetsudvalget tager sig af arrangementer og den praktiske del i forbindelse hermed. Formand er rådets sekretær.

Bygningsudvalget har kirkens ejendom og kirkegården som ansvarsområde. Formand er kirkeværgen.

Hvert udvalg har 7 medlemmer.

Den nye måde at være menighedsråd på har været så vellykket, at forsløget, der blev godkendt i 2017, er blevet forlænget yderligere to år, efter rådets ønske.

Ja, det tager længere tid at sidde i menighedsråd end tidligere. Eksempelvis tager det tid i Sogneudvalget at diskutere, hvilket navn vort nye hus skal have, efter at forslag er kommet ind i massevis og efter opslag i kirkeblad og på Facebook, og hvor tre prioriteringer slutteligt skal indstilles til rådet. Spændende og nytænkende arbejde tager tid. Demokrati tager tid.

Visionerne med Kirkens Hus og brugen heraf

“En landsbykirke i storbyen – en kristen kirke, der favner bredt folkeligt og kulturelt”.

Visionen afspejles i det, kirken gør for store som for små og i forskellige fællesskaber. Kirken tilbyder “landsbymentalitet” midt i storbyen. For det, der før var tæt på, er ikke nødvendigvis tæt på mere, og her kan, under vekslende former, kirken dække det manglende nærvær.

Det er rådets mål at have et særligt fokus på unge og unge familier. At fokusere på denne gruppe har altid ligget kirken meget på sinde, og at der særligt er tænkt på de yngste, kan man forvisse sig om ved at kigge på sognets hjemmeside og i kirkebladet, hvor aktiviteterne fortæller om legestue flere gange om ugen, babysalmesang, korarbejde, spaghettigudstjeneste, minikonfirmand. Ansættelsen i sin tid af en kirke- og kulturmedarbejder er netop et udtryk for kirkens prioritering af, at de yngste inddrages så tidligt som muligt.

For yderligere at kunne styrke og udvikle arbejdet med bl.a. denne børne- og ungemålgruppe, er der netop i juni 2020 sket ansættelse af en tredje præst, som kirken selv finansierer, foreløbig for en 4-årig periode.

Et andet mål for kirken er arbejdet med gudstjenesten og gudstjenestens liturgi, og også ungemålgruppen indgår ikke mindst heri. Så det, der står lige for, er planlægning i sognet af samtalebar eller paneldebat herom.

PERSONALIA Fratrædte

Lisbeth Bukh, Ulsted pastorat, pr. 14. september 2019. Ansat som sognepræst i Lille Heddinge-Højerup-Havnelev pastorat i Roskilde stift

Jessie Jørgensen, Vester Hassing pastorat, pr. 31. august 2020. Ansat som sognepræst i Biersted-Gjøl pastorat i Jammerbugt provsti.

PERSONALIA

Tiltrådte

Pernille Ravnholt Nielsen er med virkning fra 1. januar 2020 ansat som sognepræst kb. i Ulsted pastorat.

Helle Schimmell er med virkning fra 1. januar 2020 ansat som sognepræst oa. i Hals pastorat.

“Højskolearbejdet” fylder meget i Nørresundby Kirkes DNA-profil, og man kan sige, at kirken i den henseende har sprængt alle rammer. Bogstaveligt talt. “Ophavsmanden” til denne succes er sognepræst Karin Kristensen, der har en fortid i højskoleverdenen. Og rådet støtter kraftigt op om, at kirken også er en kulturbærende institution, hvor seniorer og folk i alle aldre kommer for at udvide horisonten på flere niveauer – i “folkets kirke”. Derfor afholdes der Højskoledage, som hvert år tiltrækker flere hundrede deltagere. På samme måde kan nævnes den årlige Kirkekulturge, sogneaftener, caféeftermiddage, koncerter og – nyligt tilkommet: – “Herrens Mark – kun for mænd”, som er samvær med foredrag og fællesspisning.

I samme “boldgade” kan nævnes en stor og voksende strikkeklub under ledelse af sognepræsten. Mens snakken går, strikkes der “med mening” og for en sag.

De mange aktiviteter, der allerede eksisterer, tillige med nye tiltag, der er på vej, kræver hænder. Kirken er, uden overdriivelse, velsignet med et fleksibelt personale i alle led. Men en nødvendig inddragelse af frivillige i løsning af opgaverne, er også et mål. Allerede i efteråret 2019 oparbejdedes et korps af frivillige, og i skrivende stund er der ca. 20 frivillige tilknyttet Kirkens Hus. Indledningsvis hjælpes med gennemførelse af “Begravelseskaffe” i den nye café, men også ved andre arrangementer assisteres der.

Endnu et formuleret mål er at styrke det diakonale virke; det er kirken meget magtpåliggende at støtte op om Folkekirkens Familiestøtte, hvor målgruppen er børnefamilier, der har behov for et kærligt skub. I støbeskeen er “donationsmiddage” til fordel for eksempelvis Menighedsplejen.

De igennem årene stigende sogneaktiviteter – på mange planer – har nødvendiggjort en om- og tilbygning af det bestående kirkecenter, til udvik-

dede og større lokaler, der kan anvendes af mange, samt ny café og flere mødelokaler.

Allerede under den tidligere formand for rådet arbejdedes der gennem årene på en udvidelse af kirkecentret. Efter en ikke ukompliceret overtagelse af tilstødende kirkearealer, der har været udlagt til erhvervslejemål, kunne en større ombygning og tilbygning tage sin begyndelse i 2018. Det betød en fordobling af det eksisterende areal. Trods hovedentreprenørens konkurs få måneder før færdiggørelsen af huset, lykkedes det som planlagt at indvie det nye hus den 25. september 2019.

Primus motor i realiseringen af Kirkens Hus har været formand Jørgen Petersen – en ildsjæl, som har den evne at kunne føre kirkens visioner ud i livet.

Sognets udvikling og vækst – og endnu en præst

Nørresundby oplever i disse år en stor tilflytning og har dermed også en stor befolkningstilvækst, der ikke mindst sker inden for Nørresundby Kirkes sognegrænser. Faktisk taler prognoserne om en fordobling, fra 8130 indbyggere (juli 2020) til ca. 15.000 indbyggere henover de næste 25 år. Det er primært Stigsborg-området, der vokser, ligesom Havnefronten betyder mange nye borgere til området. Mange unge i 20-30 års alderen er flyttet til byen, en ny og meget større skole er på vej, og i 2019 indviedes et nyt plejehjem, det tredje inden for få år.

I forbindelse med den store tilvækst, der allerede er godt i gang, arbejder menighedsrådet også med, hvordan vi tager imod nye borgere i sognet, så de kan få et tilhørsforhold til kirken. Vi har afholdt en “Velkomstaften i kirken”, hvor vidt forskellige mennesker fortalte om hver deres opfattelse af at komme i Nørresundby Kirke. Det viste sig, at denne måde var så god en indgang til

at få skabt relationer, at vi besluttede at afholde et årligt "Velkommen til byen" arrangement. Det kunne tyde på, at den bedste velkomst er at blive mødt af et vidtforgrenet og velfungerende kirkeligt arbejde i en god stemning. Oven i købet har det også været en god indgang for flere til at melde sig til det frivillige korps.

I Nørresundby Sogn er 78% medlemmer af Folkekirken, og selv om der er en stigning i antal – som i resten af landet – der ikke ønsker at være medlem af Folkekirken, er det en temmelig høj medlemsprocent, hvis man sammenligner med Sjælland. I sognet er der mange dåbshandlinger, også en del fra andre sogne, og derfor er nogle lørdage fastlagt til dåb, da der ellers ville blive for mange til højmesserne.

Selv om kirken ligger, hvor den altid har gjort, er sognet i gang med at skifte karakter, og det betyder, at sammensætningen af sognebørnene

ændrer sig. Det medfører, at de grupper, vi skal være kirke for i dag, er nogle andre, end de var for 10-15 år siden. Befolkningen er mere sammensat nu, og byudviklingen har sat sit tydelige præg på hele byen.

Ud fra disse prognoser og sammenholdt med rådets ønsker om nye tiltag for unge-gruppen, besluttede rådet allerede for nogle år siden at arbejde for ansættelse af endnu en præst, hvilket – som allerede nævnt – nu er lykkedes.

Som jeg indledningsvis nævnte, var det stort for mig at blive valgt til menighedsrådet ved Nørresundby Kirke. Ved indvielsen af vort nye Kirkens Hus, den 25. september 2019, som i øvrigt også var kirkens 800 års jubilæum, opfordredes jeg til at deltage i processionen i kirken forud for festgudstjenesten; i processionen deltog biskop, provst, nuværende og tidligere præster samt rådets formand. Større ære kunne ikke blive mig til del.

PERSONALIA Tilrådde

Anette Rask Hollesen er med virkning fra 1. april 2020 ansat som sognepræst oa. i Lindholm pastorat.

Kathrine Fischer er med virkning fra 1. august 2020 ansat som sognepræst oa. i Nørresundby pastorat.

*Kirkens Hus i Nørresundby en smuk efterårsdag.
Foto: Privat.*

Brønderslev Provsti

To bliver til ét – Menighedsrådene i Asaa og Melholt lægges sammen

Af Pia Uth, kommunikationsmedarbejder

I oktober 2019 indbød menighedsrådene i Asaa og Melholt til ”Stegt flæsk og sammenlægning”. I begge sogne var der et rigtig godt fremmøde og mange stemte for en sammenlægning af de to sognes menighedsråd fra og med første søndag i advent 2020.

Idéen om sammenlægningen er vokset naturligt frem, da de to sogne i forvejen har masser af

samarbejde på kryds og tværs. En del Asaa-borgere er født i Melholt og omegn og knytter stadig til ved kirken der, fortæller Karen-Marie Kristensen, menighedsrådsformand i Melholt.

Laurits Jensen, formand i Asaa menighedsråd, fortæller, at de i løbet af processen har hentet værdifuld inspiration og erfaringer hos Britta Nielsen fra det fælles menighedsråd i Jerslev-Hellum-Mylund, hvor det første fælles menighedsråd var kæmpestort. Siden har de reduceret antallet, hvilke har skabt større smidighed i arbejdet.

Denne erfaring bruger de i Asaa-Melholt, sådan at der fremover skal vælges fire personer fra Asaa og tre fra Melholt, for at sikre ligevægt og indflydelse fra begge sogne. Desuden håber de, at mange vil føle ansvar og være med i arbejdet omkring sognene som frivillige, og at det bliver lettere at få folk til at være frivillige, end det er at få dem til at stille op til menighedsrådet.

Ikke en spareøvelse

Udover en sparet formandsløn forventer de ikke de store økonomiske besparelser ved at lægge rådene sammen, og de vil naturligvis sørge for, at midlerne fordeles ligeligt mellem de to sogne, fortæller Laurits.

For præsten bliver der en tidsmæssig besparelse, idét der bliver færre møder. Og de passer godt på deres aktive præst Jeanette Geller, som har en stor del af æren for, at der indtil nu har været liv og positivt samarbejde mellem sognene, da hun både er kreativ, initiativrig og lydhør over for sognenes idéer og ønsker. De to formænd håber, at de

*De to formænd foran
Asaa Kirkes hoveddør.*

med et fælles menighedsråd kan fortsætte med at nå ud til lokalsamfundet, så kirken opleves som en naturlig del af det lokale liv.

Vellykket Nytårstaffel

Af Pia Uth, kommunikationsmedarbejder

En ny tradition har set dagens lys i Brønderslev Provsti. Borgmester og politikere, repræsentanter fra lokale foreninger, mange engagerede ved kirkerne og flere andre mødtes i Jerslev Kirke til en stemningsfuld og festlig nytårstradition den 2. januar 2020.

Nytårsgudstjenesten indledtes festligt med Leonard Cohens "Halleluja" fremført af bl.a. Jerslev Kirkes kirkesanger, organisten (på violin) og en dygtig pianist, og deltagerne klappede spontant efter den smukke åbning. Første fællessalme var naturligvis: "Vær velkommen Herrens år".

Sognepræst Ann Sofi Lægsgaard prædikede med udgangspunkt i dronningens årlige hilsen: "Gud bevare Danmark" – som en bøn for året, der kommer, hvor årsskiftet er et forvandlings tidsrum, hvor skrøbeligheden præger skiftet, og det vigtige rummes i få ord.

Efter gudstjenesten, som sluttede med at menigheden stående sang "Dejlig er jorden", bød Brønderslev Provsti på champagne og kransekage og der spredte sig en hyggelig stemning med hilsener og snak på kryds og tværs.

Rigtigt mange gav udtryk for, at det var en festlig måde at begynde et nyt år på – ikke mindst fordi der var mulighed for at hilse på folk fra andre sogne, politikere og andre lokalt engagerede – og derigennem udbygge sammenhængskraften i Brønderslev Kommune og Provsti.

Arrangør af nytårstafflet var en gruppe, som arbejder med udvikling af gudstjenesterne i provstiet.

Nytårstaffel i Jerslev under fællessangen "Dejlig er jorden" i kirken og udenfor.

Udviklingsplaner på kirkegårde

Af Erik V. Rasmussen, provstisekretær

Den gode udvikling på kirkegårdene. En langsigtet strategi

En gåtur på en kirkegård er en smuk tur.

De dødes have er livgivende. Der er masser af natur, kultur og fortællinger. Det hele i helt koncentreret form.

Rundt på kirkegården er der også mange bare pletter. Det er ikke et sygdomstegn, men en fortælling om en ændret begravelseskultur.

For få år siden var der flest kistebegravelser. Nu er mere end fire ud af fem handlinger urnenedsætninger. En urne fylder ca. 1/6 af en kiste og ligger i kortere tid.

Det giver de bare pletter. Det er tid til nytænkning.

Provstiudvalget i Brønderslev Provsti har haft møde med alle menighedsrådsformænd for at drøfte, hvordan kirkegårdene kan tilpasses nutidens og fremtidens behov.

Det er ønsket, at der er en ny, godkendt udviklingsplan for hver kirkegård i 2024. Den skal indeholde nogle overordnede mål for hvert sted og en beskrivelse af, hvordan menighedsråd og ansatte når dertil.

Under coronanedlukningen brugte de kreative gravere på Serritslev Kirkegård tiden på nogle af de projekter, der har stået på ønskelisten. Det resulterede bl.a. i et staudebed og to insekthoteller på kirkegården, tænkt som inspiration og ny udnyttelse af pladsen på kirkegården.

Det er aftalt at hvert menighedsråd vælger en arkitekt og beder om et tilbud. Menighedsrådene har en fælles anlægskonto, som provstiudvalget administrerer. Den dækker 50% af arkitekthonoraret.

Fælles værdier – forskellige resultater

Udviklingsplanen indeholder lokale tal for befolkningsudviklingen, fortæller om begravelsesmønstre og bevaringsværdier.

Det er ønsket, at der skal være et grønt præg på kirkegårdene med styrkelse af biodiversitet, planen skal indeholde overvejelser af natur i forhold til park, af det vilde i forhold til det plejede.

Der skal være en oplevelse af helhed, funktionalitet og sammenhæng på kirkegårdene.

Den skal være brugervenlig for gangbesværede.

Der skal tænkes på arbejdsmiljøet og nemmere vedligeholdelse.

Der er 20 kirkegårde i provstiet. Ca. halvdelen har fået udarbejdet en plan eller er i gang. Ingen bliver ens.

Ny præst skal styrke kontakten mellem Folkekirken, Kirkens Korshær og Psykiatrisk Sygehus

Af Pia Uth, kommunikationsmedarbejder

Folkekirkerne i Brønderslev Kommune satser endnu mere på kirkens sociale arbejde (diakoni). Derfor blev Pia Kirkegaard den 1. marts indsat i en helt ny præstestilling, hvor halvdelen af arbejdstiden skal deles mellem Psykiatrisk Sygehus i Brønderslev og Kirkens Korshærs arbejde i Brønderslev Provsti. De resterende 50 % af fuldtidsstillingen skal hun arbejde i Brønderslev og Serritslev Kirker som almindelig sognepræst bl.a. med støtte til det diakonale arbejde.

I forvejen har Brønderslev Provsti en halvtids diakonipræst ansat, og provstiudvalgsformand Anders Hummelmoose glæder sig over, at det endnu engang er lykkedes at prioritere midler til, at kirken kan løfte sit sociale ansvar og styrke indsatsen. Og Provst Lise Lundgreen deler stoltheden: ”Jeg glæder mig over, at vi nu kan formalisere et allerede eksisterende samarbejde mellem Folkekirken og Kirkens Korshær samt Brønderslev Psykiatriske Sygehus”.

Den nye præst skal være en synlig del af det lokale arbejde i Kirkens Korshær for både brugere, frivillige og ansatte. Præstens arbejde er sjælesorg, kirkelige handlinger, gudstjenester, opsøgende arbejde og andet i relation til Kirkens Korshærs brugere både fra varmestuen (Fristedet) og i Børne- og Familiearbejdet.

Patienterne på Brønderslev Psykiatriske Sygehus kan møde præsten til gudstjenester og ved samtaler. Præsten skal være synlig og nærværende, og et ønske for fremtiden er et opsøgende arbejde i forhold til bosteder og psykiatriske dagtilbud.

PERSONALIA

Tiltrådte

*Pia Merete Ploug
Kirkegaard, Overens-
komstansat sognepræst
Brønderslev-Serritslev
Pastorat og Kors-
hærs- og sygepræst for
Brønderslev Psykiatriske
Sygehus.*

*Det nybyggede kirkehus
ved Hjallerup Kirke blev
indviet i januar måned.
Huset rummer kontorer,
mødelokale og et stort
undervisningslokale
og bliver flittigt brugt.
Hjallerup by vokser, og
den nye udstykning med
villaer ligger lige op til
kirkehuset.*

Sognepræst Helge Morre Pedersen, Albæk- Lyngså pastorat, fratrådt 28. februar 2020 med pension (Helge fortsætter en periode som Arresthus-præst)

Sognepræst Arne Holmgaard, Åsted-Skærum-Kvissel pastorat og "Hospice Vendsyssel", fratrådt 31. juli 2020 med pension

Frederikshavn Provsti

Af provst Viggo Ernst Thomsen

Covid-19 og samfundets nedlukning har sat sit markante præg på det forløbne år. Hvad ingen krige eller naturkatastrofer før har formået, lykkedes for en VW ["Virus fra Wuhan"]: At lukke for alle gudstjenester, konfirmationsforberedelse, møder mv. i kirken i 10 uger. Men både før, under og efter har folkekirken haft et virksomt liv:

Salmebog og prædikenmappe er blevet suppleret med en megafon. Første plejehjemsgudstjeneste efter corona-nedlukningen. Præsten står ude. Menigheden sidder inde. "Mega god ide med en megafon", var menighedens svar: "Endelig kan vi høre, hvad præsten siger".

Kirkejubilæer i Kvissel og Abildgård

Kirke i Danmark i mere end 1000 år. Det afføder jubilæer. Også i den yngre ende: 23. november måned 2019 fyldte Kvissel Kirke 100 år. Og året efter fylder Abildgård Kirke 50 år.

Kvissel skylder jernbanen mellem Hjørring og Frederikshavn sin eksistens. I 1871 blev der trinbræt i Kvissel. 1877 en station. Og fra nogle få gårde voksede byen og fik mejeri, smedeværksteder, mange købmænd og Kvissel Folkehøjskole. Det var forstanderparret fra højskolen, Dorthea og Ole Stevns, der fik oprettet en kirkekomité.

Hvor Kvissel Kirke er opført i en retrostil (blanding af romansk og gotisk), er Abildgård en moderne kirke opført i 1969-70, hvor Frederikshavn bys indbyggertal voksede voldsomt: Et firefløjet bygningskompleks omkring et "Kirketorv" (der oprindeligt 1970-2007 var en atriumgård).

Som en af de få kirker i Danmark har Abildgård sin helt egen salme skrevet af Hans Anker Jørgensen/Hans Dammeyer (2007): "I en tid hvor ensomheden regnes for et grundvilkår".

Renoveringsprojekter

Elling Kirke 5 km. nord for Frederikshavn har i en stor del af 2020 været lukket, mens spær på tårn og skib er blevet renoveret, da der var fare for, at taget ville kollapse, hvis vi engang igen skulle få sne i større mængder. I 1969 var flere af de gamle egetræsspær blevet repareret med fyrre-

Abildgård Kirke rykker ud. Præst Kenny er 20 år yngre end kirken. Knallerten 14 år ældre.

træsplanker. De er ved renoveringen blevet fjernet og erstattet af eg.

Sæby Kirke er ved at være ved vejs ende med en række større renoveringsprojekter. I 2020 sluttede man af med tårnet. Alt det gamle, løse kalk er (efter Nationalmuseets anvisninger) blevet fjernet, da der var algebelægning på indersiden. Over

Nyt og gammelt mødes i folkekirken. Her et spær fra kirketårnet ifm. Elling Kirkes renovering, hvor en gammel eg er blevet lusket med ny eg.

Karup Kirkes klokkestabel bevarede sin hætte, mens resten er blevet udskiftet, og kommende råd i samlingerne er forsøgt undgået, fordi regnvandet så kan løbe af. Karup Kirke ligger i et område, der i skønhed kun overgås af kysten ved Amalfi.

PERSONALIA Fratrædte

Sognepræst Gurli Møller Andreassen, fratrædt Abildgaard sogn pr. 31. august 2020

Sognepræst Johnny Søndberg-Madsen, Torslev-Østervrå pastorat, fratrædt 30. november 2020 med pension

PERSONALIA

Tiltrådt

Sognepræst Mia Geisler er pr. 1. december 2019 tiltrådt som sognepræst (50%) i Frederikshavn Kirke og ungdoms- præst(50%) i Frederiks- havn provsti

Sognepræst Peter Falck Sørensen er pr. 1. december 2010 tiltrådt som sognepræst (Kbf.) i Volstrup-Understed-Karup pastorat

"Klip en salme"-arrangement i Frederikshavn Kirke som Skoletjenesten arrangerede. Provstiets nye ungdomspræst Mia Geisler medvirkede også.

Der var børn fra kommunens skoler både i Sæby og Frederikshavn.

Foto: Linda Steengard

Sæby Kirkes enestående kalkmalerier, der ikke findes lignende nord for alperne, er blevet restaurerede. Øverst th. ses jomfru Marias forældre, Anna og Joachim, der i "Den gyldne port" i Jerusalem, besegler undfangelsen af Maria med et kys. Kilde: Nationalmuseet, Danmark. Foto: Roberto Fortuna

1000 defekte sten er blevet skiftet. Cement i fuger er blevet erstattet af mørtel. I sensommeren 2020 er man ved at bygge det nye kalklag op igen, men det forventes først, at tårnets overflade ligner den øvrige kirkes, når det er blevet genkalket i 2021.

Klokkestablen på Karup Kirke er også blevet renoveret. Klokkestablens hat er bevaret, mens det øvrige er blevet udskiftet og udformet således, at regnvandet så kan dryppe af. Karup Kirke og klokketabel ligger et udsat sted i 82 meters højde, hvor vind og sidelæns regn kan få godt fat. Til gengæld er der en tørvejrdsdag med godt vejr en forrygende udsigt.

"Klip en Salme" – vintersalmeprojekt

Skoletjenesten i Frederikshavn har kontakt med alle folkeskoler og friskoler i provstiet. Og sko-

letjenestens konsulent Christine Holm Clayton bliver meget brugt. I februar måned 2020 afholdt Skoletjenesten et "Klip en salme-projekt", som sluttede af med fremlæggelse og salmesang i Frederikshavn Kirke. Christine Holm Clayton fortæller: "200 børn fra fire af provstiets skoler deltog i projektet, hvor de sammen med forfatter Mette Hegnhøj fik en sanseoplevelse ud over det sædvanlige. De var "orddetektiver" for en dag og udstyret med pandelamper, saks og limstift, blev de sat til at komponere en ny vintersalme.

Der var lagt anderledes benspænd ind i litteraturarbejdet for at skærpe deres opmærksomhed: De måtte kun arbejde i mørke, kun bruge ord udklippede af gamle bøger og kasserede salmebøger, eller ord, de fik byttet sig til indbyrdes. De udklippede ord blev til sidst limet på små papblade, der ved ferniseringen i Frederikshavn Kirke blev hængt på kunstige træer, efter at børnene havde læst deres vers op for de forsamlede klasser.

Ferniseringen højdepunkt var, da en helt ny vintersalme blev uropført. Mette Hegnhøj havde sammenstykket den fra de 200 elevers små vers. Stoltheden over selv at kunne kalde sig salmedigter ville ingen ende tage."

Præstemangel

Mangler der præster, må det myndige lægfolk blot tage over. Jo, men når det drejer sig om forvaltningen af de to sakramenter og de kirkelige handlinger må der en præst til. Og konfirmander forventer nu engang at kunne "gå til præst".

I det forløbne år er det lykkedes os at få det ene embede af de to, vi har haft ledige et par år, besat med en god kandidat. Derudover har vi fået ansat 3 nye præster. Meget tyder på, at vi her i 2020 også i det andet embede, der har stået ledigt længe, får ansat en god kandidat. Alle embeder, også de vakante, er heldigvis besat med dygtige teologer.

Provstesyn foregår normalt ultimo april, før træerne er sprunget ud. Pga. corona-nedlukningen var der i 2020 først syn i junis sommerhede. Her udsigten fra spiret på Frederikshavn Kirke, hvor man ser ned på bl.a. provstikontoret på 5. sal i "Kattegatsiloen".

Frederikshavn Provsti har i 2020 undersøgt, hvor mange præsteembeder, der står langtidsvakante rundt i landet. Og halvdelen er i Ålborg Stift. Det er et vilkår, vi må leve med de kommende år, med mindre danskerne lærer af Covid-19, at det både personligt, men også for landet som helhed, er langt bedre at bo mere spredt, som vi gør i Nordjylland, end at klumpe sig sammen i hovedstadsområdet. I Råbjerg Mile bruger vi ikke mundbind. Til gengæld kan man højlydt synge salmer uden at blive anklaget for nabospektakler.

PERSONALIA Tiltrådte

Sognepræst Lene Birgit Plougmann er pr. 1. maj 2020 tiltrådt som sognepræst (Kbf.) i Flade-Gærums pastorat

Sognepræst Gurli Møller Andreassen er pr. 1. september 2020 tiltrådt som sognepræst (Kbf.) i Åsted Skærum-Kvissel og hospicepræst på "Hospice Vendsyssel".

Hjørring Nordre Provsti

Af provst Winnie Nørholm Rischel

Da vi ønskede hinanden godt nytår 2020, havde vi ingen anelse om, hvilket slags år, vi gik ind i. Om aftenen den 11. marts forsvandt den gamle verden. Det vidste vi ikke dengang, men det er det billede, der tegner sig nu. Vi har vænnet os til en ændret adfærd og til begrænsninger, som vi ikke kendte før. Der kom afstandsmærker på kirkegulvene, lukke-snore på nogle af bænkerne, sprit ved

døren, og vi lærte at disciplinere altergangsadfærden, så afstandskrav og hygiejneregler kunne praktiseres. Det viste sig, at både kirkegængere, ansatte og menighedsråd hurtigt indrettede sig på de nye vilkår.

Forandringer i gudstjenesten

Helt uafhængigt af corona var 2020 også året,

Optagelse af påskeandagt. Winnie Rischel i Sindal Bykirke.

hvor vi på biskoppernes initiativ skulle debattere gudstjenesten. Men en ny gudstjenestevirkelighed overhalede debatten indenom. På grund af afstandskravene kom vi til at leve i en omvendt verden. Vi har jo altid bestræbt os på at fylde kirkerne, trække folk til og slå dørene op på vid gab for gudstjenestedeltagere. Det kan vi ikke på samme måde længere. Vi har i stedet lært at slå de virtuelle døre op. Overraskende mange mennesker har fulgt gudstjenester og andagter på kirkernes hjemmesider og facebook-profiler. Det er et arbejdsfelt, som vi stadig kun har set begyndelsen af. Her i provstiet har vi planlagt at arbejde videre med det og dygtiggøre os.

En anden (utilsigtet) forandring er, at dåben mange steder er forsvundet fra menighedens fælles gudstjeneste. Vi har med de gældende afstandskrav ikke plads nok i kirkerne til både den faste menighed og dåbsfølge samtidigt. Jo længere tid afstandskravene skal opretholdes, desto større sandsynlighed er der nok for, at et vist antal dåb glider ud af den fælles gudstjeneste.

Jeg blev for nylig spurgt af et par lærerstuderende, der skulle skrive en opgave om kirken og corona, om nedlukningen og restriktionerne har en negativ indflydelse på størrelsen af menigheden. Det tror jeg ikke. Men menigheden er blevet mere opdelt: Søndagsgudstjenestemenigheden, den virtuelle menighed, dåbsmenigheden etc. Som det er lige nu, gør pladskravene denne opdeling nødvendig. I den kommende tid vil det vise sig, om den ”bider sig fast”.

Hvad med debatten om gudstjenesten?

Den forstummede. Den praktiske håndtering af nye vilkår fyldte fra midt i marts den folkekirkelige hverdag. På et tidspunkt skal debatten i gang igen. Men det vil blive på en erfaringsbaggrund, der har forandret sig.

*Optagelse af påskeandagt.
Lise Munk Petersen
i Sindal Bykirke.*

*Optagelse af påske-
gudstjeneste, Byrum Kirke.
Foto Karsten Neve Petersen.*

PERSONALIA

Fratrådte

Sognepræst Aksel Lindy Toft er pr. 1. januar fratrådt som sognepræst i Hirtshals sogn.

Sognepræst Lars Rasmussen Brinth er pr. 30. september 2020 fratrådt med pension fra Bjergby-Mygdal pastorat.

Kriser kommer og går

Når man bevæger sig rundt i landskabet, fanges øjet af de mange kirker, der ligger på bakketoppe, i bymidter, i læ eller i den vendsysselske blæst. Der har de ligget i hundredvis af år og oplevet mange kriser før denne: Andre epidemier, krige og misvækst. Historien har afsat spor - i murene, i inventaret, på kirkegårdene. Svære tider har vekslet med gode tider. Om alle tider gælder det, at de ikke varer ved. Nye tider kommer. En dag vil også denne krise være forbi og have sat sine spor. Måske i form af et forandret gudstjenesteliv. Men bygningen ligger der, stabil og velkendt som mødested for en menighed, hvis vilkår er foranderlige.

I Bjergby nåede menighedsrådet netop at genåbne kirken efter en omfattende restaurering, inden epidemien var over os. I forbindelse med

restaureringen fik kirken ny farvesætning og udsmykning i et samarbejde mellem menighedsrådet og billedkunstner, Søren Friis. Kirkerummets nye fremtoning skriver videre på en historisk fortælling, der begyndte i antikken, idet den nye flisebelægning i midtergangen og foran alteret har tydelige forbindelser til mosaikker, som vi kender dem fra Fødselskirken i Betlehem, udgravninger i Cæsarea, Rom og mange andre steder. At gå på sådan et gulv er at gå på mange århundreders erfaring af, at alle tider er i Guds hånd.

Den dybrøde farve på vestvæggen fortæller om kristendommens tyngde, om hvordan mennesket er forbundet med jorden og blodet. De små guldors lyser op som stjerner i mørket. Prædikestolen er rød og modig og insisterer på det talte ords betydning.

Der er på en måde intet nyt i Bjergby Kirkes restaurerede indre. Det er ment positivt. Ved at bruge traditionens rigdom og dens motiver og give dem et nyt udtryk, har menighedsrådet og kunstneren formået at formidle det budskab, at troen på Kristus holder. Også i 2020. Også gennem den nuværende krise. Troen på Kristus er blevet overleveret gennem århundreder, i krisetider og fremgangstider. En dag er den nuværende krise forbi. Da ligger Bjergby Kirke og alle de andre kirker der stadig som et vidnesbyrd om evangeliet, som består.

Det sjældne øjeblik

Fra den ene dag til den anden blev den kirkelige hverdag anderledes. Bestræbelsen på at forkynde evangeliet under nye vilkår erobrede stort set he-

le dagsordenen for både menighedsråd, præster og øvrige ansatte. I begyndelsen ville vi tilbage, vi ønskede at få den velkendte dagligdag igen. Noget har vi fået tilbage men slet ikke alt. Mon vi får det? Her i provstiet taler præsterne om denne tid som "det sjældne øjeblik", et uventet "momentum", en (tvungen) mulighed for forandring. Den samtale vil vi fortsætte og inddrage menighedsrådene i. For én ting er, at vi måske ikke kan få den gamle hverdag igen. Noget andet er, om vi vil? Lige nu, i det sjældne øjeblik, er der muligheder, der kan gribes, chancer, vi måske aldrig får igen for at forkynde det velkendte, gode, holdbare evangelium på nye måder. Hvem véd, hvor vi er om et år?

PERSONALIA Tiltrådte

Sognepræst Liselotte Winde-Wiemer er pr. 15. april 2020 tiltrådt i Horne-Asdal pastorat.

Sognepræst Poul Dominicus Suhr Steenbeek er pr. 1. maj 2020 tiltrådt i Hirtshals sogn.

Bjergby Kirke, nyrestaureret.

30. september 2020:
Lise Nedergaard som
sognepræst (kb.) i
Løkken storpastorat.

Sogne- og sygehuspræst
Anna Marie Bram
Christensen, Bistrup
sogn og Sygehus
Vendsyssel fratrådt
1. marts 2020.

Tiltrådte

1. august 2020: Lene
Graarup som sogne- og
sygehuspræst i Bistrup
sogn og Sygehus Vend-
sysse.

Hjørring sdr. Provsti

Af provst Thomas Reinholdt Rasmussen

Folkekirken er en forunderlig størrelse. Nogle gange er det, som om den kan sammenlignes med en humlebi, der egentlig ikke kan flyve, men gør det alligevel.

For folkekirken er på samme tid en institution og en organisation. Set fra oven er det en institution på linje med alle andre institutioner i dette land, der kun adskiller sig fra hinanden ved dét, de er rettet mod, og dét de laver.

Institutionen er det folkekirkelige hierarki med stifter, provstier, sogne og ansatte. Det er en institution, der er helt på linje med det øvrige arbejdsmarked og underlagt helt de samme regler. Der findes ikke særlige regler, der ikke vil kunne overføres til andre af samfundets områder. Reformationen afskaffede den særlige kirkeret, hvor kirken var et samfund i samfundet. Kirken er som institution en verdslig størrelse, og det er helt i tråd med den reformatoriske tradition.

Samtidig er folkekirken en organisation af utallige, gode, frivillige kræfter. De samles i kirkelige foreninger og giver sig sådan set også udslag i menighedsrådene, der er sammenknytningen mellem institutionen og organisationen. Menighedsrådene er der, hvor kirken i høj grad bliver folkekirken.

Det er dette samspil mellem institution og organisation, der skaber folkekirken. Snitfladen mellem dem er ikke altid ren og klar, og det er godt det samme, for så griber de ind i hinanden. Men omvendt er det også denne uklarhed, der kan give træghed. Men hellere det end at miste friheden i arbejdet, så der kun er kommandoveje tilbage.

For det opleves tit, at det er den kirkelige frihed, der skaber irritation. Nogle gange spørges der om, hvorfor vi ikke bare kan gøre sådan og sådan, og det er fordi, vi ikke er en størrelse som forsvarret eller hospitalsvæsenet. Vi arbejder med holdninger og folkelighed, og det kan ikke bare tromles. Her skal der lyttes og tales. For vi er her jo grundlæggende for at høre.

Så folkekirken er en institution og en organisation på samme tid. Det skaber både dynamik og inert. Men begge dele er verdslige områder. Begge dele er underlagt samfundets regler og love, og begge dele kan tvinges til at udføre opgaver. Det er definitionen på det verdslige område.

Men folkekirken er jo også en funktion. Den er en funktion i forkyndelsen. Her er ordet frit. Her kan ordet ikke styres. Det er den åndelige del af folkekirken, der giver sig udslag i gudstjenester, kirkelige handlinger, diakoni, undervisning med mere. Alle disse opgaver er naturligvis reguleret, men forkyndelsen må ikke lukkes ned. Og den må heller ikke tvinges igennem. Det skal ske i frihed.

Folkekirken oplevede i foråret at blive lukket sammen med en række andre områder af samfundet på grund af corona-situationen. Gudstjenesterne var lukkede. Men kirkelige handlinger blev gennemført under strenge restriktioner og af dygtigt personale og præster. Konfirmandundervisningen blev flyttet til internettet, og graverne arbejdede med afstand på kirkegårdene. Vi klarede det godt, selvom det var vanskeligt. Og det gik også her i provstiet.

*Sejlstrup Kirke.
Foto Niels Clemmensen.*

Kirkeindvielse i Vrensted og juleri i Sejlstrup

I november blevet kirken i Vrensted åbnet igen efter en omfattende renovering samt opbygning af helt nyt orgel. Det var en stor dag i både kirke og fælleshus, og der var glæde over at arbejdet var tilendebragt. Orglet er et flot instrument, der nok skal sættes sit præg på Vendsyssels nordlige vestkyst. Menighedsrådet har haft et ganske omfattende arbejde med det og skal have tak for de brugte kræfter.

I Sejlstrup Kirke, som er en af provstiet mindre kirker, har man gennem nogle år nu haft juleaftensgudstjenesten d. 23. december om aftenen. Pastoratet består af fem kirker, og der er simpelthen ikke mandskab til at holde fem tjenester på selve juleaftensdag. I stedet holder man altså så aftenen før. Det samler en fyldt kirke og er et godt eksempel på, hvorledes folk og kirke virker sammen. Efter gudstjenesten i den lille, kullede kirke er der gløgg og småkager i våbenhuset, og inden gudstjenesten er til ende, dufter hele kirken

Genåbning af Vrensted Kirke. Privat foto.

Åbning af julekrybbe.
Privat foto.

af varm gløgg. Det er en både stemningsfuld og festlig traditionen.

På samme måde er det en god tradition, at Hjørring provstierne hvert år opstiller en stor julekrybbe på torvet. Her kan man i december se mange standse op for at fortælle juleevangeliet til hinanden gennem de store figurer. Julekrybben bliver åbnet med sang og musik, og hver weekend i december er der kor og lignende.

Ny sognegård i Sct. Olai

Hjørring by har fire kirker. De tre middelalderkirker ligger tæt i midtbyen, og Bistrup Kirke fra 1978 ligger i sydbyen. I den nordlige ende af byen, Højene, har Sct. Olai sogn i mange år haft et sognehus til brug for konfirmandundervisning, babysalme-sang, spaghettigudstjenester, foredrag og mere.

Dette hus skulle enten sættes omfattende i stand, eller der skulle bygges nyt. Man valgte det

sidste, og byggeriet kunne begynde først på året med rejsegilde i slutningen af juni.

Det er et flot hus, der kommer til at markere, at der også er kirke i den nordlige ende af byen. For huset syner af en kirke udefra og bliver også indrettet med flot kirkerum, så der kan holdes gudstjenester. Desuden forsynes huset med en klokke, der tydeligt signalerer, at her er kirke.

Menighedsrådet har i den grad været trukket i arbejdstøjet, og der er blevet bygge- og økonomi-styret. Der er ingen tvivl om, at huset vil blive et fyrtårn i Højene, og det er godt placeret mellem indkøbsbutik, skole og plejehjem. Den nordlige ende af Hjørring er i disse år i hastig udvikling, og selvfølgelig skal kirken være også der.

Ved rejsegildet talte menighedsrådets formand, provsten og arkitekten. Der blev nedlagt et nyt grundstensdokument med indhold også fra den gamle sognegård.

Midt i det mærkeligste forår i mands minde, har man kunnet se, at bygningen begynder at tage form. Det har været spændende at følge med i, og det vil blive spændende at følge med i alt det nye og det virke, som der uden tvivl vil opstå omkring dette hus.

Og det er afgørende, at det ikke kun og blot er et hus til undervisning og gode arrangementer. Det er det også og særligt undervisningsområdet er meget krævende i disse år. Det kræver ordentlige forhold. Området er i god udvikling og den udviklingen skal folkekirken selvfølgelig være med i. For også folkekirken er i disse år inde i både en udvikling og en forandring. Mange nye tilbud ser dagens lys og kræver andre rammer og fysiske forhold.

Folkekirkens opgave er hele tiden at være til stede, hvor folk er, og det er vi netop med dette hus. Men alligevel.

Vi har været i det mærkelige forår. Vi har alle oplevet, at vi ikke har kunnet mødes og for ek-

Den nye Sct. Olai sognegård i Højene. Visualisering Bjerg Arkitektur.

sempel gudstjenester er blevet afholdt i stor stil på nettet.

Og det er blevet gjort flot og godt og faktisk med imponerende tilslutning. Så kunne nogle jo godt foranlediges til at sige, at har vi så brug for fysiske bygninger? Kan det hele ikke bare klares på nettet? Skal vi have disse huse? Og der er svaret et klart: Ja. Vi skal have fysiske forhold. Det har foråret i hvert fald lært os, at meget kan klares på nettet, men sandelig ikke alt. Vi er fysiske mennesker, og vi kræver fysiske forhold.

Derfor har vi menighedsråd, personale og præster til at sørge for ordentlige forhold og rammer. Ordet skal lyde, og lyde uden tvang, men til glæde, trøst og opbyggelse. Det er jo det, vi er her for.

Rejsegilde Sct. Olai sognegård. Foto Sct. Olai.

Hadsund Provsti

Op ad corona-bakken – coronapandemien er som et røntgenbillede!

Af provst Carsten Bøgh Pedersen

Som alle andre kriser er corona pandemien som et røntgenbillede, der afslører de oversete ”sygdomme” i vores liv og samfund – herunder også vores folkekirke. Men hvis vi tror, at de dårligdomme, vi nu kan se helt tydeligt, kommer til at ændre sig automatisk, så tager vi fejl. Fundamentale forandringer i ens eget liv og i samfund og kirke kræver handling og mobilisering af mange kræfter. Alt det, coronapandemien har potentiale til at lære os, forsvinder på et splitsekund, hvis ikke vi aktivt kæmper for at tage erfaringerne med ind i fremtiden. Under den økonomiske krise i 2008 talte samfundsforskere om, at statsstyring af verdensøkonomien ville vinde over kapitalens frie marked. Men sådan gik det ikke – snarere tværtimod. Efter den 11. september 2001 var mange enige om, at vi nu ville droppe følelsen af usårlighed og individualisme for i stedet at bevæge os ind i en ny æra, hvor trusler og farer altid lurede, og vi derfor ville rykke tættere sammen. Mange troede vitterligt på, at verden ville blive en anden efter 11. september 2001. Men den stærke følelse af sammenhold og solidaritet, der opstod i dagene efter terrorangrebene, forduftede faktisk i løbet af få uger, og her i de senere år voksede et nyt begreb frem i selvsamme land, som oplevede terrorangrebene. ”Amerika First” – sådan har præsidentens slogan lydt de sidste fire år, og det har desværre bredt sig rundt i hele verden, hvor

ledere har stået i kø for at sige: Os/vi først – elsk din næste, men forstået som den, du taler samme sprog som – den, du betaler skat sammen med. Elsk dit eget hold! Det er ganske naturlig religion – enhver er sig selv nærmest, og det er den naturreligion, der oftest ligger bag alle krige i verden – vores folk, vores stamme, vores kultur, vores gud! Her i bagklogskabens ulideligt klare lys, er det måske for letkøbt at sige det, men jeg siger det alligevel: Vi tog forandringerne for givet, og derfor udeblev de! Det må ikke ske med det, vi lærer af coronapandemien.

Der er for mig ingen tvivl om, at kriser generelt set rummer et enormt forandringspotentiale, men vi er nødt til at være bevidste om, at ansvaret for at bruge coronakrisen som anledning til at gøre op med dårligdomme i både eget liv, samfund og det kirkeliv, mange af os har påtaget os ansvar for – det ansvar hviler på os selv og det samfund og kirkeliv, vi hver især har demokratisk indflydelse på. Demokrati fungerer på mange planer, og er der noget, coronakrisen har givet mig røntgenøjne på, så er det demokratiets styrker og svagheder. Niels Hausgaard udtrykker det meget præcist i en sang med ordene: *For de fleste har jo magten, så det er så nemt/ Det bliver præcis, som de fleste har bestemt/ Men bliver vi kloge, bare fordi vi er mange i flok?/ Tænk så kloge vi ku’ blive, hvis vi bare var nok! /Men der er nu en ting, det ville være skønt at have vidst:/ Om de fleste er de bedste – eller bare de fleste?* Demokrati er måske også en gang imellem at lade sig lede af nogen, der ved bedre – og om muligt kan gøre mig klogere på

*Stor talelyst på fælles-
mødet i 2017 om
visioner for den netop
overståede valgperiode.*

livet og sandheden. Det synes jeg folkekirken er et godt udgangspunkt for.

Lad alt dette være den samlede indgangsvinklen til min ”årsrapport” fra Hadsund Provsti, hvor mit hovedanliggende skal være det, som jeg mener, hele folkekirken bør indlede den næste fire-års valgperiode med, nemlig en arbejdsdag, hvor man sammen kigger bagud for at skue kvalificeret ind i fremtiden med visioner og målsætninger for øje! Hvad drømmer vi om i folkekirken, og hvad vil vi med vores sogn og kirke? Vi skal nemlig glæde os over, at vi i folkekirken har friheden og frimodigheden til at udvikle os på baggrund af alt det, generationerne før os gav videre til os.

I Hadsund provsti har vi arbejdet med visioner og målsætninger siden 2004, og det, som begynd-

te som et forpligtende samarbejde mellem et lille sogn på ca. 500 og et stort sogn på ca. 5000, har som en succeshistorie med tiden bredt sig ud i hele provstiet.

En forudsætning for, at vi i Hadsund provsti har kunnet udbrede en succeshistorie for sogneplan til provstiplan var fastlæggelsen af de nye provstigrænser i 2007. Hvor provstiet tidligere bestod af 3 kommuner med vidt forskellige kulturer og økonomiske muligheder, kom det nye Hadsund Provsti i den glædelige situation, at alle menighedsrådsmedlemmer, præster og ansatte i hele provstiet siden 2004 har kunne samles i ét og samme lokale.

De nye provstigrænser gav os således mulighed for at samles til fællesmøder, og det har vi

PERSONALIA

Fratrådte

Sognepræst Anna Holbæk Mejlhede fratrådte pr. 29/02 2020 embedet som sognepræst i Skelund-Visborg Pastorat. Fotograf: MEW

Tiltrådte

Peter Grove tiltrådte pr. 15/07 2020 embedet som sognepræst i Skelund-Visborg pastorat.

Visionen fra 2017 tager form på plancherne

"Pletten på væggen" indkredses i 2017

gjort til en fast begivenhed 2 gange i hver valgperiode.

Sundhedsmyndighedernes anbefalinger skal selvfølgelig overholdes, og det bliver de også, når Hadsund provstiudvalg her i efteråret 2020 mødes med alle menighedsråd, præster og ansatte i provstiet til endnu en fælles provstidag. Formålet med at samles er at se tilbage på den netop afsluttede valgperiode og dermed at give stafetten videre til de nyvalgte menighedsråd. Hvad drømte vi om for fire år siden – hvad gik godt og hvad gik mindre godt – hvad skal vi gøre mere af - og ikke mindst, hvad skal vi ikke gøre de kommende fire år? Det er de spørgsmål, vi vil evaluere de sidste fire år på.

Provstiudvalget, hvis mandat jo først skal prøves ved valg i efteråret 2021, vil så i foråret invi-

tere de nyvalgte menighedsråd til en visionsdag, hvor målet bliver at samle stafetten op fra evalueringen og dermed sætte retning for de kommende fire år. Selvom hverken det siddende – eller kommende provstiudvalg vil være juridisk forpligtet på de visioner og målsætninger for folkekirken i Hadsund Provsti, som fællesmødet når frem til, så kan de fungere som vigtige pejlemærke for provstiudvalget, som hermed fremadrettet har bedre forudsætninger for at fordele ligningsmidler i overensstemmelse med provstiets menighedsråd, præster og ansatte.

Et af resultaterne fra fællesmødet i 2016 var øget fokus på diakoni, og et af de nye tiltag i Hadsund provsti er oprettelsen af Folkekirken Familiestøtte i Hadsund provsti. Vi startede i det små, men opdagede hurtigt, at behovet krævede flere kræf-

ter, og derfor indbød vi vores naboprovsti i Mariagerfjord til et samarbejde omkring diakonien.

Jeg har bedt vores dygtige koordinator fortælle om det lokale arbejde – forsat god læsning herunder.

Koordinator i Folkekirkens Familiestøtte

Af Lone Bøgh

Med en baggrund som folkeskolelærer, skole- og inklusionsvejleder og 19 års ansættelse i folkeskolen, blev jeg nysgerrig, da jeg for snart tre år siden, så stillingen som koordinator i Folkekirkens Familiestøtte. Som lærer havde jeg ofte manglet et tilbud til de familier, som har brug for en forebyggende støtte, inden familiens udfordringer vokser sig så store, at det kommunale system træder til.

Jeg havde aldrig forestillet mig, at jeg skulle forlade mit faste lærerjob for at kaste mig ud i, en på daværende tidspunkt, to årig projektansættelse. Men jeg kunne se en rigtig god mening i at støtte forældre, der har velkendte udfordringer, som f.eks. manglende struktur i hverdagen, konflikter i hjemmet eller usikkerhed omkring forældrerollen. Samtidig kunne jeg se Folkekirkens værdier og diakonale arbejde blive bragt i spil i forhold til en stor gruppe forældre, som måske kun stiftede bekendtskab med kirken ved livsbegivenheder og højtider. Heldigvis fik jeg jobbet, og det har givet mig en hverdag, hvor dagene sjældent er ens.

Som lokalt ansat koordinator i Folkekirkens Familiestøtte Mariagerfjord har jeg ansvar for at formidle viden om Folkekirkens Familiestøtte til alle de relevante målgrupper i vores område, rekruttere og lede frivillige samt etablere og varetage kontakten til børnefamilierne, som henvender sig med et ønske om at få støtte til udfordringer i familielivet. Jeg dækker det geografiske område som svarer til Mariagerfjord Kommune, dvs. Ho-

bro-Mariager Provsti og Hadsund Provsti, som er gået sammen om at ansætte en koordinator.

Familierne som henvender sig til os kommer fra alle samfundslag, cirka halvdelen er skilt, og der er typisk to børn i skolealderen. Et forløb med en forældreven startes op, når en forælder henvender sig til den lokale koordinator. Jeg har 1-2 samtaler med familien i deres hjem, og i fælleskab får vi sat mål for, hvad forældrene gerne vil have ud af forløbet. Herefter inddrages forældrevennen, som besøger familien hver eller hver anden uge. Forældrene modtager støtte fra en forældreven i gennemsnitligt 6 måneder. I den periode har jeg løbende kontakt med familien og forældrevennen for at følge op på, hvordan samarbejdet fungerer.

Forældrene finder os oftest, fordi de har set et opslag på skolens eller daginstitutionens intra-system, de har hørt om os via en lærer, pædagog eller sundhedsplejerske, hørt koordinatoren fortælle til et forældremøde eller set et opslag på Facebook. Heldigvis har Mariagerfjord Kommune haft lyst til at indgå en samarbejdsaftale med Folkekirkens Familiestøtte, hvilket gør det lettere for de kommunale medarbejdere at opfordre til, at forældrene benytter vores tilbud. Kommunerne ser Folkekirkens Familiestøtte som en seriøs samarbejdspartner, bl.a. fordi vi rammer en målgruppe, de ikke kan give et tilbud, og derfor er vi et supplement til deres arbejde.

I foråret 2020 viste en evaluering af Folkekirkens Familiestøttes arbejde i de første 4 år (2016-2019) bl.a., at 94% af de forældre, som har fået støtte hos os, oplever en bedre trivsel i familien efter et forløb hos os.

Kirken har en historisk tradition for at hjælpe mennesker, der har det svært og i en periode har brug for hjælp. Det er en del af kirkens DNA. Og Folkekirkens Familiestøttes hjælp til familier er for mig at se næstekærlighed i praksis.

Lone Bøgh er bosiddende i Hobro, men har kontor i Hadsund Menighedscenter

Jammerbugt Provsti

Af provst Folmer Toftdahl-Olesen

Midt i en coronatid

Nej, vi gider nærmest ikke høre mere om corona – hvorfor skal sådan en dum virus sætte dagsordenen for alt, hvad vi siger og gør og tænker?

Det skal den heller ikke, og da en del af bogen her allerede er dedikeret til corona-virussen og ikke mindst dens indvirkninger på kirkelivet, skal der her bare lyde nogle spredte kommentarer til dens indtog i foråret og de følger, vi stadig lever med.

Fra det ene øjeblik til det andet blev det hele forandret: ”Vi lukker ned!”, sagde statsministeren – og det skal jeg da lige love for: Gudstjenester, barnedåb, bryllupper blev med et sendt ud til høj-

re, mens møder (selv i menighedsråd og provstiudvalg), konfirmander og sogneaftner mm. blev sendt ud til venstre med det samme spark – slet ikke en ringe bedrift, når vi tænker nærmere over det...

Det betød en total omvæltning af den kirkelige verden og alt det, vi ellers har så travlt med i det daglige – og det var måske også først der, ”man” fandt ud af, hvor meget kirke og fællesskab i det hele taget betyder for os mennesker!

Det eneste, der stod tilbage, var begravelser, som altså blev regnet for mere nødvendige end alle andre kirkelige aktiviteter – vi skulle med andre ord tage os af de døde, mens de levende måtte sejle deres egen sø. Og det er selvfølgelig en alt for forenklet måde at se det på, for netop begravelsen er jo ikke kun en praktisk foranstaltning i en svær situation, men også et stykke sjælesorg, som de efterladte har meget brug for – det kunne bare ikke ske, som vi var vant til, men det skulle dog ske på en eller anden måde. Og hen ad vejen fandt vi løsninger på både begravelser og andre kirkelige handlinger og heldigvis også på gudstjenestelivet, hvor der blev udfoldet stor opfindsomhed med alskens tiltag på de sociale medier, optagelser, podcasts, live-udsendelser på hjemmesider og meget andet.

Ikke alle var lige godt med – det afhænger både af de lokale muligheder og bestemt også af de lokale aktørers fortrolighed med den digitale verden, men på en eller anden måde kom det da til at fungere, og der er god grund til at rose – og gerne

*Fastelavnsfest i Skovsgård med troldmanden
Store Kassa.*

storrose – de mange sogne, medarbejdere, præster og menighedsråd, der sørgede for, at kirken forblev på landkortet, selv om alt var lukket ned!

Og så ikke mere om corona – eller???

For vi har lært nogle ting, som vi kan tage med os videre – f.eks. har det vist sig, at ikke bare udendørs velser og gudstjenester, men også begravelser/bisættelser i høj grad kan give mening, selv om vejret kan stille hindringer i vejen. Og vi har lært, at det er vigtigt, at kirken tilpasser sig skiftende tiders forhold og krav, for fællesskaber kan vi mennesker ikke være foruden. Og der har vi så også set, at kirken faktisk stadig tilbyder et meget meningsfuldt fællesskab, som man savner, når det ikke er der – hvem skulle have troet, at konfirmander ville savne timerne hos præsten? Eller at præsten ville savne konfirmanderne?

Vi har lært, at selv om man kommer langt i den digitale verden, og at det er bydende nødvendigt, at kirken også er tilstede der – det er også et hip til ældre, digitale analfabeter som mig selv! – så er den virtuelle verden trods alt ikke et fuldgyldigt alternativ til den virkelige verden. På trods af alle begrænsninger som afstandskrav, mundbind, handsker osv., så er der brug for fysisk tilstedeværelse og fællesskab. Det gælder naturligvis de ældre på plejecentrene eller i egne (isolerede) hjem, men det gælder også alle vi andre, både unge og gamle og dem ind imellem!

Engang sagde den romerske konsul Pompejus, at ”det er nødvendigt at sejle, ikke at leve” – det kan vi i dag omskrive til, at ”fællesskab er nødvendigt for at leve”, og derfor har vi også fremover god grund til at være taknemmelige for, at kirken faktisk har noget at tilbyde, også i en moderne tid!

Jammerbugt: ”Vi går efter forskellen”

I Jammerbugt (som så mange andre steder) er Folkekirken heldigvis langt de fleste steder en

naturlig del af lokalsamfundet. Der er rigtig god gang i samarbejdet med både spejdere/FDF samt borger- og idrætsforeninger, og kommunen vil også gerne være samarbejdspartner, f.eks. i samspillet med den lokale kirke om hjælp til udsatte børn og familier, ofte også sammen med andre medspillere som Rotary, Lions og Røde Kors eller KFUM og KFUK's sociale Arbejde.

Det kan ikke skjules, at nogle enheder bliver mindre, mens andre vokser sig større, og derfor må vi også i Jammerbugt hele tiden være omstillingsparate og forsøge at indrette os bedst muligt efter forholdene. To eksempler herpå er Biersted-Gjøl Pastorat, hvor de to selvstændige sogne er gået sammen i et fælles pastorat, men stadig med to menighedsråd og hver deres medarbejdere – men fælles om to fuldtidspræster, hvilket vil give endnu bedre mulighed for samarbejde og synergi, end det hidtil har været tilfældet i de to sogne, der har arbejdet sammen i mange år og er rigtig gode til det!

Et skridt videre er vi så gået med det helt nye Midt-Hanherred Pastorat, der er sammensat af de to tidligere pastorater Lerup-Tranum-Koldmose og Torslev-Ø.Svenstrup. Her var det tydeligt, at der ikke i længden kunne opretholdes to fulde præstestillinger, og derfor er de to menighedsråd blevet enige om en sammenlægning til ét pastorat med 1½ præstestilling og ét fælles menighedsråd, der sammensættes i forbindelse med valget her sidst på året.

Det er ikke kun sket af nød, men også fordi der allerede var afløsningsfællesskab præsterne imellem samt fælles konfirmandundervisning, ligesom der igennem mange år har været samarbejde sognene imellem i hele ”9460-Brovst”. Derfor er sammenlægningen ikke den store omvæltning, selv om den også medfører samarbejde mellem kirkegårdsmedarbejderne på alle fem kirkegårde, hvilket sammenholdt med en stor grad af frihed

PERSONALIA **Fratrådte**

*Lone Krogsgaard
fratræder pr. 31. august
2020 stillingen som
sognepræst (kbj.) Gjøl
sogn, hvor hun igennem
næsten 20 år har ydet
en stor og forbilledlig
indsats. Vi siger tak for
samarbejdet og ønsker
Lone og hendes familie
lykke og velsignelse i
fremtiden.*

*John Kristensen er
pr. 30. juni fratrådte
stillingen som sogne-
præst (kbj.) i Lerup-Tra-
num-Koldmose sogne
efter 24 års tro tjene-
ste, bl.a. med en stor
indsats for flygtninge og
asylsøgere. John er gået
på pension, men har
dog været konstitueret
i sin egen stilling i juli
og august 2020, indtil
stillingen kunne besæt-
tes igen. Tak til John for
samarbejdet igennem de
mange år og de bedste
ønsker for dit otium!*

*Asger Hørving fratrådte
pr. 30 juni stillingen som
konstitueret sognepræst
i Gjøl og Biersted sogne,
hvor han har virket
igennem en længere
periode. Vi siger stor tak
for hjælpen og ønsker
også dig et godt otium!*

PERSONALIA

Tiltrådte

Kathrine Staghøj Liisberg er ansat som sognepræst (kb.f.) i Ingstrup-V.Hjermitslev fra 1. februar 2019.

Kathrine kommer fra en stilling i Aalborg og skal, udover at være sognepræst i Ingstrup og V. Hjermitslev, også være provstiets præst for mennesker med særlige behov med en kvote på 50%. Vi byder hende et stort velkommen til Jammerbugt provsti og Ingstrup-V.Hjermitslev Pastorat.

*Julekoncert
med Hanbo-koret i
Torslev Kirke.*

til selv at tilrettelægge arbejdet forventes at give større arbejdsglæde og fællesskabsfølelse uden at gå på kompromis med den høje kvalitet, vi er forvænt med.

Også på andre områder blomstrer samarbejdet og dermed det altafgørende fællesskab inden for kirkelivet i Jammerbugt. Ofte går flere sogne sammen om at bestille lidt kraftigere ”foredragskanoner”, ligesom daghøjskoler er et af de tiltag, der på seniorfronten samler mange deltagere til gode foredrag og oplevelser.

Sommerkoncerter samler mange tilhørere i turistlandet, og hen over året løbes/synges der sal-

mestafetter, mens der øves til børnemusicals og julekrybbespil, som regel i fint samarbejde med skoler og lærere – jo, samarbejde er et nøgleord i Jammerbugt, synes jeg!

Kirkebygninger

Det er lidt af et ømt punkt her i Jammerbugt – vi har mange gamle kirker, og de trænger til en nænsom hånd hele året rundt – og desværre af og til også til større renoveringer, fordi tidens tand nu engang sætter sine spor også på bygninger, der er 800 år gamle! Derfor bliver et af de store spørgsmål i den kommende tid, om alle de gamle

kirker skal bevares med den samme høje standard – eller om vi kan skrue lidt ned for blusset nogle steder, uden at bygningerne falder sammen om ørerne på os, for det skal de naturligvis ikke. Men er det nødvendigt med den samme høje vedligeholdelsesstandard alle steder? Vi afventer med spænding de tiltag, der nu så småt er i gang i andre provstier for at se, om der kan gøres forskel på de enkelte kirkebygninger – og ikke mindst, om der kan udstikkes nogle retningslinjer herfor...

Kirkegårde og begravelser

Også her er gamle vaner under pres, fordi begravelseskulturen ændrer sig og kirkegårdene må imødesee en fremtid med færre og anderledes gravsteder – og måske også i kraft heraf en meget ændret økonomi. Hvordan sikrer vi, at kirkegården på trods af dette, også i fremtiden kan være en værdig ramme om vore døde og de minder, vi har sammen med og om dem? Der er i høj grad brug for nytænkning og langtidsplanlægning, og det er en stor opgave for de nye menighedsråd at få udarbejdet udviklingsplaner, der netop tager højde for udvikling og ikke afvikling!

Man keder sig aldrig i Folkekirken – man behøver i hvert fald ikke at gøre det!

PERSONALIA

Tiltrådte

Jessie Jørgensen er ansat som sognepræst i Biersted-Gjøl Pastorat med forpligtelse som (kb.f.) i Gjøl sogn fra 1. september 2020. Jessie kommer fra en stilling i Vester Hassing Pastorat, og vi glæder os meget til samarbejdet med Jessie i det nydannede pastorat og naturligvis i Jammerbugt Provsti.

Anne Damkjær Lautrup er pr. 1. september 2020 ansat som sognepræst (kb.f.) i det nydannede Midt-Hanherred Pastorat (Lerup-Tranum-Koldmose-Torslev-Ø.Svenstrup sogne). Anne kommer fra en stilling som sognepræst (kb.f.) på Anholt, og vi glæder os meget til samarbejdet med Anne – både i pastoratet og i provstiet – velkommen til!

Rebild Provsti

Af Provst Holger Lyngberg

Hvis alting nu var som altid

Af Provst Holger Lyngberg

Da det igen blev muligt at holde gudstjeneste i maj måned, sang vi i Brorstrup og Ravnkilde kirker de første gange den sang, jeg kalder corona-visen, af nordmanden Sindre Skeie (dansk oversættelse ved Tine Illum og melodi af Jens Nielsen).

Den indfangede i de dage på mærkværdig vis dét, som i hvert fald mit sind var fuldt af...alt det, vi ikke måtte eller helst skulle lade være med.

Jeg kan ikke forestille mig, at jeg nogensinde vil opleve en lignende tilstand, måske også fordi vi i familien skulle tage afsked med et kært menneske, og der mærkede på krop og sjæl manglen af alt det, som var så vigtigt i sorgens og afskedens dage.

Når man ikke kan få det, sådan som man gerne vil, tvinges vi til at tage stilling til, hvad vi for alt i verden ikke kan undvære, og hvad vi sådan set snildt kan være foruden.

Præsternes iderigdom og ihærdighed siden 11. marts kalder på min dybeste respekt. De fortjener stor tak for deres arbejde. Vi har i præstekollegiet ved flere lejligheder talt om, hvilke aftryk de nye ideer vil sætte på vores arbejde i tiden, der kommer: Hvor meget vil gudstjenesterne påvirkes af det? Har vi fundet nye måder at holde dåb, konfirmation, vielser og begravelser? Kommer vi væk fra den bemærkning: Du kan tro, vi havde en god sogneaften...der kom 150! Måske finder vi ud af at måle kvalitet på andre måder end ved at tælle, for dét, der tæller, kan netop ikke tælles.

Mon alting igen bliver som altid..kun tiden vil vise det.

Stor tak for de fine bidrag til bogen fra nogle af præsterne i Rebild provsti.

Videotriptykon i Buderup Ødekirke

*Af Sognepræst Therese Strand Kudajewski,
St. Brøndum-Siem-Torup*

På Mariæ Bebudelsesdag skulle DR have bragt TV-Gudstjenesten ”Med Laugesen i Kirke”, som desværre aldrig nåede ud til seerne i dagligstuerne på grund af Covid-19. Vi, der var med under optagelserne godt en måned før gudstjenesten skulle have været bragt på DR2, fik heldigvis fuldt udbytte af at være gudstjenestefejrende menighed på tv-præmissen.

Gudstjenesten tog sin begyndelse ved kildefremspringet i Rebild bakker og fortsatte i Buderup Ødekirke med pilgrimsgang fra kilde til kirke som det sammenbindende led.

Kildens vand symboliserede her en bevægelse tilbage til altings begyndelse, da Guds ånd svævede over vandene og videre frem mod inkarnationsojeblikket, da undfangelsen af Kristus ved Helligånden sker i Marias ”ja”, og Gud inkarnerer sig i kødet.

Denne bevægelse af evighedens nedslag i tiden i Marias ”ja” var søgt afspejlet igennem både liturgi, salmer, bønner og tekstlæsninger, men ikke mindst også i et alterparti, som var skabt særligt til gudstjenesten af billedkunstner Sophie Hjerl

som et forløb af video-sekvenser, der skifter som bevægelse over tid i samspil med gudstjenestens liturgiske led.

Kontrasten mellem det analoge og det digitale rum er noget, som allerede optager Sophie Hjerl og hun synes, det er vigtigt, at vi også får videreført og overført traditioner, billeder og sansninger ind i de nyere medier. Alterpartiet i Buderup Ødekirke blev ifølge kunstnerens eget udsagn til et interessant møde mellem en ældre fortælling, et tidsløst rum og et nutidigt medie.

Kirken i en coronatid

Af Sognepræst Sanne Birkely Sørensen, Skørping og Fræer

Den 11.marts lukkede det meste af Danmark ned – således også kirken, som låste alle døre og aflyste alle gudstjenester og arrangementer bortset fra begravelser og kirkelige handlinger.

Det blev et stille forår – og en stille påske.

Og hvad gør man så, når man fortsat gerne vil bevare kontakten til menigheden og række ud til folk i en krisetid?

Mange sogne, præster og andre ansatte gik den digitale vej – således også i Skørping og Fræer, hvor vi optog små videoer med refleksion eller musik til YouTube og sendte sammen med andre opslag, billeder og opmuntrende ord via Facebook og mail.

Til påske lavede vi små poster på kirkegården, så folk selv kunne gå på opdagelse i påskens evangelium og få en påskelilje med hjem - og påskemorgen spillede trompeter solen op fra kirketårnet, mens kirkesanger og organist sang for på morgensang, og morgenfriske fodgængere lagde vejen forbi. Musikken bragte de også til det lokale plejehjem, hvor de flere gange gav den som gårdsangere, mens plejehjemmets beboere lyttede og sang med fra åbne vinduer.

Med flere mindre tiltag, indslag og telefonsamtaler forsøgte vi at være kirke på afstand og traditionelle måder – men gudstjenestefællesskabet,

*Mariæ Bebudelse.
Foto Sophie Hjerl.*

dét savnede både vi og menigheden.

Til vores held arrangerede den lokale biograf, Kinorevuen, drive-in-biograf på en åben plads midt i Rold Skov og vi besluttede hurtigt at lægge os i slipstrømmen af dem og indbyde til drive-in gudstjeneste samme sted.

Politiet og Naturstyrelsen sagde god for planen; vores lokale lydmand skaffede en scene og havde styr på FM-bånd og sendetilladelse, så da bilerne dukkede op i den nyudsprungne bøgeskov fik de stukket et program med en radiofrekvens ind ad vinduet – og kunne så transmittere lyden og musikken via bilradioen.

Det blev en god oplevelse – både for kirken og deltagerne. En anderledes oplevelse, hvor gudstjenesten blev dyttet i gang og vi nok kunne ane hinanden gennem bilruderne, men ikke høre om de andre sang med. Heldigvis var ruderne transparente nok til varme smil, samt en fornemmelse af det fællesskab og den samhørighed, som ud-

springer af oplevelsen af, at vi lige nu er sammen om noget og fælles om noget.

Også selvom det foregik på behørig afstand og på en anden måde end nogen af os er vant til.

SÅ GÅR VI DIGITALT...

*Af Sognepræst Inger Margrethe Andersen,
Bælum-Solbjerg-Skibsted Pastorat*

Som for så mange andre blev det også for denne præst mærkeligt at være tavs under nedlukningen, da påsken nærmede sig. Så til påske sprang vi ud i det med en markering på Facebook til hver af påskens dage: Palmesøndag med fortælling for hele familien, skærtorsdag med fokus på nadveren, langfredag med en meditation over korsfæstelsen og påskedag med fejring af opstandelsen. Det blev taget vel imod og gav os mod til at fortsætte. Så op til den weekend, hvor der skulle have været konfirmander, blev det til en fortælling om Jakob som en særlig hilsen til konfirmanderne.

Så kom oplukningen, og tingene er gledet ind i et lidt mere sædvanligt leje. Men vi er nu alligevel fortsat. For det, vi opdagede, var jo, at så var det heller ikke sværere. Vi er så heldige at have musikere, der er gået helhjertet ind i processen og en medarbejder, der også har sans for – og synes, at

*Drive-in gudstjeneste
Skørping.*

*Rebild Provsti Intro til
facebook gudstjenester
Inger Margrethe
Andersen.*

det er sjovt at arbejde med den tekniske side af sagen.

Så nu udkommer vi med ”Månedens Bibelhistorie”. Hver fortælling ledsages af en bibelhistorisk sang eller salme, Fadervor og velsignelse. Det er, hvad det er: Endnu et tilbud fra den lokale sognekirke og for denne præst en længe savnet anledning til at fortælle Bibelhistorie.

Påskevandring i en coronatid

Af Sognepræst Helge Maagaard, Sønderup-Suldrup Pastorat

I påskeugen lavede vi en påsketur med poster om påskens begivenheder dengang omkring år 33. I mangel af de sædvanlige gudstjenester for både voksne og børn blev påsketurene i både Sønderup og Suldrup en succes målt på deltagere og respons. Der var flere, som gik turene, end der plejer at være til gudstjeneste påskedag. Og i stor stil også et andet udsnit af mennesker fra sognene.

Påskevandringen var tænkt med indhold for enhver alder og for familier. Og at man kunne gå turen både for sig selv, men især som familie, fordi vi på det tidspunkt i coronakrisen helst kun skulle være sammen med vores daglige nærmeste og fra samme husstand. Derfor var der da både de store poster med indhold og opgaver, hvor man kunne vinde en præmie ved at løse opgaver og lave billeder fra turen. Og der var små og lette med brug-af-kroppen-opgaver på gule skilte a la ’Hvem kommer først hen til det næste skilt’ og ’Tal om, hvad I er taknemlige for’. Til hver indholdspost hørte der en scankode, hvor man ved at scanne koden på sin mobil blev ført videre til en video eller andet digitalt indhold.

Vores oplevelse med at nå mere bredt rundt blandt sognevoksne og børn i påskeugen giver anledning til tanker om at krydre de traditionelle fest- og højtider med andet end gudstjenester;

med brug af både krop, sanser og digitale muligheder. I samme retning pegede vores første gudstjeneste i sognene med en kort ’pilgrimsvandring’ i stedet for gudstjeneste inde i selve kirken. Det er en overvejelse om, at det sakrale rum kan blive til flere steder end kirkerummet og blive til så at sige i den katedral, naturen kan bibringe, naturens katedral, sammen med vores tilstedeværelse om ordet, lovsangen og fællesskaber. I godt vejr kunne det også blive på den plads og det frirum, som bliver til på mange kirkegårde i disse år, fordi der skal bruges mindre plads til gravsteder med kistebegravelse end til de mange urnegravsteder.

Dertil skabte forberedelsen og opsætningen af turene en god fælles oplevelse for de ansatte og menighedsrødder, der bidrog.

PERSONALIA Fratrådte

Sognepræst Marie Therese Strand Kuda-jewski er pr.1/9 2020 fratrådt i St. Brøndum-Siem-Torup pastorat samt Svangreomsorgen

Påskevandring Sønderup, Helge Maagaard.

Sydthy Provsti

*Af provst Line Skovgaard Pedersen, sognepræst Frits Erik Jensen og
sognepræst Maja Cilleborg*

Det store C

Vi er utroligt privilegerede i Thy. Det er vi blevet endnu mere opmærksomme på i dette mærkeligt stille forår og denne summende sommer. I Thy har vi god plads, frisk luft og mange måder at være sammen på. Her er iværksætterånden levende og vi er vant til at finde alternative samarbejdsformer. Alt dette har vi nydt godt af, da vores fælles virkelighed skiftede kurs med ankomsten af Coronavirus til Danmark. I det følgende giver to sognepræster et indblik i en hverdag, der skiftede spor.

Om at være kirke, præst og menighed i Corona-foråret 2020

*Af sognepræst Frits Erik Jensen,
Harring-Stagstrup sogn*

De fleste husker tydeligt noget fra deres konfirmation. Men i særlig grad, tror jeg, det kommer til at gælde de børn, som gik til præst i foråret 2020.

Vi var et stykke inde i statsministerens pressemøde 11. marts, hvor ordene ”lukker nu” prentede sig ind i erindringen, da først en SMS, så en mere tikkede ind. Der stod, at ”vores børn skal ikke i skole i morgen, hvad med til præst?” Så måtte jeg hurtigt til at sætte mig ind i, hvordan det egentlig forholdt sig. Jeg havde fulgt med i aviser og TV- men lige pludselig selv at stå med et ansvar- det var noget andet. Tidligere på dagen, som jo var en onsdag, havde jeg fundet salmer til den kommende søndag, fordi Kirsten, vores orga-

nist, og jeg har den aftale, at hun ringer kl. 12.00 om torsdagen og får salmenumrene til søndag. Jeg havde måske nok en fornemmelse af, at det var usikkert, om det blev til noget med kirkegang, men jeg gjorde, som jeg plejer. Og salmesedlen ligger stadig på sin plads i kontoret. Sådan blev mange andre også stoppet i deres daglige rytme.

Konfirmanderne og jeg gik ombord i fjernundervisning. Da nedlukningen kom, manglede vi 3 emner: Nadveren, Jesu død og Jesu opstandelse. Dem gennemførte vi som fjernundervisning. Og jeg er sikker på, at konfirmanderne fik mindst lige så meget ud af det, som hvis undervisningen havde været i kirkecenteret. Nogle af dem arbejdede sammen, teamede op, som det hedder. Andre arbejdede sammen med en forælder. Andre igen arbejdede på egen hånd. Og der kom fine, selvstændige besvarelser ud af det. Det gjaldt også, da vi gik i gang med net-gudstjenester og TV-gudstjenester, hvor konfirmanderne skulle besvare nogle spørgsmål. Det var også meget frugtbart. Vi lærte at gå til alters på afstand, måske tænde et lys ved computeren.

Til konfirmanderne skrev jeg, hver gang jeg skrev til dem og deres forældre, altid til sidst: Hold humøret og modet oppe. Og det tror jeg, de har gjort. Konfirmationen måtte udsættes. Fra de kirkelige myndigheder blev vi rådet til at flytte den helt til høsten. Det virkede helt overdrevent, lige da jeg hørte det. Men det var nok ikke helt skævt. Det er dejligt, at det blev muligt at fejre konfirmation.

Ud over de 3 nævnte emner manglede vi at øve på selve konfirmationen og at få aftalt alle de praktiske ting. Der er røget nogle mails frem og tilbage til og fra konfirmandforældrene. Og så, endelig, kunne vi mødes i virkeligheden igen. 12/8 var der gået præcis 5 måneder fra den dag, forberedelsen blev aflyst, dagen efter 11/3: 12. marts.

Det var lidt specielt at mødes igen. Men også skønt. Og vi havde, synes jeg, en indholdsrig og hyggelig aften. Dagen efter øvede vi så i kirken og hyggede os lidt i kirkecenteret. Og så var vi fremme ved målet: Konfirmationen (16/8-2020 i Stagstrup Kirke).

Der var stadig afstandskrav og vi sprittede hænder, både i kirken og i kirkecenteret og dér, hvor familierne holdt fest. Men trods det føltes det som en slags sejr, at konfirmationen nu kunne holdes og festen fejres.

Ingen af os kommer til at glemme denne tid. Hverken konfirmander, forældre eller præster. Vi husker selvfølgelig alt det triste og svære.

Men lad os også huske den for det gode, der kom ud af den.

Vi har måske lært at passe lidt bedre på hinanden og især på de svage iblandt os. Vi har lært, at mange ting kan gøres på en anden måde, end vi havde været vant til. Undervisning som nævnt. Men også møder og andre ting, der kan gennemføres med mening via telefon eller computer m.m.

I Stagstrup Menighedsråd gennemførte vi via mail, godkendelse af regnskab og kvartalsrapport. Det meste menighedsrådsarbejde var i begyndelsen af nedlukningen at tage meddelelser fra de kirkelige myndigheder til efterretning og få dem implementeret. Jeg har i knap 8 år været formand i Stagstrup. Implementeringen af de mange skiftende meldinger, som der var især i begyndelsen af forløbet, betød, at spisebordet blev omdannet til en ”skiltefabrik”. Skiltene blev sat

op ved de 2 kirker, Harring og Stagstrup, og ved Harring-Stagstrup Kirkecenter. Formålet var, at folk ikke skulle gå forgæves til kirke eller toilet, som begge en overgang var aflåste.

Allerede 19/3 oprettede vi en Facebookside for pastoratet. De første ca. 8 dage sendte jeg mails fra især de kirkelige myndigheder videre i mailgrupper til begge menighedsråd, til kirkebetjeningen og til konfirmandforældrene. Men vi følte, at der var et behov for at nå videre ud med informationerne. Her blev Facebooksiden et nyttigt redskab.

Fra vores biskop, Henning Toft Bro, fik vi præster mange opmuntrende ord fulgt af opfordringer til at prøve at nå ud til vores menigheder på en anden måde, end vi normalt kunne gøre.

Her brugte jeg min egen Facebookside til at lægge små andagter ud. En overgang stod jeg tidligt op og lavede et opslag, så folk kunne få et ord til dagen og vejen, inden de enten skulle ud på arbejde eller skulle arbejde hjemmefra. Der var god respons på dette. Der kom også flere Facebookvenner til.

Personligt oplevede jeg i begyndelsen nedlukningen som en slags retræte. Der faldt mere og mere ro over tingene. Næsten ingen opringtonger. Bryllupper blev aflyst, dåb blev skubbet. Jeg havde kun en begravelse i hele nedlukningen. Jeg havde god tid til bøn og bibellæsning. Jeg er en husstand på en person. Så efterhånden som der faldt ro over det hele, følte jeg mig lidt som Ørkenfædrene eller de keltiske eremitter. Dog med den forskel, at nogle af de keltiske eremitter havde huse uden døre, så gæstfri var de. De var bange for, at Kristus skulle gå forgæves til deres hus. Men i mit vindue ved siden af hoveddøren sad to skilte med advarsler om sygdom og bøn om at overholde afstandskrav. En retræte bør kun være på fire dage, og én retræte om året er det optimale, siges der. Så denne her blev lidt for lang. Til sidst gik der næsten lejrkuller i det.

Selv om jeg efterlevede Søren Brostøms 11 bud ("Gode råd om mental sundhed" fra Sundhedsstyrelsen), bl.a. ved havearbejde, så blev det for ensformigt.

Det reddede 1 uges ferie (som jeg havde til gode) sidst i april og begyndelsen af maj. Her fik jeg lov til at leve med et sted, hvor "der var gang i sagerne og sang i gaderne". Vores familiefirma producerer og sælger fliser, belægningssten og byggeblokke (fundament- og lecablokke). Her holdt trailerfolket og gør-det-selv-folket bogstaveligt talt i kø. Den megen energi, som de hjemsendte ikke kunne bruge på jobbet, blev brugt på mange gode projekter i og ved huse og haver.

Efter den uge var det lettere at klare livet i "eremitagen" igen.

Til konfirmanderne sagde jeg ved deres konfirmation 16/8, at vi i denne tid er blevet mindet om, at der er rigtig meget, vi ikke har kontrol over. I alle ting, under alle forhold, må vi bede Gud om hjælp. Jeg mindede også om, at vi skal huske at sige tak – tak for den tid, vi har haft sammen, og også den tid, hvor vi var sammen, på afstand.

Ansættelse, ordination og indsættelse under corona-epidemien

*Af sognepræst Maja Cilleborg,
sognepræst Boddum-Ydby-Heltborg*

Da Mette Frederiksen tonede frem på skærmen ved pressemødet den 11. marts 2020 og bekendtgjorde to ugers nedlukningen af "al unødvendig aktivitet", sad jeg som alle andre og spekulerede på, hvad denne nedlukning af landet helt konkret ville komme til at betyde for mig. Tidligere på dagen havde jeg modtaget indkaldelse til prøveprædiken på stillingen som sognepræst i Boddum-Ydby-Heltborg, som skulle finde sted en lille uges tid senere.

De to ugers nedlukning blev til flere, og vi skulle alle lære at navigere i en ny virkelighed, hvor der pludselig var en masse begrænsninger, og hvor kirken skulle finde en anden måde at være kirke på, nu hvor vi ikke måtte forsamles, og kirkebygningerne skulle lukkes.

Og prøveprædiken – den blev udsat på ubestemt tid.

Videoprøveprædiken og Skype-samtale

Efter fem lange ugers ventetid lykkedes det at finde en form, under hvilken prøveprædiken og samtale kunne afholdes. I stedet for de vanlige rammer for en prøveprædiken ved en kort gudstjeneste med salmesang og en menighed bestående af menighedsrådsmedlemmerne, mødte jeg op i en tom kirke, hvor jeg filmede min prædiken og sendte videofilen til menighedsrådene.

Den efterfølgende dag gennemførte vi samtalen over Skype med de to menighedsråd placeret i to forskellige lokaler i præstegården og jeg selv på provstikontoret, så vi ikke kom til at overskride det tilladte antal deltagere ved fysiske møder.

Gruppeopkald over Skype kan i sig selv være en udfordring for alle os ikke-digitalt indfødte, og som vi vist alle har erfaret henover foråret og sommerens mange Skype- og Zoommøder går der noget tabt, når vi ikke befinder os i samme lokale. Rammerne var ingenlunde optimale til at danne sig et indtryk af hinanden, men det lykkedes os at få nok fornemmelse af hinanden til, at menighedsrådene valgte at indstille mig til stillingen, og at jeg valgte at takke ja.

Det skal retfærdigvis nævnes, at jeg tidligere havde mødt begge menighedsrådsformænd, da stillingen blev slået op før landet lukkede ned, så det var ikke kun mennesker på skærme, der sagde ja til hinanden, men for størstedelen af menighedsrådsmedlemmernes vedkommende havde vi ikke andet indtryk af hinanden end det, vi fik

gennem skærmen. Ikke ulig hvordan ansættelsessamtaler med sømandspræster foregår, men den store forskel var, at hverken menighedsrådene eller jeg havde forestillet os, at dette ville blive rammerne for ansættelsen af en sognepræst til tre landsogne.

Ordination og indsættelse

Bispeeksamen foregik ligeledes over Skype. Denne gang i et mere overskueligt gruppeopkald mellem biskoppen, en kommende præstekollega og mig. Ordinationen, som under normale omstændigheder foregår med fuld kirke og med invitation til alle stiftets præster, blev en anderledes men meget fin og intim oplevelse. Vi var fire ordinander, som blev ordineret to og to med en halv times mellemrum, så kirken kunne blive gjort ren mellem de to ordinationsgudstjenester. Med kun 40 gæster i Budolfi Kirke ved hver ordination var der mulighed for at sidde med god afstand til hinanden, og der blev ikke indledt med den vanlige procession, da vi alle så vidt muligt skulle blive på vores pladser. Desuden var der kun inviteret et begrænset antal præster, to fra hver af ordinandernes provstier ud over provsterne.

Selvom ordinationen for alles vedkommende nok var noget, vi havde håbet at kunne dele med flest muligt, var det en fantastisk oplevelse – og vi var alle glade for, at det overhovedet kunne gennemføres coronarestriktioner til trods.

Fire dage efter ordinationen blev jeg indsat som sognepræst i Boddum, Ydby og Heltborg sogne. Der havde været lidt usikkerhed om, under hvilken form indsættelsen skulle ske. Den oprindelige plan var, at jeg skulle indsættes i forbindelse med provstiets årlige friluftsgudstjeneste 2. pinsedag – ud fra en forventning om, at der ville være mere lempelige regler for, hvor mange vi måtte være samlet udendørs. Sådan gik det ikke, for grundet forsamlingsforbuddet gav det ikke helt mening at

gennemføre den fælles provstigudstjeneste, som tidligere år har været et tilløbsstykke. Indsættelsesgudstjenesten blev derfor afholdt i Vestervig Kirke, provstiets største kirke, som under de daværende regler kunne rumme hele 130 kirkegængere. Det var en fantastisk oplevelse igen at være så mange samlet til en gudstjeneste, og at den blev afholdt i Vestervig Kirke gav mulighed for, at mange flere fra sognene kunne deltage, end der kunne have været, hvis vi havde holdt indsættelsesgudstjenester i Boddum, Ydby og Heltborg kirker.

Foråret 2020 blev anderledes, end nogen af os nogensinde kunne have forestillet os – og for os, som blev ordineret og indsat under coronaepidemien, blev det en meget anderledes indtræden i præstegerningen, end vore kollegaer har oplevet. Anderledes, ja, men på sin egen vis helt fantastisk og ganske passende ind i en tid, som stadig fordrer, at vi tænker ud af boksen, så vi på bedste vis kan være kirke med de restriktioner, der er, og nå ud til dem, der stadig eller igen ikke har mulighed for at komme i kirken.

Ny præst – i en ny virkelighed efter corona.

PERSONALIA Tiltrådte

Maja Cilleborg.
Boddum-Ydby-Heltborg
Pastorat. Pr. 1. juni
2020.

Thisted Provsti

Af konst. provst Line Skovgaard Pedersen og sognepræst Anette Udmark

At tænke gudstjeneste i en anderledes tid

I Thisted provsti har vi i foråret holdt to fælles-gudstjenester, som blev optaget og sendt ud både på provstiets hjemmeside og på de lokale kirkers sider.

Første gudstjeneste var i anledning af 75 året for Danmarks befrielse. Gudstjenesten blev optaget på forhånd af Allan Ekstrøm. Allan redigerede det for os og fik en flot gudstjeneste sat sammen. Gudstjenesten trak andre medier til, Nordjyske kom forbi og lavede en artikel om tiltaget.

2. gudstjeneste var provstiets friluftsgudstjeneste 2. pinsedag. Oprindeligt var den planlagt til at blive afholdt på Egebaksande, men afstandskrav mm. besværliggjorde det, så der måtte tænkes hurtigt i begyndelsen af maj, og udvalget valgte at lave en Drive-in-gudstjeneste på Synopalhavnen i Thisted i stedet. Få dage før kom de sidste tilladelser fra politiet, men med hjælp fra mange frivillige gik det stærkt med at få handelsstandsforeningens scenevogn og telte sat op. Thisted's

Drenge- og Mandskor medvirkede eller kun Herren gjorde, da de kun måtte være ti i teltet.

Gudstjenesten blev sendt live, så man både i bilerne og rundt om i sognene kunne se med. Der blev holdt nadver ved, at alle ved indkørslen fik udleveret en pose med programmer, vin og brød. Igen trak det medierne til; bl.a. TV midt-vest kom forbi og optog hele gudstjenesten og talte med flere bagefter.

PERSONALIA

Tiltrådte

*Marielouise Mærkedahl,
sognepræst i Hiller-
slev-Kåstrup-Sennels,
pr. 1. juli 2020*

*Lisbeth Damgren, Provst
for Thisted provsti og
sognepræst i Tilsted, pr.
15. august 2020*

Morsø Provsti

Bliv præst i Nordvest

Af provst Mette Moesgaard Jørgensen

Når der er ledige stillinger i det nordvestlige område af Danmark, så kan vi have svært ved at tiltrække præster og teologistuderende. Derfor er 4 provstier (Thisted, Sydthy, Jammerbugt og Morsø), i samarbejde med Thy Erhvervsforum, gået sammen om at gøre opmærksom på, at her er godt at være – også som præst. I samarbejde med konsulent Mille Hundahl, har vi hængt os på konceptet ”Fra bybo til Thybo”, som tidligere har haft held med at trække lægestuderende til egnen. Læser man teologi i København, kan man afløse et valgfag med 7 ugers praktik og en opgave. Men som teologistuderende kan man også være lidt tøvende over for det at blive præst – eller være lidt geografisk fastlåst på, hvor man vil søge embede. Derfor annoncerede vi på både Aarhus og Københavns universiteter for at tilbyde de studerende et praktikophold i vores område. Erhvervsforum Thy har et hus med plads til 4 studerende,

i fritiden kan de låne en bil, og desuden bliver de indbudt til forskellige aktiviteter lige fra surfing til sankning i området. Samtidig stiller præster og provster sig til rådighed, så de studerendes teori kan blive prøvet af i praksis. De studerende har været med til samtaler i forbindelse med begravelser og vielser, de har mødt kirken i sommerlandet og på landet, talt med organister, menighedsråd og præster, som har forskellige funktioner m.m.

Fordomme med flere nuancer

Det har været spændende at møde sommerens praktikanter. De havde, som mange andre, mange fordomme, før de kom til det nordvestlige hjørne af Jylland. Man tænker stadig, at det er kirkeligt konservativt og at der ikke er så meget at lave for unge mennesker. Men mødet med de kirkeligt engagerede i sognene har nuanceret de studerendes indtryk, lyder evalueringen.

Kirke.dk skrev en kort artikel i juli måned. Her siger en af praktikanterne, Kirstine Schøler Hjort: ”For det første er det ikke kun indremissionske, der er en del af kirkerne her, og for det andet er de indremissionske, jeg har mødt, virkelig gode og rare mennesker.” Det vigtige er, at også her er der folk, der vil den lokale kirke. ”Folk vil gerne vise, hvad Thy er og kan, og det er bare vildt godt. For man vil da gerne have, at folk er passionerede omkring det sted, de bor, hvis man selv skulle få lyst til at bo der.”

Når 4 provstier går sammen om at promovere Folkekirken i Nordvest, så er det selvfølgelig for at gøre de studerende interesserede i engang at

*”Match-møde” på
Pastoralseminariet,
Nov. 2019*

søge embede i området. Men det er en langtidsinvestering, for det varer flere år, før de er klar til at søge embede. Sådan er vilkårene.

Marketing

Her og nu er der dog også ledige embeder. Derfor har vi i fællesskab annonceret efter en marketingsstuderende, som i efteråret 2020 skal lave en baggrundsanalyse af området og de præster, vi har brug for – og det skal så munde ud i flyers og andet materiale til pastoralseminariernes Match-møder i efteråret. Altså en meget konkret opgave. Sidegevinsten på begge tiltag er, at vi (præster og menighedsråd) måske bliver mere opmærksomme på vores forcer og kompetencer – og de fokusområder, vi har i provstierne.

Samarbejdet mellem provstierne

De to nævnte tiltag er nye for os. Men det er ikke nyt for Morsø, Thisted og Sydthy provstier at tale sammen og samarbejde. Hidtil har samarbejdet været formelt omkring ansættelse af Skole-kirkemedarbejder, fælles studiedage og konventer for præsterne samt enkelte længere studieture. P.g.a. vakance og sygdom har jeg i perioder været konstitueret som provst i de to naboprovstier og det har betydet en større indsigt i og læring om, hvordan man gør ”de andre steder” og også en bevidstgørelse om, at vi har samme vilkår på mange områder – selvom provstier og menighedsråd aldrig er helt ens. Vi er kirke i et område, hvor engagement og kirkelige traditioner er stærke men også udfordrede, økonomien er presset og demografiske ændringer præger kirkelivet.

Fælles internat om økonomi

Vi valgte derfor at afholde et internat for de tre provstiudvalg samt Salling provstiernes PU. Vi lyttede til foredrag om økonomiske modeller, som bliver anvendt i andre provstier, vi drøftede skim-

melsvampe i præsteboliger og meget mere. Drøftelserne blev ved til sent på aftenen og fortsætte næste formiddag. Her blev også kimen lagt til at promovere området i fællesskab (inkl. Jammerbugt Provsti, som deltog for at fortælle om deres økonomiske model). Det var spændende og givende timer, og provstiudvalgene var enige om, at arbejdet fortsatte i vores egne provstier. Fremover vil vi dog stile efter at mødes mindst én gang i hver periode og måske tage på fælles studieture, for samarbejde giver megen viden og energi!

Restaureringer

Man kommer ikke udenom at forholde sig til kirkerestaureringer. I et provsti, hvor 31 af 33 kirker er middelalderkirker, fylder det meget. Og selvom alle kirker bliver synet hvert år af menighedsrådet (og hvert 4. år af provstiets bygningskyndige), så kan der dukke overraskelser op, når man begynder på arbejdet. Nedenfor har menighedsrådsformand Inger Saaby beskrevet det forløb, de har været igennem i Sundby Sogn. Samtidig har menighedsrådene i både Blidstrup og Tødsø sogne restaureret kirker og oplevet, at når taget kom af, så var der råd i flere bærende bjælker, og arbejdet blev pludselig mere omfattende (og dyrere).

Vi har et stort ansvar for at vedligeholde vores kirker. Men undertiden kunne det være godt at tage hul på debatten, om alle kirker skal vedligehol-

*Provstesyn Galtrup
præstegård 2020.
Foto: Susanne Over-
gaard*

des i samme standard. Det bliver derfor spændende at følge det udvalgsarbejde om differentieret vedligehold af middelalderkirker, som biskopperne nedsatte efter bispemødet i januar 2020.

”Vi har det godt – send flere penge” – sådan kunne vores hilsen være fra Morsø Provsti. Vi adskiller os ikke så meget fra mange andre provstier på dét område. Så derfor holder vi fast i første del af sætningen og gentager: ”Vi har det godt”!

Renovering af Sundby Kirke på Mors

*Af Inger Saaby, formand for
Sundby Sogns Menighedsråd*

Da jeg for allerede en del år siden begejstret fortalte et erfarent menighedsrådsmedlem om planerne for renovering af Sundby Kirke, advarede han mig med ordene: ”Det er et meget stort arbejde, I er gået i gang med”...Det var vi klar over, men nu, hvor arbejdet er afsluttet, må vi erkende, at processen og hele forløbet har krævet endnu flere ressourcer, end vi havde forestillet os. Så han havde ret – men det har været det hele værd.

Renovering af en middelalderkirke

Sundby Kirke er én af øens talrige romanske kir-

kebygninger og som sådan en del af en umistelig kulturarv. Kirken har i århundreder dannet rammen om sognets kirkeliv i slægtled efter slægtled. Det både forpligter og inspirerer, og det har i hele forløbet været udgangspunktet for den lange række af beslutninger, som har båret processen med respekt for det historiske og hensynet til nutidig funktionalitet.

De kulturhistoriske skatte

Hele renoveringsprocessen har givet os et nyt og langt mere detaljeret kendskab til både kirken og kapellet, end vi hidtil har haft. Det gælder såvel selve bygningsdelene som den historie, de rummer. Denne større indsigt har i udtalt grad bidraget til, at vi nu i endnu højere grad værdsætter alle de kulturhistoriske spor i kirken - det gamle våbenhus, det førreformatoriske sidealter, prædikestolen og Thorvaldsens Kristusfigur – for blot at nævne nogle. Tidligt i forløbet havde menighedsrådet overvejelser om ny farvesætning og ornamentering af prædikestolen, ønsker om, at Kristusfiguren blev sat på loftet, og at våbenhuset blev revet ned for at bygge nyt. Men i stedet blev de nænsomt renoverede og fremstår nu i en fint afstemt balance med helheden og den nye farvesætning af kirkerummet.

Samarbejde

Et så omfattende renoveringsprojekt forudsætter og indebærer en kontinuerlig og tæt dialog mellem menighedsråd, rådgiver og alle håndværkerne. Det har været en meget spændende og udviklende proces, hvor menighedsrådets ønsker og ideer løbende har taget form i en frugtbar og konstruktiv vekselvirkning mellem erfarne håndværkeres faglige dygtighed og vores meget kompetente rådgiver, arkitekt Søren Kibsgaard. Det har skabt smukke, holdbare og nogle gange helt nye og uventede resultater.

Syv-årigt forløb

Selve den bygningsmæssige renovering har varet et år, men forud ligger et seksårigt planlægningsforløb med en lang række af opgaver og hindringer – bl.a. ansøgninger, tidkrævende myndighedsgodkendelser og en uforudset knapt to-årig ventetid på udførelse af blytækkeropgaven. Alt sammen forhold, vi måtte betragte som vilkår, og som vi ingen indflydelse havde på. Ind imellem kunne vi derfor have følelsen af, at vi arbejdede syv år for Lea, uden udsigt til at få Rachel.

Økonomien

Det økonomiske grundlag for opgavens udførelse er fordelt på to separate anlægsbevillinger med 2 års mellemrum. Den langsomme fremdrift viste sig imidlertid ikke kun at være negativ, for undervejs kom projektets samlede finansiering på plads, hvilket skabte grundlag for en proces, hvor opgaven kunne tilrettelægges og afvikles mere rationelt i eet sammenhængende forløb i mod-sætning til to tidsmæssigt adskilte faser med hver sin anlægsbevilgning, som det oprindeligt var planen – et forhold, som uden nogen tvivl desuden har bevirket, at den samlede anlægsudgift blev væsentligt mindre.

Kritiske bygningsskader

Kirke-renoveringen har omfattet reparation af meget kritiske skader på bygningen bl.a. som en konsekvens af et utæt tag og tidligere tiders utætte vinduer. Desuden dybe revner og sætningsskader i triumfvæggen og -buen som følge af tryk fra en ikke længere benyttet skorsten, der hvilede på denne bygningsdel. Der var således hurtigt voksende tømmersvamp i et enkelt spær og råd i ikke mindre end otte af skibets loftsbjælkeender ved spær-fodderne. De utætte vinduer havde efterladt store områder under vinduerne, hvor indervæggen smuldrede. En del af skaderne blev først af-

dækket undervejs i projektet. Blytaget er omstøbt og alt træværk efterset og repareret efter behov. Våbenhuset var i en elendig forfatning og gennemgik en omfattende renovering. Endelig blev kirkens sydmur omfuget, mens de øvrige mure kunne nøjes med reparation af fugen.

Den øvrige renovering

Den indvendige del af kirkens renovering har omfattet ny farvesætning af inventar, stoleværk og loft, restaurering af prædikestolen, kalkning af kirkerummet, renovering af gulvet, nyt varmesystem, ny alterskranke og bede-skammel samt flytning af døbefont. Det gamle romanske sidealter er flyttet fra apsis til kirkeskibet. Et nyt supplerende belysningssystem i såvel skib som kor har sammen med den nye farvesætning givet rummene et helt anderledes lyst og imødekom-mende udtryk.

Kapellet

Kapellet var i forfald. Taget er fornyet, og murværket er repareret. Det gamle gulv med sætningsskader er fornyet med en gulvtegl-belægning af samme type som i kirkerummet.

Ny alterudsmykning

Sideløbende med den bygningsmæssige renovering har menighedsrådet arbejdet med planer om en ny alterudsmykning. Den færøske kunstner Trondur Patursson har til formålet udarbejdet et forslag, der allerede er godkendt af provstiet, men som nu afventer bedømmelse hos Akadimirådet og i Aalborg Stift. Hvis værket opnår endelig godkendelse, skal der efterfølgende søges finansiering i relevante fonde – primært Augustinusfonden. Vi har i menighedsrådet et meget stort ønske om, at denne nye alterudsmykning vil kunne blive finalen på et langt og krævende – men spændende og frugtbart – forløb.

PERSONALIA Fratrådte

Sognepræst Trine Gjørtz, pr. 30.juni fratrædt Sydmors pastorat. Pr.1.juli tiltrædt Trige pastorat, Aarhus Stift

Tiltrådte

Sognepræst Anna-Marie Sloth, pr.1. februar tiltrædt Sydvestmors pastorat

Udsmykning af Arne L. Hansen
på prædikestol i Hulsig Kirke

Fotograf Niels Clemmensen

ISSN: 0107-5055 (trykt)
ISSN: 2246-6258 (online)